

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
อย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY PACKAGE TO DEVELOP THE ABILITY
TO LIVE IN A SELF-SUFFICIENT COMMUNITY WITH CRITICAL THINKING ABOUT
CHANTABOON WATERFRONT BY SOCIAL STUDY, RELIGION AND CULTURE GROUP
OF MATHAYOMSUKSA 2 AT STREEMANDAPITAK SCHOOL

วิทยานิพนธ์

ของ

กัญฐาภรณ์ พานเงิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กุมภาพันธ์ 2559

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
อย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY PACKAGE TO DEVELOP THE ABILITY
TO LIVE IN A SELF-SUFFICIENT COMMUNITY WITH CRITICAL THINKING ABOUT
CHANTABOON WATERFRONT BY SOCIAL STUDY, RELIGION AND CULTURE GROUP
OF MATHAYOMSUKSA 2 AT STREEMANDAPITAK SCHOOL

วิทยานิพนธ์

ของ

กัณฐาภรณ์ พานเงิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กุมภาพันธ์ 2559

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
อย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

The Development of Learning Activity Package to Develop the Ability to Live in a Self-sufficient
Community with Critical Thinking about Chantaboon Waterfront by Social Study,
Religion and Culture Group of Mathayomsuksa 2 at Streemandapitak School

กัณฐาภรณ์ พานเงิน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานสอบวิทยานิพนธ์

(ดร. ประสิทธิ์ ศรีเดช)

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณบุญ)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีศา จรดล)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยบอนด์ ประดิษฐ์ศิลป์)

วันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

กัณฐาภรณ์ พานเงิน. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมพล สุวรรณภูมิ ค.ค. (การพัฒนาศึกษา)	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ สค.ม. (สังคมวิทยา)	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวนนักเรียน 34 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จำนวน 8 ชุดกิจกรรม 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ 4) วัดเจตคติต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (T-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.59/87.91 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Kanthapond Pan-ngern. (2016). **The Development of Learning Activity Package to Develop the Ability to Live in a Self-Sufficient Community with Critical Thinking about Chanthaboon Waterfront by Social Study, Religion and Culture Group of Mathayomsuksa 2 at Streemandapitak School.** Thesis M.Ed. (Curriculum and Instruction). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Thesis Advisors :

Assistant Professor Khompol Suvarnakuta Ph.D. (Development Education) Chairman
Associate Professor Pornthipa Niroj M.A. (Sociology) Member

Abstract

The purposes of this research were: to compare the effective before and after classes that used the activities learning to evolve a life in accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy carefully based on Chanthaboon Waterfront Community. The samples were obtained by purposive sampling of 34 students studying in the second semester of the academic year of 2014 at Streemandapitak School in Chanthaburi province. The research instruments were: 1) the learning activity package to evolve a life in accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy carefully based on Chanthaboon Waterfront Community 2) Course Syllabus accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy grade 8 with 6 courses for 14 hours 3) 30-item pre-test and post-test used to examine the students' learning achievement 4) a questionnaire studying the students' attitude. The statistics employed for analysis were means ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test.

The results of the research were as follow: 1) The effective of learning activity package to evolve a life in accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy carefully was 81.59/87.91 which was higher than the standardized criteria of 80/80. 2) The results revealed that the achievement of those students after being taught was higher than before being taught with the significant difference at the level of .01.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ช่วยให้ได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจแบบสอบถามแบบทดสอบให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูและนักเรียน โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยตลอดจนทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาของผู้วิจัย คุณพ่อไชยา พานเงิน และคุณแม่สำรว พานเงิน ผู้ให้กำเนิดและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษาอย่างหาที่สุดมิได้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบคุณความดีแก่ทุกท่านที่มีส่วนในความสำเร็จของผู้วิจัย

กัญจากรณ์ พานเงิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	10
หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	11
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	11
โครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	12
การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	13
ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้.....	13
แนวการจัดการเรียนรู้.....	14
มาตรฐานการจัดการเรียนรู้.....	16
คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	18
การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน	19
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้.....	20
ความหมายของชุดกิจกรรม	20
ประเภทของชุดกิจกรรม	20
องค์ประกอบของชุดกิจกรรม	22
ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม.....	23
การหาประสิทธิภาพและเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม.....	25
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม ประโยชน์ของชุดกิจกรรม	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)		
	การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	30
	ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	30
	องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	31
	ขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	32
	ประโยชน์ของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ	34
	แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง.....	35
	หลักการใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ	34
	ความหมายของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และผู้ที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียง.....	41
	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง.....	41
	แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง	45
	แผนการจัดการเรียนรู้	50
	ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้.....	50
	ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้.....	50
	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้.....	52
	ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	52
	การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้.....	53
	ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้.....	53
	เกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้	54
	ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้	55
	ความรู้เกี่ยวกับเจตคติ.....	56
	ความหมายของเจตคติ.....	56
	ลักษณะของเจตคติ	56
	องค์ประกอบของเจตคติ	57
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ.....	58
	กระบวนการเปลี่ยนเจตคติ.....	59
	การวัดเจตคติ.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เครื่องมือวัดเจตคติ	61
การปลูกฝังเจตคติ	62
ประโยชน์ของเจตคติ	63
ชุมชนริมน้ำจันทบูร	64
ประวัติความเป็นมา.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
งานวิจัยต่างประเทศ.....	66
งานวิจัยในประเทศ.....	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย	70
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	92
วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผลการวิจัย.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก ราชนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	107
ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้.....	109
ภาคผนวก ค ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง อย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดา พิทักษ์.....	207
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	239
ภาคผนวก จ การวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย (IOC) ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น	269
ภาคผนวก ฉ การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน.....	275
ภาคผนวก ช วิเคราะห์แนวการสัมภาษณ์เจาะลึก.....	282
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	292

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การวิเคราะห์หัตถ์โนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะย่อย ที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง จากตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของกระทรวงศึกษาธิการ.....	42
2 การวิเคราะห์หัตถ์โนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะย่อยที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง จากคำนิยามและเงื่อนไขของความพอเพียง	43
3 การวิเคราะห์หัตถ์โนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะย่อยที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง จากหลักความพอประมาณ (พอดี) 5 ประการ	44
4 จุดเน้นของระดับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551.....	46
5 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง	77
6 จำนวนผู้เข้าสอบ คะแนนเต็ม คะแนนที่ได้ ร้อยละของค่าเฉลี่ย และแสดงการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์	81
7 จำนวนผู้เข้าสอบ คะแนนเต็ม คะแนนที่ได้ ร้อยละของค่าเฉลี่ย และแสดงการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์	83
8 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์.....	85
9 แสดงคะแนนการวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์.....	86
10 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	88
11 แสดงบริบทชุมชนริมน้ำจันทบูร	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 แสดงการพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง	89
13 แสดงการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ	90
14 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ	91
15 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐาน ตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัด ประเมินผลในแต่ละแผนของชุด กิจกรรมเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์	270
16 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความ สามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ชุดกิจกรรม ด้านกิจกรรม และด้านประโยชน์	270
17 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุด กิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์	271
18 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (b) และค่าความเชื่อมั่น (r) ของแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิต แบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน สตรีมารดาพิทักษ์	273
19 แสดงสรุปข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	283
20 แสดงสรุปบริบทชุมชนริมน้ำจันทบูร	284
21 แสดงการพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง	287
22 แสดงการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ	289
23 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ	290

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 สรุปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	40

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สังคมไทยในปัจจุบันเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ทำให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนและวางแผนพัฒนาประเทศ ได้อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการ เป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ต่อมาจนถึงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยยังคงเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายบริบท ทั้งที่เป็น โอกาสและข้อจำกัด ต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคน และระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต แสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน โลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตาม “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 8) โดยเฉพาะการดำเนินขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เนื่องจาก การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสังคมและการพัฒนาประเทศ ดังนั้นทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 โดยน้อมนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 12) โดยปัจจุบันประเทศไทยเราใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) คนไทยนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2545 และ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลและเหมาะสม กับแต่ละระดับการศึกษา โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ ซึ่งสมรรถนะสำคัญมี 5 ประการคือ (1) ความสามารถในการสื่อสาร (2) ความสามารถในการคิด (3) ความสามารถในการ

แก้ปัญหา (4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน (7) รักความเป็นไทย (8) มีจิตสาธารณะโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3)

สำหรับการศึกษาในยุคปัจจุบัน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนับเป็นสมรรถนะสำคัญหนึ่งที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เพราะมีความสำคัญมาก ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2535 : 191) ทรงมีพระราชดำรัสไว้ ความว่า “การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้เด็กสามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจได้อย่างกว้างขวาง และสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตามความต้องการของสังคม เพราะถ้าเด็กไม่มีความสามารถในการใช้เหตุผลแล้วพัฒนาการด้านการคิด อารมณ์ ตลอดจนจริยธรรมและคุณธรรมที่สังคมต้องการจะเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณนี้จะส่งผลให้เด็กเป็นคนช่างคิด คิดอย่างรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้อง และเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีคุณภาพ สร้างความเจริญที่มั่นคงให้แก่ตนเองและบ้านเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (สุริรัตน์ ไชยสุริยา. 2543 : 9)

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง คือ “อยู่อย่างพอเพียง” หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การใช้ชีวิตแบบพอเพียง” โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทย ซึ่งคำว่า “อยู่อย่างพอเพียง” นี้เป็นคำที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2550 : 6)

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และวัฒนธรรมจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น อดกลั้น ขอมอบในด้านความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ปรับใช้ในการดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

และสังคมโลก ฉะนั้น ในการทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก จึงเป็นบทบาทสำคัญของครูสังคมศึกษาฯ ที่จะให้ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการต่างๆ รวมถึงปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อให้สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนด “ความพอเพียง” ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ อย่างชัดเจน ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐาน ส 3.1 ของสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ว่า “เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 3)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ดังที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงกล่าวไว้ สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยมีแนวทางดำเนินการที่สำคัญคือ เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และระดับโลก เน้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวอย่างเป็นเหตุเป็นผล รอบคอบ เน้นการปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2550 : 7)

แม้ว่าหน่วยงานสถานศึกษาจะเห็นความสำคัญของการคิด แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่ได้มีการเน้นพัฒนาความสามารถในการคิดแก่ผู้เรียนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินสถานศึกษาจำนวน 7,273 แห่ง ที่ผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีเพียงร้อยละ 18.12 ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ พบว่า ความสามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดีข้อเสียความถูกต้อง ระบุสาเหตุผลค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหา และตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำมาก (ร้อยละ 18.74) ซึ่งเป็นมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่ควรปรับปรุงและพัฒนา ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านการคิดจึงนับเป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนาอย่างจริงจัง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2549 : 3)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาได้พยายามศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพบว่า การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้เนื่องจากมีข้อดีคือ การใช้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ เน้นหลักการของการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้สอนและนักเรียนในลักษณะที่ผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือ เมื่อผู้เรียนต้องการ กระบวนการเรียน การสอนยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มาสนับสนุน เช่น การให้แรงเสริม การเรียนตามระดับชั้น การถ่ายโยง การเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ให้เป็นอย่างดี (พลกฤษ ดันติยานุกุล. 2547 : 5)

จากปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาต้องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถการวิเคราะห์ที่สูงขึ้นอันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ นำไปเป็นแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ อันจะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะนำไปใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ในหน่วยอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้แก่นักเรียนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ตอน วิถีชีวิตการเป็นอยู่ดั้งเดิม

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี ปีการศึกษา 2557 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมนักเรียน 365 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวนนักเรียน 34 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

3. ด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ

การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

3.2.2 เพื่อศึกษาการวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณเรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดกิจกรรม หมายถึง นวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นชุดของสื่อประสม มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอน มีการวางแผนอย่างเป็น

ระบบ ทั้งด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการใช้สื่อ ตลอดจนการวัดและประเมินผล โดยจัดไว้เป็นชุด ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นเนื้อหา จังหวัดจันทบุรี ตอน วิถีชีวิตการเป็นอยู่ดั้งเดิม

3. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนที่ทำ แบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามเกณฑ์ที่ระดับ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนได้จากแบบทดสอบระหว่างเรียน ของนักเรียนที่เรียน คิดเป็นเฉลี่ยร้อยละไม่ต่ำกว่า 80 ของคะแนนทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นเฉลี่ยร้อยละไม่ต่ำกว่า 80 ของคะแนนทั้งหมด

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

5. การใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงการดำเนิน ชีวิตอย่างพอประมาณ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รู้จักตนในการไตร่ตรองคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้น เพื่อที่ จะนำไปสู่การตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

6. ผู้ที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียง หมายถึง ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

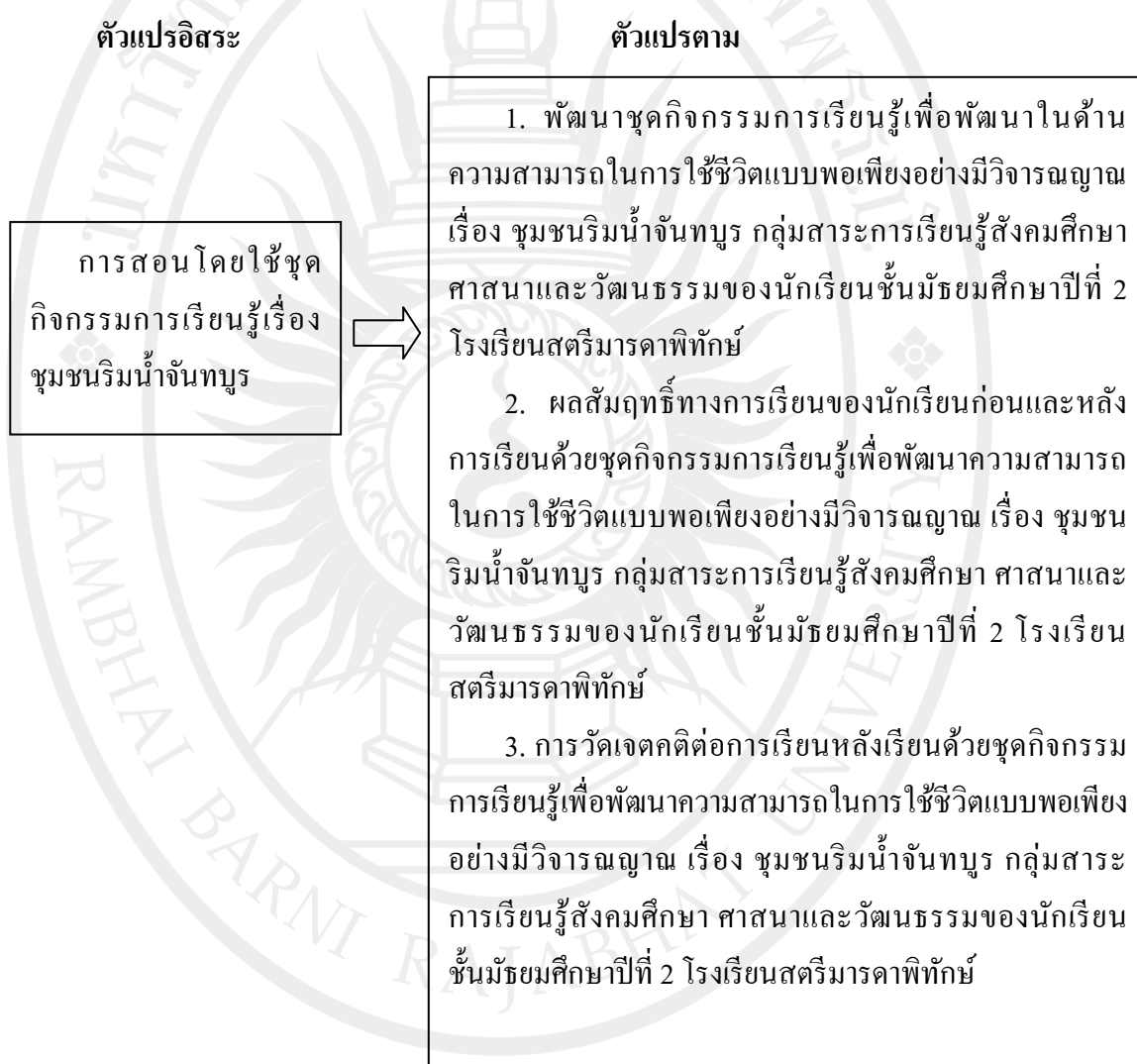
7. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้อง เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

8. เจตคติต่อการเรียน เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร หมายถึง ความรู้สึกความคิดเห็นของ นักเรียนต่อการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ซึ่งวัดได้จากแบบวัดเจตคติต่อการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

9. การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน สร้างความตระหนักในคุณค่า ของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผู้เรียน เกิดความรักความหวงแหนภูมิปัญญาที่มีการสืบทอดต่อ ๆ กันมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณและการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจาร์ณญาณ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. เพื่อศึกษาการวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.1 หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.3 โครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.1 ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้
 - 2.2 แนวการจัดการเรียนรู้
 - 2.3 มาตรฐานการจัดการเรียนรู้
 - 2.4 คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน
4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.1 ความหมายของชุดกิจกรรม
 - 4.2 ประเภทของชุดกิจกรรม
 - 4.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม
 - 4.4 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม
 - 4.5 การหาประสิทธิภาพและเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
 - 4.6 ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม ประโยชน์ของชุดกิจกรรม
5. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 5.1 ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 5.2 องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 5.3 ขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 5.4 ประโยชน์ของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ
6. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
 - 6.1 หลักการใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
 - 6.2 ความหมายของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และผู้ที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียง
 - 6.3 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
 - 6.4 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

7. แผนการจัดการเรียนรู้

7.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

7.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

7.3 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

7.4 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

7.5 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

7.6 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้

7.7 เกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

7.8 ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

8. ความรู้เกี่ยวกับเจตคติ

8.1 ความหมายของของเจตคติ

8.2 ลักษณะของเจตคติ

8.3 องค์ประกอบของเจตคติ

8.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

8.5 กระบวนการเปลี่ยนเจตคติ

8.6 การวัดเจตคติ

8.7 เครื่องมือวัดเจตคติ

8.8 การปลูกฝังเจตคติ

8.9 ประโยชน์ของเจตคติ

9. ชุมชนริมน้ำจันทบูร

9.1 ประวัติความเป็นมา

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

10.1 งานวิจัยต่างประเทศ

10.2 งานวิจัยในประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะสำคัญ และได้จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างของบุคคลโดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่มสาระ มาจัดทำเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้หรือรายวิชานั้น ๆ

หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประสบความสำเร็จตามแนวทางและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศ และเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

จากหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่าเป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นความเป็นเอกภาพของชาติ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ให้ได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและจัดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโครงสร้างของหลักสูตรที่ยืดหยุ่นครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ตอบสนองการกระจายอำนาจโดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ มีสุขภาพดี มีความรักชาติ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรแกนกลางที่ทุกสถานศึกษาต้องนำไปปรับใช้เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งจึงมีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะกระบวนการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุล คำนึงถึงหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา จึงกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 5)

นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดเวลาเรียนขั้นต่ำระดับชั้นประถมศึกษาให้มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมงต่อปี ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อม และจุดเน้นตามบริบทของสถานศึกษา และสภาพของผู้เรียน โดยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนด นอกจากนี้ผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติมให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา และเกณฑ์พิจารณาการจบหลักสูตร

จากโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้เรียนทุกคน โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้มีกลุ่มสาระครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ ให้ผู้เรียนเรียนครบตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ และได้เรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งกำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญต่างกันไปตามเรื่อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 17) ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการตัดสินใจ

○ ทิศนา ขัมมณี (2545 : 25) ได้กล่าวถึง ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลที่ไม่สามารถทำแทนกันได้ ผู้สอนต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จะต้องเปิดโอกาสให้เขามีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ต้องมีการใช้กระบวนการคิดในการสร้างความเข้าใจในความหมายของสิ่งต่าง ๆ ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกันอาจคิดได้หลายมุม ทำให้เกิดการเติมเต็มข้อความรู้และตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพของผู้เรียน
4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ผู้สอนจึงควรสร้างภาวะที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความสุขเมื่อได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง
5. การเรียนรู้เป็นงานที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้สอนจึงควรสร้างกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
6. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการเรียนรู้ ผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ด้วยตนเอง

จากความหมายการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ มีการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางและเชื่อมโยงความรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับนักเรียน

แนวการจัดการเรียนรู้

ปัจจุบันได้มีการกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระ ดังที่ได้กล่าวข้างต้นกลุ่มสาระที่มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2547 : 7-11)

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้กำหนดความสำคัญสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และคำอธิบายรายวิชาไว้ดังนี้

1. ความสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด 12 ปี การศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมา เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ดังนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงมิใช่การเรียน แต่เนื้อหาความรู้แต่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นนักวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความเป็นไปในสังคมและในโลก พิจารณามุมมอง พุดเขียน ประเมิน คิดคำนวณ วิเคราะห์ สร้างจินตนาการ ต่อสู้ และพากเพียรพยายามในเรื่องต่าง ๆ กัน อย่างไรก็ตาม สังคมศึกษาเชื่อมโยงกิจกรรมที่มนุษย์ทำ โดยเน้นทั้งเรื่องวรรณกรรม ศิลปะ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความจำเป็นและความสะดวกในการจัดสาระการเรียนรู้ และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคมวิทยา มนุษยวิทยา ที่มุ่งศึกษามาตรฐานความประพฤติของพลเมืองและการยกระดับ ภาวะทางจิต ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรมที่ว่าด้วย หลักความประพฤติของคนดีและอุดมคติตามแนวคิดตามความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับหลักจริยธรรม คุณธรรมในการควบคุมความประพฤติ สามารถนำความคิด ความเชื่อและศรัทธา ทางศาสนาเป็นแนวทางให้ผู้เรียนมีอุดมคติการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดี บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นขอบข่ายสาระหลักที่มีแนวความคิดรวบยอดเกี่ยวข้องกับ สังคมวิทยา มนุษยวิทยา รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ โดยศึกษาระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ในฐานะ ที่เป็นสมาชิกของสังคม มีวัฒนธรรม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ศึกษาสถาบันทางสังคมการจัด ระเบียบทางสังคม มุ่งให้เกิดความเข้าใจต่อระบบการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ ในฐานะพลเมืองของประเทศไทยในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศึกษาการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย และหลักกฎหมายที่สำคัญ องค์ประกอบของ กระบวนการยุติธรรม ด้วยความคิดรวบยอดเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ชุมชน สังคม ที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงและแตกต่าง มีการขัดเกลาทางสังคม ในทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ในฐานะที่เป็นสมาชิกที่อยู่ร่วมกัน อันมีบรรทัดฐานทางสังคม มีระบบ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีทางสังคม สถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคม รวมทั้งสามารถ วิเคราะห์สภาพสังคม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ระหว่างสังคมไทยกับสังคมอื่นในโลก เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งให้ความเข้าใจว่ามนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนอง ความต้องการและความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีความต้องการและความจำเป็น ที่ไม่จำกัด ในขณะที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคมท่ามกลางทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับ ประเทศ และระดับโลก ตลอดจนบทบาทของเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจในทางเศรษฐกิจมีความ สามารถที่จะฉลาดเลือก ประเมิน คัดพิจารณาผลที่เกิดจากทางเลือกและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ปรัชญา มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และ โบราณคดี ที่มุ่งให้เข้าใจว่าพัฒนาการ การดำเนินชีวิตของมนุษยชาตินั้นมีการสั่งสมตามกาลเวลาอย่างต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การศึกษาเรื่องราวในอดีต ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่ามนุษย์ในอดีตเผชิญปัญหาต่างๆ ในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร เหตุการณ์และการกระทำในอดีต มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในเวลาต่อมาอย่างไร อันจะเป็นการสร้างประสบการณ์และทางเลือกในการดำรงชีวิตแก่คนรุ่นหลังต่อไป

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของตนเอง สังคม และประเทศชาติ ว่ามีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงมาสู่ปัจจุบันอย่างไร มีความสามารถในการตีความและอธิบายนัยสำคัญของเหตุการณ์ ปัญหา และแบบแผนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เชิงประวัติศาสตร์ของประเทศและสังคมอื่น จากอดีตมาทำความเข้าใจปัจจุบัน และที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา ที่มุ่งจะให้ความเข้าใจเรื่องมิติสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในโลก ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการศึกษา ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในเชิงมิติ ทั้งในส่วนของประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายลักษณะตำแหน่ง แหล่งที่อยู่แบบแผนและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ปรากฏการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม วิเคราะห์และตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ที่ผลสังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติและผลกระทบที่มีต่อโลก

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระ ดังนี้

lib สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในด้านพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมและศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี ตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ชีdemัน ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 120 ชั่วโมง

ศึกษาพุทธประวัติ พระไตรปิฎกและคัมภีร์ของศาสนาอื่น หลักธรรม จริยธรรม เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง พุทธสุภาษิต ศาสนาพิธีและพิธีกรรม การฝึกสมาธิและเจริญปัญญาทำความดีจากตัวอย่างในชีวิตประจำวัน การประพฤติปฏิบัติของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ประวัติพระพุทธรูปเจ้าและสาวก คัมภีร์ศาสนาพุทธและศาสนาอื่น หลักธรรมสำคัญที่นำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตตน สามารถใช้จริยธรรมพัฒนาตนเอง รู้พุทธศาสนาสุภาษิตสำคัญปฏิบัติตามศาสนาพิธี พิธีกรรมอย่างถูกต้อง ประพฤติตนตามแบบอย่างที่ดี

ศึกษาหน้าที่ความรับผิดชอบ คุณธรรมการเป็นพลเมืองดี ทำงานแบบประชาธิปไตย สถานภาพ บทบาท หน้าที่ สิทธิ เสรีภาพ กฎหมายสิทธิเด็ก บรรทัดฐาน วัฒนธรรม อิทธิพลท้องถิ่น ที่มีต่อพฤติกรรม การพัฒนาท้องถิ่น การปกครองของไทย กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายในชีวิตประจำวัน มีส่วนร่วมประชาธิปไตยระดับครอบครัว โรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตย รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของพลเมืองดี สามารถทำงานและพัฒนาท้องถิ่นแบบประชาธิปไตย ใช้กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันตนเองและผู้อื่น

ศึกษาทรัพยากร ระบบสินเชื่อ ทำงานประมาณตนเอง การซื้อขายเงินผ่อนส่ง การคุ้มครองผู้บริโภค เศรษฐกิจพอเพียง สหกรณ์ เศรษฐกิจต่างๆ ธนาคาร รายได้ของรัฐ การพึ่งพาแข่งขันระดับชุมชน เพื่อให้รู้และเข้าใจเรื่องการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น การใช้จ่ายของตนเอง ผลดีผลเสียของระบบสินเชื่อ การซื้อของเงินผ่อน ประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับการพึ่งพาระบบเศรษฐกิจพอเพียงประโยชน์ สหกรณ์ ระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ หน้าที่และประโยชน์ของสถาบันการเงิน ประโยชน์ที่ได้รับจากเศรษฐกิจระดับชุมชน

ศึกษาเหตุการณ์จากช่วงเวลา การสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมไทย อารยธรรมไทย อารยธรรมท้องถิ่น เพื่อให้รู้และเข้าใจเหตุการณ์ในช่วงทศวรรษ ศตวรรษ สหัสวรรษ ข้อมูลและเหตุการณ์ในอดีตที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานของคนไทย ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญของท้องถิ่น

ศึกษาภูมิศาสตร์ ภูมิศาสตร์ภูมิภาคไทย ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และท้องถิ่น ภาวะประชากรชุมชน ชนบทและชุมชนเมือง การตั้งถิ่นฐาน ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และลักษณะทางกายภาพท้องถิ่น แผนที่คู่มือสำรวจทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้รู้และเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ผลจากภาวะประชากรทั้งจากชุมชน เมืองและชนบท รู้วิธีแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมใกล้ตัว บอกปรากฏการณ์ธรรมชาติและลักษณะทางกายภาพในท้องถิ่นของตนใช้แผนที่ศึกษากระบวนการทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับท้องถิ่น

จากการศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า มีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องของสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งอยู่ในสาระที่ 2 ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งพบว่ามีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้สอนนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับนักเรียน มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนนั้นมีดังนี้

1. ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมร่วมกับโรงเรียน โดยเป็นผู้ให้และผู้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนแก่โรงเรียนในขั้นตอนของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล
2. การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น คนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องที่จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นก็สามารถร่วมกับโรงเรียนประชุมวางแผนกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร
3. คนในชุมชนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่โรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับครูผู้สอน
5. เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์โดย
 - 5.1 ถ่ายทอดความรู้โดยตรงแก่ครู แล้วครูนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้แก่นักเรียน
 - 5.2 ถ่ายทอดความรู้โดยตรงแก่นักเรียน
 - 5.3 ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนร่วมกับครู
6. ให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนและตอบข้อซักถามต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียนได้ศึกษาดูงานเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติแก่นักเรียน และร่วมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ไปฝึกปฏิบัติ

จากคำกล่าวข้างต้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนนั้น จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้นเพราะแหล่งเรียนรู้มีอยู่ในท้องถิ่นของตน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผู้เรียน เกิดความรักความหวงแหนภูมิปัญญาที่มีการสืบทอดต่อ ๆ กันมาและได้รับการอนุรักษ์สืบต่อไป

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของชุดกิจกรรม

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 19) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม (Multi Media) ซึ่งหมายถึง การใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้จะช่วยเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับ ขั้นตอนการจัดไว้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับ

สุคนธ์ สิ้นทพานนท์ (2553 : 14) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมที่ครูใช้ประกอบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนศึกษาและใช้สื่อต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมที่ผู้สอนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบของการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นชุดของสื่อประสม มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการใช้สื่อ ตลอดจนการวัดและประเมินผล โดยจัดไว้เป็นชุด ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ประเภทของชุดกิจกรรม

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 94-97) แบ่งชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้สอนที่ใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือเป็นกิจกรรมการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้ช่วยให้ครูผู้สอนลดการพูดให้น้อยลง และเป็นการใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดกิจกรรมในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ แผนภูมิหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้เป็นต้น

2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนเรียนร่วมกันกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในกิจกรรมแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมชนิดนี้มักจะใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมแบบรายบุคคลหรือชุดกิจกรรมแบบเอกกัตภาพเป็นชุดกิจกรรมที่ใช้สำหรับนักเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ ชุดกิจกรรมชนิดนี้อาจจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อยหรือโมดูลได้

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551 : 269) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรม ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมแบบบรรยาย ผู้สอนใช้ประกอบการสอนในชั้นเรียน ประกอบด้วย คู่มือครู เนื้อหา สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล
2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยหรือศูนย์การเรียนรู้ เป็นชุดกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ใช้สำหรับเรียนรู้ภายในกลุ่มด้วยตนเอง ประกอบด้วย บัตรคำสั่ง เนื้อหา สื่อประสม การประเมินผล และอาจมีเฉลยแบบประเมินผลไว้ด้วย
3. ชุดกิจกรรมรายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมที่จัดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองตามคำแนะนำที่ระบุไว้ ถ้าสงสัยในตอนใดก็ถามผู้สอนได้ ผู้เรียนสามารถปรึกษากันระหว่างเรียนได้ ผู้เรียนอาจนำไปศึกษานอกเวลาเรียนหรือนำไปศึกษาที่บ้านก็ได้
4. ชุดกิจกรรมทางไกล เป็นชุดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่อยู่ต่างถิ่นต่างเวลา มุ่งสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ชุดการเรียนการสอนทางไกลนี้ประกอบด้วย สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา เช่น ชุดการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นต้น

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 16) กล่าวสรุปได้ว่า ชุดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับครูผู้สอนในการจัดการศึกษาในระบบนั้นสามารถจัดทำได้ 4 รูปแบบ คือ

1. ชุดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอน เป็นชุดการสอนที่ครูใช้สำหรับประกอบการสอน ประกอบด้วยคู่มือครู สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมและสื่อการสอนประกอบการบรรยายของผู้สอน ชุดการเรียนการสอนนี้มีเนื้อหาสาระวิชาเพียงหน่วยเดียวและใช้กับนักเรียนทั้งชั้นแบ่งเป็นหัวข้อที่จะบรรยาย มีการกำหนดกิจกรรมตามลำดับขั้น
2. ชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ร่วมกัน โดยปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนการสอนหรืออาจจะเรียนรู้ชุดการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ กล่าวคือ ในแต่ละศูนย์การเรียนรู้จะมีชุดการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อย่อยของหน่วยการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนศึกษา ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะหมุนเวียนศึกษาความรู้และทำกิจกรรมของชุดสอนจบครบทุกศูนย์การเรียนรู้
3. ชุดการเรียนการสอนรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถศึกษาได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และเมื่อศึกษาจนครบตามขั้นตอนแล้วผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ด้วยตนเอง
4. ชุดการเรียนการสอนแบบผสม เป็นชุดการเรียนการสอนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย บางขั้นตอนผู้สอนอาจใช้วิธีการบรรยายประกอบการใช้สื่อ บางขั้นตอนผู้สอนอาจให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล และบางขั้นตอนอาจให้ผู้เรียนศึกษาความรู้จากชุดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทของชุดกิจกรรมมี 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ชุดกิจกรรมแบบบรรยายหรือประกอบคำบรรยาย ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยหรือศูนย์การเรียนรู้ ชุดกิจกรรมรายบุคคลหรือแบบทางไกล และชุดกิจกรรมแบบผสม

องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

บุญเกื้อ คารหาเวช (2542 : 92-94) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของชุดกิจกรรมจำแนกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับครูผู้สอน หรือผู้เรียน ตามแต่วิธีของชุดกิจกรรมภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดกิจกรรมเอาไว้อย่างละเอียด อาจทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับได้
2. บัตรคำสั่งหรือคำแนะนำ จะเป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้หรือประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บัตรคำสั่งจะมีอยู่ในชุดกิจกรรมแบบกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วย คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินการ และการสรุปบทเรียน
3. เนื้อหาสาระและสื่อ จะบรรจุไว้ในรูปของสื่อการสอนต่าง ๆ โดยอาจจะประกอบด้วย บทเรียน โปรแกรม สไลด์ เทปบันทึกเสียง ตัวอย่างของจริง รูปภาพ เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดกิจกรรมตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้
4. แบบประเมินผล ผู้เรียนทำการประเมินผลความรู้ด้วยตนเอง ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลที่อยู่ในชุดกิจกรรมอาจเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำลงในช่องว่าง เลือกคำตอบที่ถูกต้อง จับคู่ คูณจากการทดลองหรือให้ทำกิจกรรม เป็นต้น

ส่วนประกอบดังกล่าวข้างต้นจะบรรจุในซองหรือกล่อง จัดเอาไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกแก่การใช้ นิยมแยกออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. กล่อง
2. สื่อการสอนและบัตรบอกชนิดของสื่อการสอนเรียงตามลำดับการใช้
3. บันทึกการสอน
4. อุปกรณ์การสอน

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 16) กล่าวสรุปส่วนองค์ประกอบสำคัญของชุดการเรียนการสอน ดังนี้

1. คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนการสอน เป็นคำชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการเรียน ชุดการเรียนการสอนและส่วนประกอบของชุดการเรียนการสอน เช่น ประกอบด้วยบัตรคำสั่ง บัตรปฏิบัติการ บัตรเนื้อหา บัตรฝึกและบัตรเฉลย บัตรปฏิบัติการและบัตรเฉลย บัตรทดสอบ และบัตรเฉลยบัตรทดสอบ

2. บัตรคำสั่ง เป็นการชี้แจงรายละเอียดของการศึกษาชุดการเรียนรู้การสอนนั้นว่าจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างไร

3. บัตรกิจกรรมหรือบัตรปฏิบัติการ บางชุดการเรียนรู้การสอน อาจจะออกแบบให้มีบัตรกิจกรรมหรือบัตรปฏิบัติการ ซึ่งเป็นบัตรที่บอกให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ

4. บัตรเนื้อหา เป็นบัตรที่บอกเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนศึกษา สิ่งที่มีความจำเป็นบัตรเนื้อหา คือ หัวเรื่อง สูตร นิยาม และคำอธิบาย

5. บัตรแบบฝึกหัดหรือบัตรงาน เป็นแบบฝึกหัดที่ให้ผู้เรียนทำหลังจากได้ทำกิจกรรมและศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้ว

6. บัตรเฉลยบัตรแบบฝึกหัด เมื่อผู้เรียนทำบัตรแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว สามารถตรวจสอบความถูกต้องจากบัตรเฉลยบัตรแบบฝึกหัด

7. บัตรทดสอบ เมื่อผู้เรียนได้ทำบัตรแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้ในหัวข้อที่เรียนนั้น ๆ ต่อจากนั้นจึงให้ผู้เรียนทำบัตรทดสอบ

8. บัตรเฉลยบัตรทดสอบ เป็นบัตรที่มีคำตอบของบัตรทดสอบที่ผู้เรียนได้ทำไปแล้วเป็นการตรวจสอบหรือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการศึกษาชุดการเรียนรู้การสอนนั้น

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 134-138) ได้เสนอขั้นตอนการผลิตชุดกิจกรรม ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่าสิ่งที่เรานำมาทำเป็นชุดกิจกรรมนั้นจะมุ่งให้เกิดหลักการของการเรียนรู้อะไรบ้างให้กับผู้เรียน นำวิชาที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้การสอน ในแต่ละหน่วยนั้นจะมีหัวเรื่องย่อย ๆ รวมอยู่อีก ซึ่งจะต้องศึกษาพิจารณาให้ละเอียดชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในหน่วยอื่น ๆ อันจะสร้างความสับสนให้กับนักเรียนได้ และควรคำนึงถึงการแบ่งหน่วยการเรียนรู้การสอนของแต่ละวิชานั้น ควรจะเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระให้ถูกต้องว่า อะไรเป็นสิ่งที่จำเป็นที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้ก่อนอันเป็นพื้นฐานตามขั้นตอนของความรู้และลักษณะธรรมชาติของวิชานั้น

2. พิจารณาตัดสินใจว่าจะทำชุดกิจกรรมแบบใด โดยคำนึงถึงข้อกำหนดว่า นักเรียนคือใคร (Who Learner) จะให้อะไรกับนักเรียน (Give What Condition) จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร (Does What Activities) จะทำได้ได้อย่างไร (How Well Criterion) สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3. กำหนดหน่วยการเรียนรู้การสอน โดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราจะสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงถึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนใจน่าสนุกน่าเรียนรู้ หาสื่อการเรียนรู้ได้ง่าย ศึกษาว่าหน่วยการเรียนรู้สอนนั้นมีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไร พยายามดึงเอาแก่นของหลักการเรียนรู้ออกมาให้ได้

4. กำหนดความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหน่วย และหัวข้อ เพราะความคิดรวบยอดเป็นเรื่องของความเข้าใจ อันเกิดจากประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตีความหมายออกมาเป็นพฤติกรรมทางสมอง แล้วนำสิ่งใหม่ไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม เกิดเป็นความคิดรวบยอดฝังอยู่ในความทรงจำ

5. จุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความคิด รวบยอด โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ถ้าผู้สอนกำหนดหรือระบุให้ชัดเจนมากเท่าใด ก็ยังมีทางประสบความสำเร็จในการสอนมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงควรใช้เวลาตรวจสอบจุดประสงค์ การเรียนแต่ละข้อให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้

6. การวิเคราะห์งาน คือการนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์งานเพื่อ หากิจกรรมการเรียนการสอนแล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมถูกต้อง สอดคล้องกับ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 16) การสร้างชุดการเรียนการสอน ครูควรดำเนินการตาม ขั้นตอนต่อไปนี้

1. เลือกหัวข้อ (Topic) กำหนดขอบเขต และประเด็นสำคัญของเนื้อหา ผู้สร้างชุดการเรียน การสอนควรเลือกหัวข้อและประเด็นสำคัญได้จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการ เรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นที่จะสอนว่าหัวข้อใดเหมาะสมที่ควรนำไป สร้างชุดการเรียนการสอน

2. กำหนดเนื้อหาที่จะจัดทำชุดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

3. เขียนจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน การเขียนจุดประสงค์ควรเขียนลักษณะ จุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์ว่าเมื่อ ศึกษาชุดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถอย่างไร

4. สร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบ มี 3 แบบ คือ

4.1 แบบทดสอบวัดพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ พื้นฐานก่อนที่จะมาเรียนเพียงพอหรือไม่

4.2 แบบทดสอบย่อย เพื่อวัดความรู้ของผู้เรียน หลังจากเรียนจบในแต่ละเนื้อหาย่อย

4.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน โดยใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ภายหลังจากการศึกษาชุดการเรียนการสอนจบแล้ว

5. จัดทำชุดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

5.1 บัตรคำสั่ง

5.2 บัตรปฏิบัติการ และบัตรเฉลย (ถ้ามี)

5.3 บัตรเนื้อหา

5.4 บัตรฝึกหัด และบัตรเฉลยบัตรฝึกหัด

5.5 บัตรทดสอบ และบัตรเฉลยบัตรทดสอบ

6. วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนเตรียมออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีหลักการสำคัญคือ

6.1 ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะและควบคุมการเรียนการสอน

6.2 เลือกกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับชุดการเรียนการสอน

6.3 ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการคิดอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

6.4 มีกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

7. การรวบรวมและจัดทำสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนบางชนิดอาจมีผู้จัดทำไว้แล้ว ผู้สอนอาจนำมาปรับปรุง ดัดแปลงใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ที่ต้องการสอน ในกรณีที่ไม่มีสื่อที่ตรงตามจุดประสงค์ที่จะสอน ครูผู้สอนต้องสร้างสื่อการเรียนการสอนใหม่ซึ่งต้องใช้เวลามาก

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมมีดังนี้ 1) เลือกหัวข้อ กำหนดขอบเขต ประเด็นสำคัญของเนื้อหา 2) กำหนดเนื้อหาที่จะจัดทำชุดกิจกรรม 3) เขียนจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ 4) สร้างแบบทดสอบ 5) จัดทำชุดกิจกรรม 6) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 7) รวบรวมและผลิตสื่อการเรียนรู้ 8) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

การหาประสิทธิภาพและเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552 : 71-73) ได้กล่าวถึง การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ดังนี้ การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม หมายถึง การนำนวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงให้เป็นชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ ก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งผู้สร้างชุดกิจกรรมควรดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของนวัตกรรม ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหมายว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยถือว่านวัตกรรมที่จะมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไว้ 80/80 มีความหมายว่า

80 แรก หมายถึง คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากการปฏิบัติแต่ละกิจกรรมย่อยในชุดกิจกรรมนั้น แล้วได้ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 หลัง หมายถึง คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากการทดสอบหลังเรียนในชุดกิจกรรม แล้วได้ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

การที่จะกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพให้มีค่าเท่าใด ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาจากธรรมชาติของวิชา สภาพของนักเรียน และความสามารถของผู้ผลิตสื่อ ซึ่งการตั้งเกณฑ์ไว้สูงเกินไปจะทำให้เกิดความท้อถอยในการพัฒนาให้ถึงเกณฑ์ แต่ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำเกินไปจะได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพต่ำ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ที่ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 70/70, 75/75 เป็นต้น

2. กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้นวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างควรมีคุณลักษณะดังนี้

2.1 เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับเดียวกับนักเรียนที่เราจะนำนวัตกรรมไปใช้จริง

2.2 เป็นนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหาที่ใช้ในการสร้างนวัตกรรม

2.3 เป็นนักเรียนที่มีคุณลักษณะตรงกับประเภทของนวัตกรรมที่กำหนด เช่น ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นใช้เพื่อให้นักเรียนเป็นกลุ่มและเป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ นักเรียนที่นำมาทดลองต้องเหมาะสมกับลักษณะชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น หรือถ้าเป็นผู้เรียนในห้องเรียนทั่วไปก็อาจใช้นักเรียนที่มีทั้งสติปัญญาสูง ปานกลาง และต่ำได้

2.4 เป็นนักเรียนที่สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ทดลองใช้นวัตกรรมได้ เพื่อนำผลการให้ข้อมูลนั้นไปปรับปรุงนวัตกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การทดลองใช้นวัตกรรม (Try Out) การทดลองใช้นวัตกรรม เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของนวัตกรรมก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนที่ต้องการพัฒนา (กลุ่มตัวอย่างจริง) และเพื่อหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด รวมทั้งการตรวจสอบหาจุดอ่อน ข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ซึ่งการทดลองใช้มีแนวทางดังนี้

3.1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1 : 1) คือ การทดลองกับผู้เรียนประมาณ 3 คน โดยใช้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง ปานกลาง ต่ำ แล้วนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงบางส่วนที่ยังบกพร่อง ในขั้นนี้ประสิทธิภาพที่ได้จะต่ำกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้

3.2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) คือ การทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน โดยใช้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง ปานกลาง ต่ำ แล้วนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพ และปรับปรุงบางส่วนที่ยังบกพร่อง ในขั้นนี้ประสิทธิภาพที่ได้จะใกล้เคียงเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้

3.3 การทดลองภาคสนาม (1 : 100) คือ การทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้นเรียน มีจำนวนนักเรียน 30-100 คน แล้วนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพ และปรับปรุงบางส่วนที่ยังบกพร่อง ในขั้นนี้ชุดกิจกรรมน่าจะมีประสิทธิภาพเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์และสรุปผลการทดลองใช้นวัตกรรม เมื่อได้กำหนดการทดลองในแต่ละขั้นตอน ผู้สร้างชุดกิจกรรมต้องนำผลมาวิเคราะห์หาค่าที่ขบถบพร่องและวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพแล้วสรุปผล เช่น E_1 / E_2 เท้ากับ 83.33/83.00 ซึ่งถ้าผู้สร้างกำหนดเกณฑ์เกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ที่ 80/80 ค่าที่ได้ในครั้งนี้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเกณฑ์การยอมรับ หรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมดังนี้

เมื่อทดลองสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแล้ว ก็สามารถหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมได้ แล้วนำประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่หาได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ เพื่อให้พิจารณาว่ายอมรับประสิทธิภาพหรือไม่ การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าแปรปรวน 2.5-5 เปอร์เซ็นต์ นั่นคือ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ 5 เปอร์เซ็นต์ แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ 2.5 เปอร์เซ็นต์ อาทิ ตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 90/90 เมื่อนำชุดกิจกรรมไปทดลองปรากฏว่า ในชุดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ 87.5/87.5 ก็สามารถยอมรับได้ว่า ชุดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งการยอมรับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมมี 3 ระดับ คือ

สูงกว่าเกณฑ์ เช่น ตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 แล้วหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมได้ 95/93

เท่าเกณฑ์ เช่น ตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 แล้วหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมได้ 90/90 (เป็นไปได้ยากมาก)

ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับได้ว่ามีประสิทธิภาพ เช่น ตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมได้ 88.50/87.75

และได้กล่าวต่อไปว่า สุจิตยธรรมมาธิราช (2540 : 494-500) ได้ให้ความหมาย เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ผู้ผลิตชุดกิจกรรมจะพึงพอใจว่า หากชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้วชุดกิจกรรมนั้นก็จะมืคุณค่าต่อการลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

1. ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง คือ การประเมินต่อเนื่องซึ่งประกอบไปด้วยพฤติกรรมย่อยหลายๆ พฤติกรรม (Process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม และรายงานบุคคล ได้แก่ งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดให้

2. ประเมินพฤติกรรมผลลัพธ์ ประเมินผลลัพธ์ (Products) ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียน

สรุปได้ว่า การทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่จะพิสูจน์ว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเมื่อนำไปใช้จริงจะเกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหา ปรับปรุงหรือพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงค่าตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ หลังจากคำนวณ ค่า E_1/E_2 ออกมาแล้ว หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะต้องพัฒนาปรับปรุงชุดกิจกรรม ที่สร้างขึ้น แล้วทดลองซ้ำ จนกว่าจะได้ชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 20) การนำชุดกิจกรรมไปใช้นั้น สามารถนำไปใช้ในการเรียน เป็นรายบุคคล การเรียนเป็นคู่ การเรียนเป็นกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ได้รับความสนใจของผู้เรียน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ทบทวนความรู้เนื้อหาเดิม เกม ปริศนาคำทาย เป็นต้น

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ให้ผู้เรียนศึกษาชุดกิจกรรม ดังนี้

3.1 ศึกษาคำชี้แจงของการใช้ชุดกิจกรรมและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

3.2 ศึกษาบัตรคำสั่ง

3.3 ศึกษาและปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในบัตรปฏิบัติการ (ถ้ามี) และตรวจคำตอบ

จากบัตรเฉลย

3.4 ศึกษาบัตรเนื้อหา

3.5 ทำบัตรฝึกหัดและตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย (ให้ทำบัตรฝึกหัดที่เน้นฝึกทักษะ การคิดเพิ่มเติมได้)

3.6 ทำบัตรทดสอบ

3.7 ประเมินตนเองโดยตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย ให้คะแนนด้วยความซื่อสัตย์

ขั้นที่ 4 สรุปทบทวนความรู้ ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ในประเด็นสำคัญที่ได้จาก การศึกษาชุดกิจกรรม

สรุปได้ว่า การนำชุดกิจกรรมไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมานั้นมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ไม่ว่านำไปใช้กับนักเรียน กลุ่มในระดับเดียวกัน

ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

บุญเกื้อ คอระหาเวช (2542 : 7-8) กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดกิจกรรมดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน มีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้
 2. ได้รับความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
 4. เป็นการสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดกิจกรรมได้มีการพัฒนาไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบใช้ได้ทันที
 5. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียนเพราะสื่อประสม (Multi Media) ที่ได้จัดไว้ในระบบ เป็นการแปรเปลี่ยนกิจกรรมและช่วยรักษาระดับความสนใจของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา
 6. แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการศึกษารายบุคคล ตามความสนใจ ตามความสนใจ ตามเวลาและ โอกาสที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนซึ่งแตกต่างกัน
 7. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู ชุดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย ทั้งสามารถเรียนด้วยตนเอง ครูคนหนึ่งจึงสามารถสอนนักเรียนได้จำนวนมาก
 8. ช่วยนักเรียนให้รู้จุดมุ่งหมายของการเรียนชัดเจนมากขึ้น ตลอดจนรู้วิธีการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนชัดเจน เป็นการเพิ่มพูนการสนใจในการเรียน
 9. ชุดกิจกรรมจะกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนไว้แน่ชัดว่า ตอนใด ใครจะทำอะไร อย่างไร ลดบทบาทการกระทำของครูฝ่ายเดียว นักเรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำมากขึ้น
 10. ชุดกิจกรรมเกิดจากการนำวิธีเชิงระบบมาใช้ และได้ผ่านการทดลองใช้ จึงทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
 11. ชุดกิจกรรมฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน รู้จักทำงานร่วมกัน
 12. ชุดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมตามความสนใจ
 13. ชุดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนรู้การกระทำของเขาและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง
- สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 21) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดกิจกรรมดังนี้
1. ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการศึกษาความรู้ในชุดกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นการฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะการอ่าน และสรุปความรู้อย่างเป็นระบบ
 2. การทำแบบฝึกหัด แบบฝึกหัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะการคิดทำชุดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดย สมศ.

3. ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง จากการที่ผู้เรียนทำตามคำสั่งในขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดในชุดกิจกรรม การตรวจแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะการเรียนรู้หรือใบงานด้วยตนเองนั้น ทำให้ผู้เรียนรู้จักฝึกตนเองให้ทำตามกติกา

4. ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน เป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

5. การใช้ชุดกิจกรรมนั้นสามารถศึกษานอกเวลาเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบแบบของผู้สอนที่เอื้อต่อการศึกษาดนเอง

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะชุดกิจกรรมสามารถช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยอำนวยความสะดวกกับครูผู้สอน ทำให้ผู้สอนมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2549 : 89) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การใช้ความคิดในลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยยึดหลักการคิดด้วยเหตุผล จากข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าอารมณ์ และการคาดเดา โดยพิจารณาความเป็นไปได้ในแง่ต่าง ๆ ว่า อะไรคือความจริง อะไรคือความถูกต้อง คิดด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ใช้สติปัญญาและทักษะการคิดอย่างไตร่ตรองมีวิจารณญาณมากกว่าการใช้อารมณ์ที่ทำให้เกิดความลำเอียง ซึ่งมีผลเสียต่อการตัดสินใจ

ปรมาภรณ์ ทองสุ (2550 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อค้นหาหลักเกณฑ์แล้วนำมาเป็นแนวทางนำไปสู่การสรุป เป็นลักษณะของการคิดเชิงเหตุผลอย่างหนึ่ง เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ใช้การประยุกต์ ไตร่ตรองหาเหตุผลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสม

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551 : 92) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา คลุมเครือ มีความขัดแย้ง เพื่อตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ โดยใช้ความรู้ความคิดจากประสบการณ์ของตนจากข้อมูลที่รอบด้าน ทั้งข้อมูลเชิงวิชาการข้อมูลทางด้าน สิ่งแวดล้อมและข้อมูลส่วนตัวของผู้คิด

พิชาติ แก้วพวง (2554 : 41) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณาไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบและมีเหตุผล จากข้อมูลสถานการณ์ และ/หรือประสบการณ์ที่เคยได้รับมาประกอบการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อ ควรทำเพื่อให้ได้ข้อสรุปอย่างและสมเหตุสมผล

ศุณีย์ ผจญศิลป์ (2547 : 22) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ การคิดพิจารณาไตร่ตรองที่ต้องอาศัยเหตุผล ความรู้และประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่ปรากฏเพื่อการตัดสินใจ

ทิพาดี คลีขจาย (2547 : 10-17) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ ความสนใจในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ใคร่ครวญ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผลในข้อความที่เป็นปัญหาหรือข้อโต้แย้งโดยหาหลักฐานที่มีเหตุผลหรือข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ มาสนับสนุน ยืนยันในการตัดสินใจชี้ขาดตามเรื่องราวหรือสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อลงสรุปอย่างสมเหตุสมผลที่ถูกต้องว่าควรเชื่อหรือไม่เชื่อ ในสถานการณ์หรือเรื่องราวที่ได้รับมา

ทิสนา เขมมณี (2548 : 304-305) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นความคิดที่รอบคอบสมเหตุสมผล ผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และผ่านการพิจารณากลับกรองไตร่ตรอง ทั้งด้านคุณ-โทษ และคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้ว

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 9) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ การคิดที่มีเหตุผลโดยผ่านการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีหลักเกณฑ์มีหลักฐานที่เชื่อถือได้เพื่อนำไปสู่การสรุปตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพว่าสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดควรเชื่อ สิ่งใดควรเลือกหรือสิ่งใดควรทำ

สรุปได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดอย่างมีขั้นตอนที่จะต้องพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ สมเหตุสมผล ลึกซึ้ง กลับกรอง ไตร่ตรองคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมากเพียงพอที่จะนำไปสู่การตัดสินใจหรือแก้ปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม

องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 11) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. จุดหมาย คือ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการคิด เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือคิดเพื่อหาความรู้
2. ประเด็นคำถาม คือ ปัญหาหรือคำถามที่ต้องการรู้โดยผู้คิดสามารถระบุปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไขหรือคำถามสำคัญที่ต้องการรู้คำตอบ
3. สารสนเทศ คือ ข้อมูลหรือความรู้ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการคิด ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาควรมีความกว้าง ลึก ชัดเจน ยึดหยุ่นได้และมีความถูกต้อง
4. ข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ข้อมูลที่ได้มานั้นต้องเชื่อถือได้ มีความชัดเจน ถูกต้อง และมีความเพียงพอในการใช้เป็นพื้นฐานของการคิดอย่างมีเหตุผล

5. แนวคิดอย่างมีเหตุผล คือ แนวคิดทั้งหลายที่มีอาจรวมถึงกฎ ทฤษฎี หลักการ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับการคิดอย่างมีเหตุผล แนวคิดที่ได้มาแล้วนั้นต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือคำถามที่ต้องการหาคำตอบ และต้องเป็นแนวคิดที่ถูกต้องด้วย

6. ข้อสันนิษฐาน เป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล เพราะผู้คิดต้องมีความสามารถในการตั้งข้อสันนิษฐานให้มีความชัดเจน สามารถตัดสินใจได้เพื่อประโยชน์ในการหาข้อมูลมาใช้ในการคิดอย่างมีเหตุผล

7. การนำไปใช้และผลที่ตามมา เป็นองค์ประกอบสำคัญของการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งผู้คิดต้องคำนึงถึงผลกระทบ สามารถมองการไกล มองถึงผลที่ตามมา รวมทั้งการนำไปใช้ได้หรือไม่เพียงใด

แมทธิว (Matthew. 1993 : 58) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

1. การประเมินค่า
2. การประเมินผล
3. การตั้งข้อสันนิษฐาน
4. การวินิจฉัย
5. การวางหลักการ
6. การหาความสัมพันธ์
7. การตั้งสมมติฐาน
8. การเสนอข้อคิดเห็น
9. การตัดสินใจ

สรุปได้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ จุดหมาย ประเด็นคำถาม สารสนเทศ ข้อมูลเชิงประจักษ์ แนวคิดอย่างมีเหตุผล ข้อสันนิษฐาน และการนำไปใช้และผลที่ตามมา

ขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดนับตั้งแต่การกำหนดปัญหาจนถึงการประเมินสรุปและตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ โดยมีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังต่อไปนี้

ทิสนา เขมมณี (2548 : 305) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. ตั้งเป้าหมายในการคิด
2. ระบุประเด็นในการคิด
3. ประมวลข้อมูลทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่คิดทั้งทางกว้าง ลึก และไกล

4. วิเคราะห์ จำแนกแยกแยะข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูล และเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้
5. ประเมินข้อมูลที่จะใช้ในแง่ความถูกต้อง ความเพียงพอ และความน่าเชื่อถือ
6. ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล เพื่อแสวงหาทางเลือก/คำตอบที่สมเหตุสมผลตามข้อมูลที่มี

7. เลือกทางเลือกที่เหมาะสมโดยพิจารณาถึงผลที่จะตามมา และคุณค่าหรือความหมายที่แท้จริงของสิ่งนั้น

8. ชั่งน้ำหนัก ผลได้ ผลเสีย คุณ-โทษ ในระยะสั้นและระยะยาว
9. ไตร่ตรอง ทบทวนกลับไปมาให้รอบคอบ
10. ประเมินทางเลือกและลงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิด

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 13) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา หมายถึง การรู้จักทำและความเข้าใจกับปัญหาโดยพิจารณารวบรวมประเด็นปัญหา แยกแยะปัญหาและจัดลำดับปัญหาเพื่อกำหนดปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือ รวมทั้งการนิยามความหมายของคำหรือข้อความ สิ่งเราที่เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดอย่างมีวิจารณญาณคือปัญหานั้นเอง

2. รวบรวมข้อมูล หมายถึง การแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อโต้แย้งจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งการเลือกข้อมูลหรือความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้ ดังนั้น วิธีการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ การสังเกต ด้วยตนเองและการรวบรวมข้อมูลจากรายงานผลการสังเกตของผู้อื่น

3. การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความเพียงพอของข้อมูล การจัดระบบของข้อมูล ขณะเดียวกันต้องประเมินความถูกต้องและความเพียงพอของข้อมูลที่รวบรวมได้ว่าจะนำไปสู่การอ้างอิงได้หรือไม่ โดยแยกแยะความแตกต่างของข้อมูล คือ จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัญหา การระบุข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อนำมาจัดกลุ่มและจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน

4. การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การพิจารณาแนวทางสรุปอ้างอิงปัญหาข้อโต้แย้ง โดยนำข้อมูลที่มีการจัดระบบแล้วมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ เพื่อสรุปแนวทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด

5. การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ หมายถึง การพิจารณาเลือกแนวทางที่สมเหตุสมผลที่สุดจากข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่ในรูปตัดสินใจสรุป คุณลักษณะของการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลแบบตรรกศาสตร์หรือใช้เหตุผลแบบอุปมานและอนุมาน

6. การประเมินสรุปอ้างอิง หมายถึง การประเมินความสมเหตุสมผลตามหลักตรรกศาสตร์ โดยประเมินว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ถ้าข้อมูลที่ได้รับมีการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่าขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 การจัดระบบข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การตั้งสมมติฐาน ขั้นตอนที่ 5 การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ ขั้นตอนที่ 6 การประเมินสรุปอ้างอิง

ประโยชน์ของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การช่วยพัฒนาเด็กให้มีพลังทางด้านความคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ รู้จักวิเคราะห์ ใคร่ครวญ คิดหาเหตุผล คิดให้มีประสิทธิภาพ ต้องฝึกในหลาย ๆ สถานการณ์ โรงเรียนควรนำแนวทางการฝึกเข้าไปผสมผสานกับทุกเนื้อหาวิชา ซึ่งเด็กจะได้วิธีคิดอย่างเป็นธรรมชาติ ประโยชน์และความสำคัญของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จะให้เด็กมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2546 : 64) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้งานปฏิบัติได้เป็นอย่างดีและมีหลักการและมีเหตุผล
2. ช่วยให้การประเมินงานโดยใช้เกณฑ์ที่สมเหตุสมผล
3. ช่วยให้ผู้รู้จักประเมินตนเองอย่างมีเหตุผลและฝึกการตัดสินใจ
4. ช่วยให้ผู้รู้เนื้อหาอย่างมีความหมายและเป็นประโยชน์
5. ช่วยให้การฝึกทักษะการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
6. ช่วยให้ผู้ฝึกการกำหนดเป้าหมายรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ค้นหาความรู้ทฤษฎี หลักการตั้งข้อสันนิษฐานตีความหมายและลงข้อสรุป
7. ช่วยให้การฝึกประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาและสื่อความหมาย
8. ช่วยให้ผู้คิดอย่างชัดเจน คิดอย่างถูกต้อง คิดอย่างแจ่มแจ้ง คิดอย่างกว้าง คิดอย่างลุ่มลึก และคิดอย่างสมเหตุสมผล
9. ช่วยให้เป็นผู้มีปัญหา มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความเมตตา และเป็นผู้มีประโยชน์

10. ช่วยให้ผู้สามารถอ่าน เขียน พูด ฟังได้ดี

11. ช่วยให้ผู้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศ

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2545 : 88-89) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. ให้เข้าใจที่จะประเมินข้อมูล
2. จี้อะไรที่ขอบเอียงผิด ๆ ถูก ๆ
3. มีความเข้าใจสิ่งที่ถูกเอียง
4. สามารถแยกแยะความแตกต่างว่า อะไรคือความรู้ อะไรคือความจริง และอะไรเป็นเพียงความคิดเห็น

5. รู้จักประมวลข้อมูล ประมวลความคิด
6. รู้จักจัดลำดับข้อมูล
7. รู้จักสรุปเหตุผลข้อมูลหรือประเด็นต่าง ๆ
8. มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รู้ว่าอะไรสำคัญหรือไม่สำคัญ
9. รู้จักเฝ้าหาทางออกที่หลากหลายมากขึ้น หาหนทางใหม่ ๆ
10. รู้จักตั้งเป้าหมาย
11. รู้จักที่จะวางแผนงานล่วงหน้า
12. ทำงานเป็นระบบมากขึ้น
13. มีความสามารถในการเปรียบเทียบ และมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น
14. ตัดสินใจได้ดี แม่นยำ มีหลักเกณฑ์
15. สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดี
16. รู้จักเปิดใจกว้าง ฟังความรอบด้าน ไม่ด่วนตัดสินใจโดยขาดข้อมูล
17. มีการคาดการณ์ที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย รู้จักประมวลข้อมูล ประมวลความคิด รู้จักจัดลำดับข้อมูล รู้จักสรุปเหตุผลข้อมูลหรือประเด็นต่าง ๆ มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รู้ว่าอะไรสำคัญหรือไม่สำคัญ รู้จักเฝ้าหาทางออกที่หลากหลายมากขึ้น หาหนทางใหม่ ๆ รู้จักตั้งเป้าหมาย มีการทำงานเป็นระบบมากขึ้น มีความสามารถในการเปรียบเทียบ และมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น ตัดสินใจได้ดี แม่นยำ มีหลักเกณฑ์ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

หลักการใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

“การอยู่อย่างพอเพียง” เป็น 1 ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ซึ่งคำว่า

“อยู่อย่างพอเพียง” นี่เป็นคำที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 50 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “การใช้ชีวิตแบบพอเพียง” แทนคำว่า “อยู่อย่างพอเพียง”

การส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียงให้มีความสอดคล้องตามแนวพระราชดำริของพระองค์ จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงที่พระองค์ทรงพระราชทานไว้ แม้ว่าก่อนปี พ.ศ. 2540 พระองค์ท่านมิได้ดำรัสถึงการใช้ชีวิตแบบพอเพียงไว้โดยตรง แต่ทรงดำรัสถึงหลักในการดำเนินชีวิตอันเป็นรากฐานของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง จึงขออัญเชิญพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ซึ่งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550 : 14) ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

“ในวงสังคมนั้นแล้ว ท่านจะต้องรักษามารยาทอันดีงาม สำหรับสุภาพชน รู้จัดสัมมาคารวะ ไม่แข็งกระด้าง มีความอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ พร้อมจะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม”

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2496)

“การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเอง และครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้ จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น ยังจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย”

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2502)

“ประเพณีทั้งหลายย่อมมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของคนแต่ละคน เรามีประเพณีของชาติไทยเป็นสมบัติ เราควรยึดอย่างยิ่งและช่วยกันส่งเสริมรักษาไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ”

(พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2503)

“ความรู้จัดอดทนและอดกลั้น ไม่ยอมตัวยอมใจให้วู่วามไปตามเหตุการณ์ตามอคติ และอารมณ์ที่ชอบใจ หรือไม่ชอบใจนั้น ทำให้เกิดมีการยั้งคิดและธรรมดาค้นเรา เมื่อยั้งคิดได้แล้ว ย่อมมีโอกาสที่จะพิจารณาเรื่องที่ทำ คำที่พูด ทบทวนดูใหม่ได้อีกคำรบหนึ่ง การพิจารณาทบทวนเรื่องใด ๆ ใหม่ ย่อมจะช่วยให้มองเห็นละเอียดชัดเจนขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจอันกระจ่างสว่างไสวขึ้น”

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2516)

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกินพอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป”

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2516)

“ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดที่เป็นอยู่แก่เราในวันนี้ ย่อมมีต้นเรื่องมาก่อน ต้นเรื่องนั้นคือสาเหตุ สิ่งที่ได้รับคือผล และผลที่ท่านมีความรู้ขณะนี้ เป็นเหตุให้เกิดผลอย่างอื่นต่อไปอีก ดังนั้นที่พูดกันว่า ให้พิจารณาเหตุผลให้ถี่ถ้วน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ให้พิจารณาการกระทำหรือ กรรมของตนให้ถี่ถ้วนเอง”

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2519)

“การทำความดีนั้น สำคัญที่สุดอยู่ที่ตัวเอง ผู้อื่นไม่สำคัญและไม่มีความจำเป็นอันใดที่จะต้องเป็นห่วงหรือต้องรอคอยเขาด้วย เมื่อได้ลงมือลงแรงกระทำแล้วถึงแม้จะไม่มีใครร่วมมือด้วยหรือไม่ก็ตาม ผลดีที่จะต้องเกิดขึ้นแน่นอน”

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520)

หลักในการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้มีความรู้ มีคุณธรรม มีความพอประมาณ รู้จักพึ่งตนเอง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดไตร่ตรองหา เหตุผลในการตัดสินใจ รู้จักใช้จ่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ลุ่มหลงอบายมุขหรือคำโฆษณา และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติ

เมื่อพิจารณาหลักในการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียงตามแนวพระราชดำริ สามารถวิเคราะห์หลักในการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียงได้ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักแห่งการกระทำ คือ ปฏิบัติตนอย่างพอประมาณ ไม่เกินตัว พึ่งตนเองได้
2. หลักแห่งการคิด คือ มีแนวคิดไตร่ตรองหาเหตุผลในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีสติ
3. หลักแห่งการพัฒนาความรู้ คือ รู้จักพัฒนาองค์ความรู้หรือสติปัญญาของตนเอง ให้รู้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงและการอยู่รอดของชีวิตอย่างมีคุณธรรม

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้พระราชทาน “ทฤษฎีใหม่” อันเป็นตัวอย่างของการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งเป็นช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ประสบกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ให้สามารถประกอบ

อาชีพอย่างได้ผลพอเพียงที่เลี้ยงตัวเองได้ ทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วยหลักการและแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรให้ประโยชน์สูงสุด โดยทรงมีแนวทางให้เกษตรกรจัดการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 คือ ส่วนที่ 1 ขุดสระและเลี้ยงปลา ร้อยละ 30 ส่วนที่สองปลูกข้าว ร้อยละ 30 ส่วนที่ 3 ปลูกพืชไร่และพืชสวน ร้อยละ 30 และส่วนที่ 4 ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 10 โดยมีหลักการ 3 ขั้น คือ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 21)

ขั้นตอนที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตัวได้บนพื้นฐานของการประหยัด และจำกัดการใช้จ่าย

ขั้นตอนที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่ม การผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยจะประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุน การผลิต การตลาด การจัดการ และข่าวสารข้อมูล

ทฤษฎีดังกล่าว เป็นทฤษฎีที่ยึดหลักการพึ่งตนเองอย่างมีอิสระภาพ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน ตั้งแต่การพัฒนาระดับให้อยู่รอดไปจนถึงระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการจัดสรรการใช้ที่ดินและน้ำ และมีการเน้นถึงความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม

นอกจากนี้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 : 45) ได้กล่าวถึง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวคิดของการอยู่อย่างพอเพียง โดยพิจารณาออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติ บนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภ ไม่ตระหนี่

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ปรีชา พินุลสรารุช (2551 : 22) ได้กล่าวถึง หลักความพอประมาณ (พอดี) ไว้ 5 ประการ ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ดังนี้

1. ความพอดีด้านจิตใจ ต้องเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม

2. ความพอดีด้านสังคม ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รู้จักฝึกฝนกำลัง และมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง

3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และใช้ทรัพยากรในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงอยู่เป็นขึ้นเป็นตอนไป

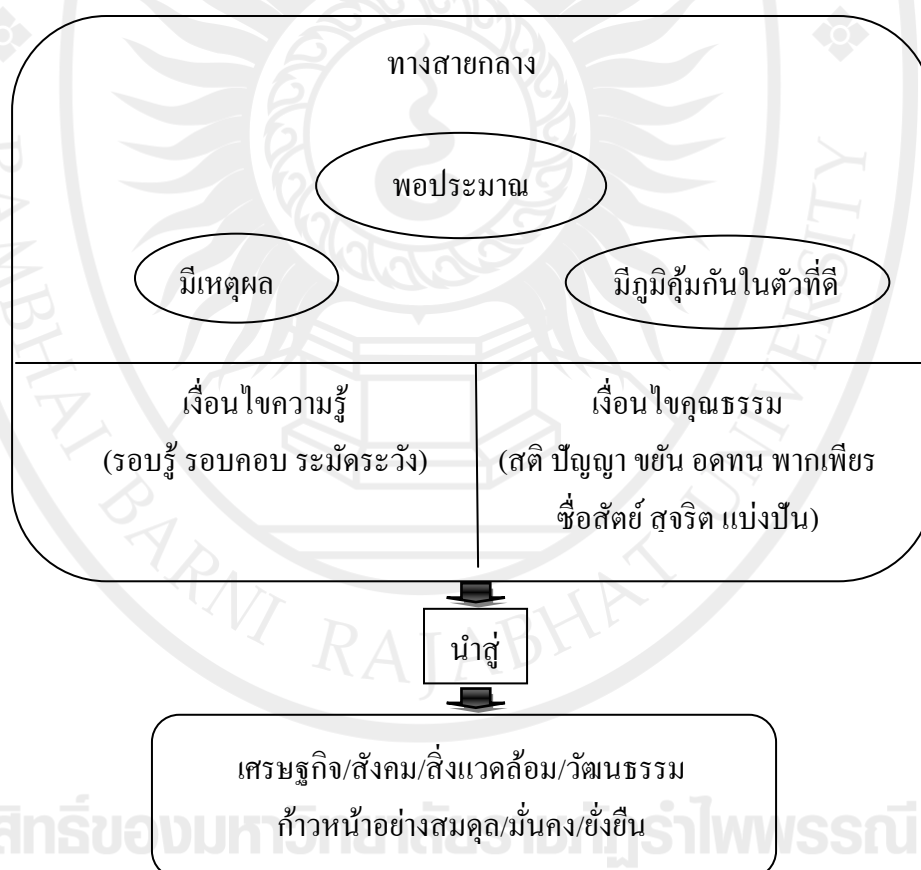
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง เพื่อสอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ เพื่อรายได้ อดออม ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

จากการพิจารณาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้อธิบายสรุปหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้แนะการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน

จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพประกอบ 2 สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 : 5)

ความหมายของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และผู้ที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รวบรวมและได้สังเคราะห์ไว้นั้น เป็นที่มาของคำนิยาม “อยู่อย่างพอเพียง” และ “ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง” ที่ทางสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้บัญญัติขึ้น (2550 : 21) ซึ่งผู้วิจัยได้นำคำนิยามเหล่านี้มาปรับใช้กับงานวิจัย ดังนี้

การใช้ชีวิตแบบพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผน ป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้ การส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ผู้วิจัยจึงอิงความหมายที่ทางสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้เพื่อให้สอดคล้องกับการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อ 5 อยู่อย่างพอเพียง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

การวัดคุณลักษณะการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ทางสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 21, 28-33) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะดังกล่าว โดยกำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์หัตถ์โนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะย่อยที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง จากตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	มโนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะ
5.1 ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	5.1.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คำนึงและเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม 5.1.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คำนึงและเก็บรักษาดูแลอย่างดี 5.1.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล 5.1.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้อีกผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำความผิดพลาด	- การใช้เศรษฐกิจทรัพย์ของตนเอง - การใช้ทรัพยากรของส่วนรวม - ความรอบคอบ การมีเหตุผล - ไม่เห็นแก่ตัว การไม่เบียดเบียนการให้อภัย
5.2 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	5.2.1 วางแผนการเรียน การทำงานและการชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร 5.2.2 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- การวางแผนเรียน/การทำงาน - การจัดการความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร - การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน - การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม - การยอมรับและการปรับตัว

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 21)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หมโนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะย่อยที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการใช้ชีวิต
แบบพอเพียง จากคำนิยามและเงื่อนไขของความพอเพียง

คำนิยามและเงื่อนไขของความพอเพียง	หมโนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะย่อย
<u>ความพอประมาณ</u> หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ	- ทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) - การไม่เบียดเบียน
<u>ความมีเหตุผล</u> หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ	- การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล - การใช้เหตุผล - ความรอบคอบ
<u>การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง</u> หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล	- การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม - การป้องกันความเสี่ยง
<u>เงื่อนไขความรู้</u> ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ	- ความรอบคอบ - การวางแผน - การจัดการเรียนรู้ - ความระมัดระวัง
<u>เงื่อนไขคุณธรรม</u> ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภ ไม่ตระหนี่	- ความซื่อสัตย์สุจริต - ความอดทน - ความเพียร - ความไม่โลภ (อโลภะ) - ความไม่ตระหนี่

ที่มา : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 : 22)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์หมโนทัศน์สำคัญทักษะ/คุณลักษณะย่อยที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการใช้ชีวิต
แบบพอเพียงจากหลักความพอประมาณ (พอดี) 5 ประการ

หลักความพอประมาณ (พอดี) 5 ประการ	หมโนทัศน์สำคัญ ทักษะ/คุณลักษณะย่อย
1. ความพอดีด้านจิตใจ ต้องเข้มแข็ง พึ่งตนเอง ได้มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร และนึกถึงประโยชน์ ส่วนรวม	- ความเข้มแข็ง การพึ่งตนเอง การปลูกฝัง จิตสำนึกที่ดี ความเอื้ออาทร การคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวม
2. ความพอดีด้านสังคม ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รู้จักนิยักกำลังและ มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคง และแข็งแรง	- การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน - ความเข้มแข็งของชุมชน - กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคง และแข็งแรง
3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาด รอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และใช้ ทรัพยากรในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้ มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป	- การใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - การพัฒนาที่ยั่งยืน
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และ ควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ของเราเองเพื่อสอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อ สภาพแวดล้อมของเราเอง	- การใช้เทคโนโลยี - ภูมิปัญญาชาวบ้าน - สภาพแวดล้อมของชุมชน
5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ เพื่อรายได้ ลด รายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน	- การใช้จ่ายตามฐานะของตน - การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย

ที่มา : ปรียานุช พินุลสราวุธ (2551 : 44)

ดังนั้นโน้ตสำคัญ ทักษะ และคุณลักษณะย่อยข้างต้น ครูสังคมศึกษามีบทบาทสำคัญในการสอดแทรกแนวคิดดังกล่าว และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ และคุณลักษณะย่อยของการใช้ชีวิตแบบพอเพียงให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เนื่องจากเนื้อหาและธรรมชาติของวิชามีความสอดคล้องกับพัฒนานโนทัศน์ ทักษะและการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงได้กล่าวถึง แนวทางในการพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียงไว้ในหนังสือเล่มเล็กออนไลน์ เรื่อง “แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา” (ชื่อ-นามสกุล. ปีพ.ศ.. ออนไลน์) ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรของสถานศึกษา

1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติมหรือจัดทำสาระการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามข้อ 1.2

สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนด “ความพอเพียง” ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 อย่างชัดเจน ซึ่งจัดไว้ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ คือ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียงจะมีจุดเน้นในระดับที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับพัฒนาการและการรับรู้ของผู้เรียน

ตารางที่ 4 จุดเน้นของระดับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ระดับชั้น	จุดเน้นของระดับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
ป.1 – ป.3	เน้นความพอเพียงระดับตนเองและครอบครัว
ป.4 – ป.6	เน้นความพอเพียงระดับโรงเรียน
ม.1 – ม.3	เน้นความพอเพียงระดับชุมชน/จังหวัด
ม.1 – ม.6	เน้นความพอเพียงระดับประเทศชาติ ภายใต้อาณัติ

2. การจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และระดับโลก

2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษา รายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2.3 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

2.3.1 ความรู้ (Knowledge)

2.3.2 ทักษะกระบวนการ (Process)

2.3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

3. การเขียนแผนแบบบูรณาการ

ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เพื่อการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อ 5 อย่างพอเพียง (การใช้ชีวิตแบบพอเพียง)

4. วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้

เมื่อทำความเข้าใจกับนิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้แล้ว ครูผู้สอนควรวิเคราะห์ พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อให้พฤติกรรมที่จะสามารถวัดและประเมินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด

เครื่องมือวัดและประเมินที่นิยมใช้ในสถานศึกษา เนื่องจากใช้ได้ง่ายและสะดวก ได้แก่

5.1 แบบสังเกต (Observation)

5.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview)

5.3 แบบตรวจสอบรายการ (Check List)

5.4 แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

5.5 แบบวัดสถานการณ์ (Situation)

5.6 แบบบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal Records)

5.7 แบบรายงานพฤติกรรมตนเอง (Self Reports)

ในการวัดและประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายข้อมูลจึงจะน่าเชื่อถือ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเลือกเครื่องมือวัดและประเมินให้เหมาะสมกับพฤติกรรมบ่งชี้/พฤติกรรมสำคัญว่าควรจะใช้เครื่องมือชนิดใด

6. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมิน

ถ้าต้องการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ ครูผู้สอนอาจนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของพฤติกรรมที่จะประเมินกับตัวชี้วัด และความถูกต้องในการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index Objective Concurrent) จำนวนผู้เชี่ยวชาญต้องไม่น้อยกว่า 3 คนขึ้นไป เมื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ถ้าได้คะแนนเฉลี่ย 0.6 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ เมื่อตรวจทานแก้ไขการพิมพ์การใช้ภาษา และข้อความให้ถูกต้องแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียน เพื่อจะดูว่าภาษาที่ใช้เหมาะสมกับระดับอายุของของนักเรียนหรือไม่ มีความเชื่อถือได้หรือไม่ แล้ววิเคราะห์คุณภาพ เครื่องมือวัดเป็นรายข้อ/ทั้งฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ หลังจากนั้นจึงจัดทำต้นฉบับเพื่อนำไปใช้

7. การออกแบบการวัดและประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

เมื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับใช้ชีวิตแบบพอเพียง เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินและวิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือแล้ว ครูผู้สอนสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลการใช้ชีวิตแบบพอเพียงในชั้นเรียนได้ดังนี้

7.1 กำหนดคุณลักษณะการใช้ชีวิตแบบพอเพียง /ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้

7.2 วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน

7.3 เลือกใช้วิธีการ เครื่องมือให้เหมาะสมกับคุณลักษณะการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

7.4 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

8. การสร้างเครื่องมือประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

การสร้างเครื่องมือประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ควรคำนึงถึงการเขียนข้อความหรือรายการที่จะวัดค่ามีความชัดเจน และเป็นพฤติกรรม/รายการที่ครอบคลุมตัวชี้วัด โดยให้พิจารณาพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้แล้วในคุณลักษณะการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ถ้าเป็นข้อความที่แสดงพฤติกรรมสำคัญและยังไม่สามารถประเมินได้ ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมสำคัญย่อย ๆ เมื่อพิจารณาจากตัวบ่งชี้จะพบว่า บางพฤติกรรมไม่สามารถดูรายละเอียดและประเมินได้ ดังนั้นจะต้องวิเคราะห์พฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ เมื่อกำหนดข้อความหรือรายการที่จะวัดแล้วก็สามารถนำไปไว้ในเครื่องมือประเมินได้

9. การสร้างเกณฑ์การประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งรวมถึงการประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง จะต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนเหมาะสม เพราะเกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ประเมินค่าผลการประพฤติ ปฏิบัติของผู้เรียน เกณฑ์เหล่านี้ คือสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรประพฤตินกลายเป็นลักษณะนิสัยได้ เกณฑ์การประเมินมี 2 ลักษณะคือ

9.1 เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (Holistic Rubrics) คือ แนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาจากภาพรวมการปฏิบัติ โดยจะมีคำอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน

9.2 เกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (Analytic Rubrics) คือ แนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาแต่ละส่วนของการปฏิบัติ ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดคำอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในส่วนนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจน

10. การสรุปผลการประเมิน

การวัดและประเมินผลด้านอันพึงประสงค์ ซึ่งรวมถึงการประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียงนั้นมีความละเอียดอ่อน เพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดในตัวผู้เรียน การวัดและประเมินผลจึงต้องคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อได้รับการพัฒนาเป็นระยะหรือเมื่อสิ้นปีการศึกษา

สรุปได้ว่า แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ในชั้นเรียนการปฏิบัติ คือ ศึกษาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด สร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมิน ออกแบบการวัดและประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง สร้างเกณฑ์การประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และสรุปผลการประเมิน

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบชุดฝึกกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ชีวิตแบบพอเพียง โดยผ่านเนื้อหาในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เพราะมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง โดยตรงส่วนการวัดและประเมินการใช้ชีวิตแบบพอเพียง จะใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ร่วมกับสังเกตพฤติกรรม ซักถาม พุดคุยหรือสัมภาษณ์ข้อมูล เพิ่มเติมแบบไม่มีโครงสร้างจากนักเรียน กรณีที่นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนหรือมีการเปลี่ยนแปลงในระดับที่น้อยมากหรือไม่เปลี่ยนแปลงเลยและสอบถามข้อมูลของนักเรียนจากผู้ปกครอง ครูผู้สอนนักเรียนคนนั้นด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละด้านจากการศึกษาของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาฯ กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 28-33) และการสังเคราะห์ของผู้วิจัยเอง โดยประเมินเป็นองค์รวมให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านพอประมาณและความมีเหตุผล

1. ใช้ทรัพยากรส่วนตัวประหยัด และคุ้มค่า เช่น สมุด ดินสอ ยางลบ
2. ใช้ทรัพยากรส่วนรวมอย่างคุ้มค่าดูแลรักษาเป็นอย่างดี เช่น ตู้น้ำดื่ม ตู้โทรศัพท์
3. ดูแลเปิดน้ำ ปิดไฟหลังการใช้
4. เก็บรักษาอุปกรณ์/ของใช้หลังการใช้
5. ซ่อมแซม ดัดแปลงหรือปรับปรุงสิ่งของเครื่องใช้
6. ใช้เวลาอย่างเหมาะสม
7. ร่วมรณรงค์หรือช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
8. เลือกซื้ออาหาร/ขนมที่มีคุณค่า
9. บริจาค แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น
10. เลือกทำในสิ่งถูกต้องไม่เดือดร้อนผู้อื่น
11. ให้อภัยผู้อื่นเมื่อกระทำผิดพลาด
12. ช่วยทำงานกลุ่ม ไม่เอาเปรียบเพื่อน

ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

1. มีการออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น
2. กำเนินผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง
3. มีการวางแผนการเรียน
4. มีการวางแผนการทำงานหรือกิจวัตรของตนเอง
5. เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
6. ทำกิจวัตรของตนหรืองานตามเวลาที่กำหนด

7. รับรู้การเปลี่ยนแปลงของครอบครัว
8. รับรู้การเปลี่ยนแปลงของชุมชน
9. รับรู้การเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือประเทศชาติ
10. สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้
11. สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

แผนการจัดการเรียนรู้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

รัชณี ภาเข็ม (2543 : 40) กล่าวว่า การเตรียมการสอนอย่างมีระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า และเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำลี รักสุทธี (2544 : 42) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือโครงงานที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า และเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนรูปแบบการเรียนการสอนในบทเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์การวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

การควบคุมงานก่อสร้างวิศวกรรมหรือสถาปนิกจะขาดพิมพ์เขียวไม่ได้ฉันใด ผู้เป็นครูผู้สอนก็ขาดแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ฉันนั้น ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้การเรียนการสอน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นพอสรุปความสำคัญ ได้ดังนี้

สำลี รักสุทธี (2544 : 43-44) ได้สรุปความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นผลงานทางวิชาการชิ้นสำคัญของครูผู้สอน นักวิชาการศึกษิต่างยอมรับว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือ นวัตกรรม ผลผลิต ผลการเตรียมผลการศึกษาค้นคว้าในวิชาที่ตนเองจะสอนเพื่อแสดงถึงผลึกภูมิปัญญาของตนเองให้คนอื่นได้รับทราบ ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้จึงถือว่าเป็นผลงานทางวิชาการชิ้นสำคัญของครูผู้สอน นั้นหมายความว่า แม้ว่าครูจะไม่มีผลงานทางวิชาการด้านอื่น แต่อย่างน้อยที่สุดครูผู้สอนต้องมีแผนการจัดการเรียนรู้เป็นของตนเอง จึงจะเรียกได้ว่าครูมืออาชีพ ด้วยเหตุผล แผนการจัดการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับในฐานะผลงานทางวิชาการชิ้นสำคัญ เมื่อครูผู้สอนจะส่งผลงานทางวิชาการทุกครั้ง จึงต้องส่งแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยเสมอ

2. แผนการจัดการเรียนรู้ คือ เชื่อมทิศบอกทางครู เชื่อมทิศมีความจำเป็นต่อกับต้นเรือต่อนักเดินป่าจันได แผนการจัดการเรียนรู้ก็มีความสำคัญต่อครูผู้สอนจันไดนั้น นักเดินเรือมีโอกาสหลงทางลอยเคว้งคว้างในกลางมหาสมุทร อาจพบจุดอับปาง ไม่สามารถส่งผู้โดยสารถึงฝั่งได้หรือนักเดินป่าที่อาจหลงป่า เป็นอาหารของสัตว์ร้ายในป่าได้ ถ้าไร้ซึ่งเข็มทิศ เช่นเดียวกันหากครูผู้สอนไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ อาจพาผู้เรียนเดินทางอย่างไร้จุดหมาย การเรียนการสอนอาจจบหลักสูตรแต่ผู้เรียนไม่จบ เนื่องจากการนำผู้โดยสารขึ้นฝั่งแห่งการเรียนรู้อย่างไ้เวลา เบบัญญาวิชายังครอบงำผู้เรียนต่อไป

3. แผนการจัดการเรียนรู้เหมือนพิมพ์เขียวของครูผู้สอน วิศวกร สถาปนิกเป็นผู้ออกแบบสร้างบ้าน สร้างอาคาร ตึกรามบ้านช่อง ให้มีความแข็งแรงทนทาน ครูผู้สอนมีหน้าที่ออกแบบทางการศึกษาเพื่อสร้างคน นายช่างจะสร้างบ้าน อาคารพิมพ์เขียว (แปลน) บ้านหรือตึกอาจทรุดหรือพังลงได้ เพราะขาดมาตรฐานในการก่อสร้าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอาจผ่านไปอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ หากครูผู้สอนสักแต่ว่าสอนโดยไม่มีการเตรียมการสอนหรือทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ดังนั้นพิมพ์เขียวมีความจำเป็นต่อการสร้างบ้านจันได แผนการจัดการเรียนรู้ก็ย่อมมีความจำเป็นต่อครูผู้สอนจันไดนั้น

4. แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนที่บอกเป้าหมายการเดินทาง ครูผู้สอน ผู้เรียนในการเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ที่เราไม่เคยไปถึงที่จะช่วยให้เราไปสู่เป้าหมายได้ นอกจากคำบอกเล่าของคนอื่นแล้วก็คือ “แผนที่” โดยเฉพาะนักเดินทางต่างประเทศ เขาจะเห็นความสำคัญของแผนที่มาก โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษา เขาจะให้ผู้เรียน เรียนรู้ การใช้แผนที่ตั้งแต่ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเลยทีเดียว ดังนั้นชาวต่างประเทศจึงใช้แผนที่ได้ดีกว่าคนไทยเป็นส่วนใหญ่แผนที่ช่วยนักเดินทางไม่ให้หลงทิศทาง เช่นเดียวกับเข็มทิศ แผนการจัดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน กับแผนที่ครูผู้สอนจะพาผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างไร จะต้องมียแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำหน้าที่เหมือนแผนที่ชีวิต แผนที่ทางการศึกษาที่จะชี้บอกว่า คุณจะต้องเดินทางวิธีนั้น วิธีนี้ ยานพาหนะเช่นนี้ จึงจะนำพาผู้เรียนไปสู่หลักชัยได้ เป้าหมายการเดินทางของผู้เรียนจะมีไว้อย่างชัดเจน ในแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะพาผู้เรียนสู่จุดหมายในแผนการจัดการเรียนรู้ก็มีบอกชี้ไว้ ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นต่อนักเดินทางจันได แผนการจัดการเรียนรู้ก็มีความจำเป็นต่อครูผู้สอนจันไดนั้นหรืออาจกล่าวได้ว่าแผนการจัดการเรียนคือ ลายแทงผู้ขุมทรัพย์มหาสมบัติก็คงไม่ผิดเพราะเมื่อนักเรียนผ่านกระบวนการการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกจัดลงสู่ภาคปฏิบัติอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ผู้เรียนสามารถจะนำความรู้ไปสู่การดำเนินชีวิตหาเลี้ยงชีพตนเองได้อย่างไม่มีปัญหา ซึ่งนั่นแหละคือขุมทรัพย์อันล้ำค่าของเขา

5. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพครูผู้สอน อาจารย์ แม้ว่าจะสอนมานานเพียงใด มีความสามารถเพียงใด คงจะให้คนในวงการศึกษายอมรับได้ยาก หากท่านไม่มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือสื่อสาร บอกให้คนอื่นทราบได้ว่า ท่านมีขั้นตอนการสอน มีการวางแผนการสอน มีการเตรียมการสอน การจัดการศึกษาไว้อย่างไรและดำเนินการทางการศึกษาอย่างไร เฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาคงไม่เพียงพอสำหรับเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของครูผู้สอนได้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 203 ; อ้างถึงใน สุวิทย์ เขาแก้ว. 2551 : 41-42) ได้สรุปองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. วิชา หน่วยที่สอน และสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. สาระการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. วัดผลประเมินผล

กรมวิชาการ (2540 : 7 ; อ้างถึงใน สุวิทย์ เขาแก้ว. 2551 : 42) ได้สรุปองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์ปลายทาง
3. จุดประสงค์นำทาง
4. ชนิดของสมรรถภาพ
5. ประสบการณ์เดิม
6. สาระการเรียนรู้

7. ลำดับขั้นตอนการเรียนการสอน เช่น สร้างความสนใจ แจกแจงจุดประสงค์สำรวจความรู้เดิม เสนอความรู้ใหม่ ให้แนวทางการเรียนรู้ ให้นักเรียนปฏิบัติให้ข้อมูลป้อนกลับ ประเมินผลระหว่างปฏิบัติ และส่งเสริมความแม่นยำ

8. สื่อการเรียนการสอน เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ใบความรู้ ใบงาน ชุดฝึก เป็นต้น

9. การวัดและประเมินผล เช่น ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน คำถามท้ายบท เป็นต้น

10. กิจกรรมสืบเนื่อง และกิจกรรมเสนอแนะ รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2543 : 33 ; อ้างถึงใน สุวิทย์ เขาแก้ว. 2551 : 42) ได้สรุปขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ประสบการณ์ และคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื้อหาสาระสำคัญ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้วิชาที่ครูผู้สอนจะสอนในแต่ละรายวิชา
2. ศึกษาคู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือหลักการสอน แนวการสอน เพื่อให้เข้าใจจุดเน้นของหลักสูตร เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร สาระสำคัญที่ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง บทบาทของครูผู้สอน ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน
3. นำโครงสร้างเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของกลุ่ม ประสบการณ์ และจุดประสงค์รายวิชามา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียนให้เหมาะสมกับหัวข้อเนื้อหาโดยให้ความสำคัญกับอัตราเวลาเรียนที่กำหนดให้แต่ละหัวข้อ กลุ่มประสบการณ์เป็นการกำหนดการสอนระยะยาว
4. ศึกษาแนวตัวอย่าง แนวทางการสอนในกลุ่มครูผู้สอนแล้วทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียนให้เหมาะสมกับหัวข้อเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ของแต่ละหัวข้อ เพื่อให้ครูผู้สอนปรับสอนให้เหมาะสมกับเวลาเรียนที่จัดไว้ในตารางเรียนของแต่ละสัปดาห์ต่อไป
5. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยครูจะต้องพิจารณาหัวข้อจากแหล่งต่าง ๆ มาประกอบการเรียนการสอน เช่น หนังสือค้นคว้าอ้างอิง สาระสำคัญสำหรับครูผู้สอน หนังสือเรียน การสอน วัตถุประสงค์ สำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติ ทดสอบสำหรับวัดและประเมินผลผู้เรียน

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 219 ; อ้างถึงใน สุวิทย์ เขาแก้ว. 2551 : 43) ได้สรุปวิธีการแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. เขียนให้ชัดเจนในทุกหัวข้อ เพื่อให้ความกระจ่างผู้อ่านมีรายละเอียดพอสมควรไม่ย่อและไม่ละเอียดมากเกินไป
2. ใช้ภาษาเขียนที่สื่อความหมายได้เข้าใจตรงกันเป็นประโยชน์ที่ได้ใจความไม่ยืดเยื้อและไม่เป็นภาษาพูด
3. เขียนทุกหัวข้อหรือทุกช่วงให้สอดคล้องกัน เช่น
 - 3.1 สาระสำคัญจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา
 - 3.2 จุดประสงค์จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการวัดผล
 - 3.3 สื่อการเรียนจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรม

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้

ลำลี รักสุทธิ (2544 : 69) ได้สรุปลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้ได้มากที่สุด โดยครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นกิจกรรมที่นักเรียนดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมาย

2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนพยายามลดบทบาทของผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมนั่นเอง
3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะ กระบวนการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรับรู้ และนำกระบวนการไปใช้จริง
4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์ สำเร็จรูปราคาสูง

เกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2536 : 50-51 ; อ้างถึงใน สุวิทย์ เชาว์แก้ว. 2551 : 45-46) กล่าวว่า เกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับผู้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จึงพอใจว่า หากแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ถึงระดับนั้นแล้วแผนการจัดการเรียนรู้ นั้นก็มีคุณค่าที่จะนำไปสอนผู้เรียน และคุ้มค่าแก่การลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภทคือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

1. การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior) คือ การประเมินผลต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลาย ๆ พฤติกรรมการเรียนรู้ว่า กระบวนการ (Process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม (รายงานของกลุ่ม) และรายงานบุคคล ได้แก่ งานที่มอบหมาย และกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้

2. การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior) คือ ประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียนโดยการพิจารณาจากการสอบหลังเรียนและการสอบไล่ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่สอน คาดหมายว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของผลคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมดนั้น คือ E1/E2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ 80/80 หมายความว่า เมื่อเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดหรืองานที่ผลเฉลี่ย 80% และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ย 80% การที่จะกำหนดเกณฑ์ E1/E2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจโดยปกติ เนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80 หรือ 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือ เจตคติศึกษาอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น

นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ความสำคัญต่อแผนการจัดการเรียนรู้ไว้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญต่อแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงได้นำเกณฑ์ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ 80/80 มาใช้กับผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป โดยใช้สูตรของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 154)

เมื่อผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้นเป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. แบบเดี่ยว (1 : 1) คือ ทดลองกับผู้เรียน 3 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพ เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวนี้นี้จะได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก แต่ไม่ต้องวิตก เมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นมาก
2. แบบกลุ่ม (1 : 10) คือ ทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน คละผู้เรียนที่เก่งกับอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์โดยเฉลี่ยจะหาจากเกณฑ์ประมาณ 10% นั่นคือ E1/E2
3. ภาคสนาม 1/100 ทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้น 25 คน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุงผลลัพธ์ที่ได้ใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

ลำลี รักสุทธิ (2544 : 101) ได้สรุปประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีขั้นตอน ไม่สับสน วนไปวนมา
2. ทำให้เกิดกระบวนการจัด วัตถุประสงค์เป็นระบบ
3. ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวเป็นลำดับขั้นตอนจากหัวไปท้าย จากง่ายไปยาก
4. เป็นรูปธรรมชัดเจน มองเห็นความเคลื่อนไหวของกิจกรรมอย่างสอดคล้องเป็นลูกโซ่ สัมพันธ์กันตลอดตั้งแต่เริ่มจนจบ
5. ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างชัดเจนมีขั้นตอน มีผลสะท้อนกลับอย่างฉับพลัน
6. ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา มีความสุขสนุกสนานกับการเรียน
7. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการรับรู้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการวางแผนรูปแบบการเรียนเป็นเหมือนพิมพ์เขียวของผู้สอน ทั้งยังเป็นการแปลงหลักสูตรการจัดการเรียนให้แก่ผู้เรียนและเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรู้เกี่ยวกับเจตคติ

ความหมายของของเจตคติ

เจตคติ (Attitude) มีความหมายเหมือนกันกับ ทักษคติหรือเจตคติ มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า (Aptus) แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2546 : 93) และมีผู้เชี่ยวชาญนิยามความหมายแตกต่างกันไปตามความคิดของตน ดังนี้

สมศักดิ์ สันธุระเวช (2522 : 12) กล่าวว่า ิว่าเจตคติ หมายถึง ท่าทีความคิดเห็น ความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ภายหลังจากการที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ พฤติกรรมเช่นนี้ไม่อาจสามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตและวัดได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งนั้น

ไพศาล หวังพานิช (2533 : 219) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด อันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปได้ในแนวสนับสนุนหรือโต้แย้ง ถัดค้านก็ได้

อลพอร์ต (Allport. 1935 : 48) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางของการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ท่าที ความคิดเห็น หรือความโน้มเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ อันเกิดจากประสบการณ์ที่สามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงหรือสนับสนุนพฤติกรรมนั้น ๆ แล้วแสดงออกเป็นท่าทางคำพูด กริยา ไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ลักษณะของเจตคติ

ลักษณะของเจตคติจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการกล่าวถึงลักษณะของเจตคติทั้งนักวิชาการการศึกษาต่างประเทศ และนักการศึกษาไทยได้เสนอแนะไว้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

นันแนลลี (Nunnally. 1959 : 312) ได้แบ่งเจตคติออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด
2. เจตคติเป็นสภาพการณ์ทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก เพราะเป็นส่วนประกอบที่กำหนดแนวทางไว้ว่า ถ้าบุคคลประสบสิ่งใดแล้ว บุคคลนั้นจะมีท่าทีต่อสิ่งนั้นในลักษณะจำกัด

3. เจตคติเป็นสถานการณ์ทางจิตที่มีแนวโน้มค่อนข้างจะถาวร ทั้งนี้เป็นเพราะแต่ละบุคคลได้สั่งสมประสบการณ์การรับรู้ และผ่านการเรียนรู้มามาก

ซาเทน (Sartain, 1973 : 108-109) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติเป็นความรู้สึกที่บุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง เช่น คน สิ่งของ แม้กระทั่งสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความมีเสรีภาพหรือพระผู้เป็นเจ้า เป็นต้น
2. เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมมีทิศทาง คือเป็นไปในทางบวกหรือลบและมีความเข้มข้น คือระดับความชอบมากน้อยแตกต่างกันออกไป เจตคติเป็นแนวโน้มในการแสดงออกของบุคคล ในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

มอร์แกน และริชาร์ด (Morgan and Richard, 1975 ; อ้างถึงใน กัลยา สุขะปะทีว, 2538 : 34) กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติจากการเรียนรู้
2. เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือเจตคติมีอิทธิพลต่อความชอบความไม่ชอบและพฤติกรรมของบุคคลเมื่อบุคคลมีเจตคติ
3. เจตคติของบุคคลเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ
4. เจตคติของบุคคลไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง บุคคลจะมีเจตคติไปในทางใดจะรู้ได้จากการแสดงออก

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะของเจตคติ ประกอบไปด้วย เจตคติเชิงบวก เจตคติเชิงลบ และเจตคติที่เป็นกลาง พฤติกรรมที่แสดงออกก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของเจตคติทั้ง 3 ประการ ที่กล่าวมานี้ ซึ่งจะก่อให้เกิดลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกันทางด้านความรู้สึก

องค์ประกอบของเจตคติ

มีนักวิชาการกล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้มากมายซึ่ง สักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2542 : 210) กล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการรู้ การคิด (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อถือ ที่คนเรามีต่อสิ่งเร้า (คน สิ่งของ สถานการณ์) รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี บวกหรือลบ ในกรณีที่เรารู้จักสิ่งใดดี เราก็มียเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น
2. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีต่อสิ่งเร้า เมื่อเราเกิดความรู้ การคิดต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว จะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางที่ดี ไม่ดี ในขั้นนี้จะเป็นเจตคติที่มีทิศทางซึ่งเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก
3. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการกระทำ (Action Tendency Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือพร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือ หรือทำลายล้าง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534 : 210-211) กล่าวว่า เจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้น ๆ
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เป็นผลเนื่องจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเหล่านั้นแล้วพบว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบด้านความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งเร้า ในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการประเมินผล

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

1. องค์ประกอบภายนอกร่างกาย เป็นองค์ประกอบที่สามารถสังเกตจับต้องได้ เป็นการเคลื่อนไหวอวัยวะของร่างกาย
2. องค์ประกอบภายในร่างกาย เป็นองค์ประกอบที่ประกอบด้วยความรู้สึกนึกคิด ที่ซ่อนเร้นข้างในอาจจะแสดงออกทางกายหรือไม่แสดงออกก็ได้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

มีผู้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนเจตคติมากมายซึ่ง ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 64-65) กล่าวว่า การเกิดเจตคตินั้นมีผู้เชื่อว่าเกิดได้หลายอย่างบางกลุ่มเชื่อว่าเป็นลักษณะนิสัยชนิดหนึ่ง เมื่อลักษณะนิสัยเกิดจากการเรียนรู้เลยเชื่อว่าเจตคติ เกิดจากการเรียนรู้ได้ ก็แปลว่าเจตคตินำมาสอนกันให้เกิดขึ้นได้เหมือนบทเรียนนั่นเอง แต่อย่าลืมว่าเจตคติไม่ใช่ความจริงแต่เป็นความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจแปรเปลี่ยนได้ตามเป้าและความเชื่อที่เกิดจากเป้าหมายนั้น ๆ บางกลุ่มเชื่อว่าเจตคติเกิดจากการพิจารณาตัดสินจากผลประโยชน์หรือกำไรที่ควรได้รับ นั่นคือ ถ้าเป้าหมายของเจตคติเกี่ยวข้องกับคน คนก็จะพิจารณาประเมินว่ามีผลประโยชน์หรือไม่ ถ้ามีผลประโยชน์ก็จะมีเจตคติทางบวก ถ้าไม่ได้ผลประโยชน์ก็จะมีเจตคติเป็นทางลบ ดังนี้ เป็นต้น

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

ข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎีนี้คือ เจตคติสามารถเรียนรู้ได้เหมือนกับลักษณะอื่น ๆ ของคน คนแสวงหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเพื่อสร้างสมการเรียนรู้ เขาเรียนรู้ความรู้สึกและค่านิยมต่าง ๆ ได้จากข้อเท็จจริง เช่น เด็กเล็ก ๆ เรียนรู้ว่าสัตว์ชนิดหนึ่งคือ สุนัข สุนัขตัวนั้นเป็นเพื่อนได้และเป็นสัตว์ที่ดี ในที่สุดเขาก็เรียนรู้ว่าเขาชอบสุนัข เด็กเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจและความรู้สึกของเจตคติ ซึ่งอาศัยกระบวนการที่ควบคุมการเรียนรู้ นั่นก็คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปใช้ให้ก่อให้เกิดเจตคติได้

แต่ละคนแสวงหาข้อมูลและความรู้สึกโดยกระบวนการเชื่อมสัมพันธ์ การเชื่อมสัมพันธ์จะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้าปรากฏในเวลาเดียวกันและสถานที่เดียวกัน เช่น ครูประวัติศาสตร์อธิบายคำว่านาซี ด้วยท่าทางขึงขังเป็นปรักษ์ เราจะสร้างความเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกทางลบกับคำว่านาซี ในทางกลับกันถ้ากล่าวถึงความกล้าหาญของทหารไทยที่สร้างวีรกรรมสู้ศึกที่เข้าค้อ ก็มีความรู้สึกต่อทหารไทยยกย่องเป็นวีรบุรุษ เกิดเจตคติทางบวกขึ้น เจตคติเกิดจากความรู้ต่าง ๆ บวกการเชื่อมโยงกับด้านการประเมินคุณลักษณะนั้น ๆ นั่นคือการเรียนรู้เกิดผ่านการเสริมแรง เช่น การเรียนคณิตศาสตร์สอบได้ A รู้สึกชอบและสบายใจ อยากเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น ถ้าเราไปพูดให้เพื่อนเห็นประโยชน์ของคณิตศาสตร์ก็เพราะได้แรงเสริมจากผู้เรียนได้เกรด A ในวิชาคณิตศาสตร์นั่นเอง

เจตคตินอกจากจะเกิดจากการเรียนรู้โดยวิธีเชื่อมสัมพันธ์และวิธีการเสริมแรงแล้วยังจะเกิดขึ้นจากกระบวนการเลียนแบบ การเลียนแบบเป็นการเรียนรู้ชนิดหนึ่งการเลียนแบบ จะต้องมีแบบอย่างไว้ให้ คนตามธรรมชาติชอบแบบผู้อื่น ถ้าผู้นั้นเป็นคนแข็งแรงและมีความสำคัญ ตัวแบบที่สำคัญคือสถาบันครอบครัว เด็กจะเลียนแบบเจตคติของพ่อแม่ พ่อวัยรุ่นจะเลียนแบบเจตคติของกลุ่มเพื่อน นอกจากนั้นเขายังเรียนรู้ได้จากครู ความคิดจากหนังสือ

การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การเสริมแรงและการเลียนแบบเป็นกลไกสำคัญในการเรียนรู้เจตคติ ผลคือ ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นตัวทำให้เกิดเจตคติขึ้นมา จากการเรียนรู้ข้อเท็จจริงความเชื่อต่าง ๆ แล้วประเมินออกมาว่าอะไรมีความสำคัญทางบวกและอะไรเป็นไปในทางลบ

2. ทฤษฎีแรงจูงใจ (Incentive Theory)

ทฤษฎีนี้ให้แนวคิดว่าเกิดเจตคติว่าเป็นกระบวนการให้น้ำหนัก จากคุณและโทษของเป้าเจตคตินั้น ๆ แล้วพิจารณาตัดสินเลือกที่เหมาะสมที่สุด ลองพิจารณาว่าเรารักหรือชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ ๆ เกิดรักและชอบขึ้นมาเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เรารักหรือชอบจะต้องมีคุณประโยชน์ต่อเราแน่ อาจจะมีสิ่งไม่ดีอยู่บ้างแต่เมื่อชั่งใจดูคุณและโทษแล้ว เห็นว่า ประโยชน์ของคุณประโยชน์มีมากกว่า เราก็จะชอบสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าเป้าเจตคตินั้นมีโทษหรือไร้ประโยชน์มากกว่าก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น จากการพิจารณาตัดสินใจโดยกระบวนการแบบนี้จึงทำให้เกิดเจตคติทางบวกหรือทางลบขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนสาวคนหนึ่งได้รับเชิญไปงานเลี้ยงสังสรรค์ เขาคิดว่าเป็นงานที่สนุก พบปะเพื่อนฝูง จึงมีเจตคติทางบวก แต่ขณะเดียวกันผู้เป็นพ่อแม่ไม่อยากให้ลูกสาวไปงานเลี้ยง เพราะกำลังเรียนเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยแนวคิดนี้ถ้าเธอมีเจตคติที่ดีต่อพ่อแม่มาก เธอก็จะมีเจตคติต่องานเลี้ยงในทางลบ การพิจารณาตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญมาก

กระบวนการเปลี่ยนเจตคติ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติสามารถแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2542 : 219) ดังนี้

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยใช้การสื่อสาร แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน
 - ขั้นที่ 1 สร้างความใส่ใจ (Attention) เพื่อการดึงดูดใจผู้รับ
 - ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจ (Comprehension) เพื่อให้เกิดความหมายแก่ผู้รับ
 - ขั้นที่ 3 การยอมรับ (Acceptance) เพื่อสร้างความสอดคล้องกับความปรารถนา
 - ขั้นที่ 4 การจดจำ (Retention) เพื่อสร้างความสอดคล้องกับความปรารถนา

2. กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยอาศัยแรงจูงใจ

2.1 ทฤษฎีความขัดกันขององค์ความคิด (Cognitive Dissonance Theory) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความคิด และความเชื่อ ซึ่งบุคคลมีต่อสภาพแวดล้อมของตนเอง อาจมีส่วนตัวหรือหลายส่วน ถ้าหลายส่วนจะเกี่ยวข้องกัน 3 ลักษณะ คือ สอดคล้องกัน ขัดกัน และไม่สัมพันธ์กัน

2.2 ทฤษฎีสมดุล (Balance Theory) เป็นทฤษฎีที่บอกว่า มนุษย์ทุกคนชอบความสัมพันธ์ระหว่างกันที่อยู่ในภาวะสมดุลซึ่งเป็นสภาวะที่มั่นคง ราบรื่นและสงบความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนหรือประกอบด้วยคนสองคนกับสิ่งอื่นอีกหนึ่งสิ่ง เกิดความสัมพันธ์ทางอารมณ์ เช่น ชอบหรือไม่ชอบ เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง

การวัดเจตคติ

เทอร์สโตน (Terstone. 1976 : 77 ; อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 63) ได้ให้ความเห็นว่า การวัดเจตคติโดยตรงไม่ได้ ควรวัดออกมาในรูปของข้อเขียนหรือคำพูด ซึ่งอาจวัดได้ไม่แน่นอน จึงมีผู้ให้คำแนะนำว่าควรวัดเจตคติจากพฤติกรรมที่แสดงออกจริง ๆ แต่ก็มีผู้คัดค้านว่าอาจคลาดเคลื่อนได้ เพราะพฤติกรรมของคนบางคนเราอาจบิดเบือนจากเจตคติที่มีอยู่จริง ดังนั้นเทอร์สโตนจึงให้ความเห็นว่า ทั้งข้อเขียนและคำพูดที่แสดงออกจริง ๆ เป็นเพียงเครื่องชี้เท่านั้น ย่อมจะมีความคลาดเคลื่อนตามหลักการวัดเป็นธรรมดา จึงได้ใช้วิธีวัดเจตคติการตอบว่า “เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย” กับข้อความที่ใช้วัดเจตคติ

การวัดเจตคติ เป็นการวัดคุณลักษณะภายในบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้หรือเป็นลักษณะของจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ไม่แน่นอน แต่อย่างไรก็ตาม เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็สามารถวัดได้ ซึ่งต้องอาศัยหลักสำคัญดังต่อไปนี้ (ไพศาล หวังพานิช. 2533 : 221-223)

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumptions) เกี่ยวกับการวัด คือ

1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลนั้น จะมีลักษณะคงที่หรือคงเส้นคงวาช่วงเวลาหนึ่ง นั่นคือความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรอยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ความรู้สึกของคนเรานั้นคงที่ ซึ่งทำให้สามารถวัดได้

1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบทางอ้อม โดยวัดจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออกหรือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

1.3 เจตคตินอกจากจะแสดงออกในรูปทิศทางของความรู้สึก เช่น สนับสนุนหรือคัดค้าน ยังมีขนาดหรือปริมาณของความคิด ความรู้สึกด้วย ดังนั้นการวัดเจตคติ นอกจากจะทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อยหรือความเข้มข้นของเจตคติได้อีกด้วย

2. การวัดเจตคติด้วยวิธีใดก็ตาม จะต้องมียี่สิบประการ 3 อย่าง คือ ตัวบุคคลที่ถูกวัดมีสิ่งเร้า และสุดท้ายคือต้องมีการตอบสนอง ดังนั้นในการวัดเจตคติเกี่ยวกับสิ่งใดของบุคคลก็สามารถวัดได้ โดยนำสิ่งเร้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อความเกี่ยวกับรายละเอียดในสิ่งนั้นไปเร้าให้บุคคลแสดงท่าที ความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีต่อสิ่งนั้น ให้ออกมาเป็นระดับหรือความเข้มข้นของความรู้สึกโดยตามหรือคัดค้าน

3. สิ่งเร้าที่จะนำไปใช้เร้าหรือทำให้บุคคลแสดงเจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาที่นิยมใช้คือ ข้อความวัดเจตคติ (Attitude Statements) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายถึงคุณค่า คุณลักษณะของสิ่งนั้นเพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก (Attitude Continued) เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

4. การวัดเจตคติเพื่อทราบทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลนั้น เป็นการสรุปผลจากการตอบสนองของบุคคลจากรายละเอียดหรือแง่มุมต่าง ๆ ดังนั้นการวัดเจตคติของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดสิ่งใด จะต้องพยายามถามคุณค่าและลักษณะในแต่ละด้านของเรื่องนั้นออกมา แล้วนำผลซึ่งเป็นส่วนประกอบหรือรายละเอียดปลีกย่อยมาผสมผสานสรุปรวมเป็นเจตคติของบุคคลนั้น เพราะฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่การวัดนั้น ๆ จะต้องครอบคลุมคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนทุกลักษณะ เพื่อให้การสรุปผลตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

5. การวัดเจตคติต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (Validity) ของผลการวัดเป็นพิเศษ กล่าวคือ ต้องพยายามให้ผลการวัดที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคล ทั้งในแง่ทิศทางและระดับหรือช่วงของเจตคติ

เครื่องมือวัดเจตคติ

เครื่องมือวัดเจตคติเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษาและสามารถกระตุ้นให้ผู้ตอบสนองความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็น ในทางบวก คือ เห็นด้วย ในทางลบ คือ ไม่เห็นด้วย ทั้งยังสามารถบอกปริมาณด้วยว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมากน้อยเพียงใด เรียกเครื่องมือนี้ว่า มาตรการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Method) ดังนี้

ทางด้านบวก กำหนดเป็นคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างมาก	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ เลย ๆ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1	คะแนน

ทางด้านลบ กำหนดเป็นคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างมาก	1	คะแนน
เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ เลย ๆ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	5	คะแนน

แสงเดือน ทวีสิน (2545 : 72-73) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างแบบทดสอบของลิเคิร์ต ไว้ดังนี้

1. พิจารณาให้ชัดเจนว่าจะวัดเจตคติเกี่ยวกับเรื่องอะไร โดยกำหนดขอบเขตความหมายของเจตคตินั้นอย่างแน่นอนชัดเจน เช่น ต้องการวัดเจตคติของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมต่อการฝึกงาน ก็ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นการฝึกงานทางด้านใด ที่ไหน ระดับใด

2. เมื่อกำหนดความหมายและขอบเขตของสิ่งที่วัดอย่างแน่นอนแล้วก็สร้างข้อความ (Statement หรือ Item) ในแต่ละเรื่องขึ้นมา ข้อความควรจะ

2.1 ไม่ใช่ข้อเท็จจริง (Fact) หรือเป็นความรู้สึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่จะเป็นความรู้สึกหรือความเชื่อหรือความตั้งใจจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2.2 ข้อความที่ใช้วัด ควรจะประกอบด้วยข้อความทั้งทางบวกและลบคละกันไป ไม่ควรจะมีด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

2.3 ข้อความนั้น ๆ จะต้องอ่านเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน กำกวม

3. ทำการทดสอบก่อนใช้ (Pretest) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายกับประชากรที่เราจะศึกษาจริง เพื่อทำการวิเคราะห์ว่าข้อความที่เราสร้างนั้นสามารถวัดได้ตรงตามที่ต้องการ

4. การแปลความหมายคะแนนที่ได้จะดูจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

การปลูกฝังเจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529 : 184-187 ; อ้างถึงใน อินโท จันทน์ม. 2548 : 96) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการเกิดเจตคติ ไว้ดังนี้

1. การได้รับประสบการณ์เฉพาะด้าน บุคคลเกิดเจตคติต่อสิ่งหนึ่งได้เมื่อได้รับประสบการณ์นั้น ด้วยตนเอง ถ้าเป็นเจตคติทางบวกจะทำให้ประทับใจซึ่งกับประสบการณ์ที่ผ่านมา แต่ถ้าเป็นเจตคติทางลบก็ยากที่จับเลือนความรู้สึกไม่พอใจออกไปง่าย ๆ

2. การติดต่อสื่อสารความหมายกับผู้อื่น ถ้าบุคคลมีการสื่อสารความหมายกับผู้อื่นแล้วได้รับการตอบสนองในทางที่ดีเป็นที่พึงพอใจ ย่อมเกิดเป็นเจตคติทางบวก ถ้าบุคคลมีการติดต่อสื่อสารความหมายกับบุคคลอื่นแล้วได้รับการตอบสนองในทางที่ไม่ดี ไม่เป็นที่พอใจ ย่อมเกิดเจตคติทางลบ

3. การเลียนแบบตัวอย่าง บุคคลจะเกิดเจตคติได้จากตัวแบบที่ปรากฏให้เห็นและถ้าเกิดเจตคติทางบวกแล้วก็เลียนแบบพฤติกรรมตัวอย่างนั้น แต่ถ้าเป็นเจตคติทางลบก็จะเลียนแบบหรืออาจมีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับตัวแบบได้

4. องค์ประกอบของสถาบัน บุคคลจะเกิดเจตคติ เนื่องมาจากอิทธิพลของสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยสถาบันทุกสถาบันย่อมมีกฎข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน แนวทางปฏิบัติ กำหนดไว้ให้บุคคลในสถาบันนั้นยึดถือและปฏิบัติตาม

ประโยชน์ของเจตคติ

เดเนียล แกดซ์ (Daniel Katz. 1999 ; อ้างถึงใน นพมาศ ชีรเวทิน. 2542 : 93) นำเสนอว่าเจตคติมีประโยชน์และหน้าที่ 4 ประการ คือ

1. เป็นประโยชน์โดยการเป็นเครื่องมือ เป็นประโยชน์ในการปรับตัว และเป็นประโยชน์ในการใช้เพื่อทำการต่าง ๆ

2. เจตคติทำหน้าที่หรือทำประโยชน์โดยการใช้ป้องกันสภาวะจิตหรือปกป้องสภาวะจิตของบุคคลเพราะความคิดหรือความเชื่อบางอย่างทำให้ผู้เชื่อหรือคิดสบายใจ ส่วนจะผิดจะถูกเป็นอีกเรื่องหนึ่ง (Ego-defensive Function)

3. เจตคติทำหน้าที่แสดงค่านิยมให้คนเห็นหรือรับรู้ (Value Expressive Function)

4. ประการสุดท้ายคือ มีประโยชน์หรือให้คุณประโยชน์ทางความรู้ เพราะมีเจตคติไม่น้อยที่เกี่ยวกับความรู้ เรื่องนี้ยังการศึกษาสูงเท่าใด แนวโน้มที่เจตคติจะมีความรู้ทางวิชาการแฝงอยู่มาก แม้ความรู้แบบพื้นบ้านซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากศาสนาก็แฝงในเจตคติมาก ดังนั้นบางครั้งจึงแยกกันแทบไม่ออก โดยทั่วไปแล้วแนวการศึกษาเจตคติแบบดูที่ประโยชน์ของเจตคติ (Functional) จะมุ่งสนใจตัวบุคคลและสภาพทางจิตวิทยาของคนนั้น

จากที่นักวิชาการได้กล่าวถึงเจตคติ สรุปได้ว่าเจตคติเกิดจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เด็กและเป็นไปตามสภาวะของสมองและอารมณ์ที่แสดงออกต่อสิ่งเร้า เจตคติของคนหนึ่ง ๆ จึงมีทั้งที่มีลักษณะดีและไม่ดี ในทางการศึกษาเชื่อกันว่า หากเด็กมีประสบการณ์ที่ดีกับสิ่งใดเด็กก็จะชอบสิ่งนั้น และจะทำสิ่งนั้นได้ดี ในการสอนครูจึงพยายามสร้างเจตคติที่ดีให้แก่เด็ก ด้วยการสร้างสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่เป็นเชิงบวก ด้วยวิธีการการสอนที่หลากหลาย ด้วยสื่อที่ทันสมัยและแปลกใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เด็กเรียนรู้บทเรียนได้ดี และมีความสุขกับบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่

ชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ประวัติความเป็นมา

ชุมชนริมน้ำจันทบุรีตั้งอยู่ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ชื่อเดิมที่รู้จักกันคือ ย่านท่าหลวง ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ริมแม่น้ำจันทบุรีด้านตะวันตก แต่เดิมรู้จักกันในชื่อที่เรียกกันติดปากว่า “บ้านลุ่ม” ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวจีนและญวนอพยพตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ต่อมาได้พัฒนามาเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าของจันทบุรี ที่สำคัญแห่งหนึ่งในสมัยรัชกาลที่ 5 มีจุดเริ่มต้นจากเชิงสะพานวัดจันทร์ ผ่านบ้านท่าหลวงยาวเป็นแนวไป ตลอดจนถึงชุมชนตลาดล่าง บริเวณที่เรียกว่าท่าเรือจ้ง อาคารส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัย และร้านค้าของชุมชนที่มีอายุเกือบร้อยปี ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีลักษณะเป็นตึกแถวโบราณมีลวดลายไม้จำหลักอ่อนช้อยงดงามอยู่ตามบานประตูหน้าต่างและมุมอาคาร ซึ่งจะพบรูปแบบเรือนขนมปังขิงปะปนอยู่ด้วย เพราะชาวจันทบุรีได้รับอิทธิพลจากการติดต่อค้าขายกับชาวต่างประเทศ เมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 ลักษณะการลวดลายของช่างฝีมือชาวจันทบุรี จัดได้ว่ามีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร โดยเฉพาะการจำหลักลวดช่องลม เป็นภาพจำหลักนูนรูปหัวพยัคฆ์สอดแทรก อยู่ตามกิ่งเครือเถาหรือความคมเฉียบของลายที่แผ่ไปด้วยความอ่อนช้อยของลายจำหลักย่านท่าหลวงจึงถือว่าเป็นย่านประวัติศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรี

ย่านท่าหลวงและบริเวณใกล้เคียงอย่างตลาดล่าง มีความสำคัญต่อบทบาทการค้ากับต่างประเทศของจันทบุรีในยุคนั้นก็เป็นที่เรื่อรทุกสินค้าของป่าที่รวบรวมมาได้จากป่าแถบตะเขยทอง น้ำขุ่น คลองพลู วังแฉ่ม ในบริเวณเขาคิชฌกูฏ และเขาสอยดาวจะล่องลงมาตามลำน้ำจันทบุรีและมาเทียบท่าที่ตลาดท่าหลวง โดยมีกลุ่มชาวทองซึ่งเป็นชนพื้นเมืองเดิมที่อาศัยอยู่ในแถบเทือกเขาในจันทบุรี ระยองและตราด เป็นแรงงานในการจัดเก็บของป่านำมาจำหน่าย ในตัวเมืองจันทบุรี ในปีหนึ่งชาวทองจะล่องแพนำสินค้ามาจำหน่ายในเมืองเพียงครั้งเดียว คือในระหว่างเดือน 10 ถึง 12 (เดือนกันยายน ถึง พฤศจิกายน) เนื่องจากเป็นฤดูน้ำหลากสามารถล่องแพลงมาตามลำน้ำได้สะดวก ส่วนในฤดูแล้ง ระหว่างเดือน 3 ถึง 5 (เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน) ต้องลัดเลาะทางเกวียนซึ่งลำบากและใช้เวลานานจึงไม่เป็นที่นิยมในช่วงที่กองทหารฝรั่งเศสเข้ามายึดครองจันทบุรี (พ.ศ. 2436-2447) การค้าขายในย่านนี้เป็นไปอย่างคึกคัก นอกจากสินค้าป่าแล้วยังมีการลักลอบจำหน่ายสินค้าประเภทสุรา ฝิ่น กาแฟ ชา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของย่านท่าหลวง-ตลาดล่างส่งผลให้ทางรัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในบริเวณนี้ก่อนบริเวณอื่น

ในปี พ.ศ. 2451 จึงได้ประกาศให้พระราชบัญญัติสุขาภิบาลที่ตำบลตลาดเมืองจันทบุรีเป็นแห่งแรกในเขตจันทบุรี นอกจากนี้ในช่วงที่มีการค้าขายตัว มีจำนวนประชากรอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานชั่วคราวในย่านนี้ถึงปีละ 100 คนเศษ มีพ่อค้าต่างถิ่น อาทิ แวก กุหล่า พม่า เข้ามาตั้งร้านค้าชั่วคราวรวมทั้งมีพ่อค้าเร่จากบ่อพลอยไหลบ่อนาวที่มาซื้อขายสินค้าต่าง ๆ และนำพลอยมาขายปีละ

นับพันคนเมื่อศูนย์กลางการค้าภายในเมืองจันทบุรี ย้ายไปอยู่ที่ตลาดน้ำลักษณะทางกายภาพของท่าหลวง - ตลาดล่าง ยังปรากฏให้เห็นวัฒนธรรมการตั้งบ้านเรือน หรือร้านค้าที่หันหลังให้แม่น้ำ หันหน้าเข้าสู่ถนนบ้านเรือนเป็นเรือนติดดินนิยมสร้างเป็นเรือนหลังใหญ่ทรงจั่วใช้วัสดุ ในท้องถิ่นก่อสร้าง อาทิ ไม้แปกใบจากนิยมยื่นชายคาออกมาเพื่อเป็นร้านค้าติดระเบียบทางเดิน ด้านหน้าตามลักษณะที่ปกอาศัยกิ่งพานิชย์ อันเป็นลักษณะวัฒนธรรมการค้าขายของชาวจีน อาคารพักอาศัย และร้านค้าย่านท่าหลวงเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อย่างมาก ควรจะมีการอนุรักษ์เอาไว้เพื่อการท่องเที่ยวหรือโฮมสเตย์ ปัจจุบันยังมีกองถ่ายละครและกองถ่ายภาพยนตร์ รวมทั้งภาพยนตร์โฆษณามาใช้สถานที่บริเวณชุมชนริมน้ำจันทบูร เพื่อถ่ายทำผลงานจำนวนมาก อาทิเช่น ละครอยู่กับกิ่งของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ละครบุญผ่องสถานีโทรทัศน์ไทย PBS รายการตะลอนเที่ยว โฆษณารัณนกสก็อต ดูดีดู เธอทำ เป็นต้น (คณะกรรมการชุมชนริมน้ำจันทบูร. 2552 : 8)

ชุมชนแห่งนี้มีการรวมกลุ่มเพื่อการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมชุมชนโบราณ เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2553 โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “ชมรมพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบูร” ประธานกลุ่มคือ คุณประภาพรณัฏฐมาลัย ศูนย์กลางอยู่ที่เรือนไม้บ้านเลขที่ 69 หลังนี้ “บ้านเรือนรู้ชุมชนริมน้ำจันทบูร” เดิมเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ เป็นบ้านของขุนอนุสรสมบัติ อายุกว่า 100 ปี พ.อ.หญิงบุญพริ้ม ปฎิรูปานุสร เจ้าของบ้านได้กรุณาให้ใช้ประโยชน์เพื่องานชุมชน ภายหลังที่ชมรมได้จัดการการท่องเที่ยวขึ้นก็มีหลายหน่วยงาน สนับสนุนด้านการจัดฝึกอบรม งบประมาณ อย่างไรก็ตามหน่วยงานส่วนใหญ่ที่เข้ามามุ่งไปที่สนับสนุนให้ดำเนินงานลักษณะธุรกิจ เพื่อสร้างรายได้ ในขณะที่วัตถุประสงค์ของชมรมต้องการให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สมัครงานสามัคคี ใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน คนในชุมชนเป็นคนดี ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือชุมชนไม่หลงใหลในกระแสนิยม เน้นความหมายและคุณค่าของชีวิตบนพื้นฐานวิถีชุมชนที่สัมพันธ์กับระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติมากกว่ารายได้ที่เป็นตัวเงิน ดังนั้นหากชมรมมีการศึกษาศักยภาพหรือจุดเด่นในชุมชนที่จะนำไปสู่การจัดการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเหมาะสมต่อชุมชนก็น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็ง และรองรับกระแสการท่องเที่ยวได้อย่างเท่าทันอย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการจัดตั้งชมรมขึ้นมาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว แต่เป็นการจัดตั้งที่รวดเร็ว ด้วยสถานการณ์เป็นตัวแรง เพื่อต้องการเงินทุนสำหรับบริหารชมรม สมาชิกของชมรมยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมเท่าที่ควร รวมทั้งความพร้อมกับการรองรับการท่องเที่ยวแบบชุมชน มองเห็นปัญหาข้างหน้าที่หากมีการจัดการไม่ดีพอ ชมรมอาจดำรงอยู่ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันมีนักธุรกิจ นายทุน คนนอกเข้ามาทำการท่องเที่ยวในชุมชนด้วย หากแต่ละฝายคำนึงถึงรายได้ไม่ได้คิดถึง การอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อให้ การท่องเที่ยวในชุมชนยั่งยืนแล้ว ทรัพยากรที่มีคุณค่า แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของคนในชุมชน เขาวงกตทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชนริมน้ำจันทบูร อาจถูกทำลายไปเรื่อย ๆ อีกทั้งยังมีสถานที่สำคัญ เรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชนอีกมากที่ยังไม่ได้มีการศึกษาประวัติความเป็นมา

ยังไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลสิ่งดี ๆ ที่อยู่ในชุมชนจึงต้องการร่วมกันศึกษาสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนนำมาเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างพลังในการค้นหาพร้อมด้วยการศึกษาผลกระทบเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร ให้เกิดความยั่งยืนสอดคล้องกับการพัฒนาและวิถีชีวิตชาวชุมชนริมน้ำจันทบูรอย่างแท้จริง (กนกรัตน์ โกศลบาล. 2557 : 48)

แม้ปัจจุบันชุมชนริมน้ำจันทบูรจะเป็นเพียงความทรงจำของภาพอดีตที่เคยรุ่งเรือง อดีตของย่านการค้าเก่าแก่ แต่สิ่งที่ยังคงหลงเหลือมาถึงปัจจุบันนั้น คือ ความเป็นชุมชนที่เป็นแหล่งรวมของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมภายใต้วิถีชีวิตแบบคนที่อาศัยอยู่สองฟากฝั่งแม่น้ำ เป็นชุมชนที่มีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นั่นคือ บริเวณชุมชนที่เป็นชุมชนญวนคริสต์ คือ ชุมชนวัดโรมันแคทอลิก ชุมชนชาวไทยและจีนตลาดล่าง โดยมีถนนเส้นเล็ก ๆ และสะพานเชื่อมต่อสามชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ บริเวณริมน้ำยังเป็นที่ตั้งของศาสนสถานสำคัญของชนทั้งสองศาสนา คือ อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ์นรมลหรือโบสถ์วัดโรมันคาทอลิก และศาลเจ้าฉั่วเล่าเอี้ย ศาลเจ้าแม่กวนอิม ทั้งวัดจันทนาราม ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงความหลากหลายที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และยังคงดำเนินวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเรียบง่าย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

มีคส์ (Meek. 4296-A) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบวิธีการสอน วิธีการสอนแบบธรรมดา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการใช้ชุดการสอนแบบธรรมดา สำหรับสอนนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนโดยใช้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าการสอนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฮัดกินส์ และคนอื่น ๆ (Hudgins and others. 1979 : 42) ได้ทำการวิจัยเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กโดยใช้รูปแบบการทดลองแบบ Pre-posttest Group Design กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4-5 ที่ได้คะแนนก่อนข้างสูงจากการทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทดลองแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมการรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ก่อนดำเนินการทดลองและภายหลังเสร็จสิ้นการทดลองโดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณใช้ข้อมูลที่ความสัมพันธ์กันและตอบคำถามได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม

ทาร์คคิงตัน (Tarkington. 1989 : 22) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะความคิด วิจารณญาณของนักเรียนเกรด 7 โดยใช้วิธีสัมมนาแบบ Paideia ประกอบด้วยการอภิปรายและกิจกรรมการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างนักเรียนกับครู รูปแบบการสัมมนาแบบ Paideia นำมาจาก

Paideia Proposal : An Education for Mainfesto โดยการทดสอบก่อนและหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบ Concell Critical Thinking Test, Level X ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถต่ำได้คะแนนเฉลี่ยทักษะความคิดวิจารณ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถปานกลางและสูง และนักเรียนหญิงได้คะแนนเฉลี่ยทักษะความคิดวิจารณ์สูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ครูได้เรียนรู้วิธีการที่จะอำนวยความสะดวกในการสัมมนาซึ่งจะช่วยสนับสนุนในการพัฒนาทักษะความคิดวิจารณ์ และการสัมมนาแต่ละครั้งก็ยังช่วยให้ครูมีทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการประเมินทักษะการจัดระบบ และทักษะการตั้งคำถามส่วนนักเรียนที่ได้เข้าร่วมการสัมมนาได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านและการอภิปรายซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้นช่วยให้ผลการเรียนในเรื่อง การเขียนดีขึ้น มีนิสัยการเรียนและการทำงานที่ดีขึ้น และยังช่วยเพิ่มความตั้งใจที่จะยอมรับข้อคิดเห็นจากนักเรียนคนอื่น ๆ

ลัมพकिन (Lumpkin. 1991 : 12) ได้ศึกษาผลการสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ตามเป็นวิธีการสอนที่มีความสามารถในการวิจารณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชา สังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่นักเรียนเกรด 6 ในกลุ่มทดลองซึ่งสอนด้วยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์นั้น ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คิงส์ (King. 1995 : 65) ได้ออกแบบการจำลองการสืบสวนที่ใช้คำถามในการกระตุ้นความคิดอย่างมีวิจารณ์ในการเรียนวิชาจิตวิทยาทางการศึกษา ในมหาวิทยาลัยของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า การใช้เกณฑ์คำถามสามารถฝึกให้นักเรียนสร้างคำถาม ที่ผู้ตอบจำต้องแสดงถึงการคิดอย่างมีวิจารณ์ออกมา โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตั้งคำถามด้วยตัวของนักเรียนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดแบบตัวต่อตัวและเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะอย่างรวดเร็วและยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณ์ ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์ และการโต้แย้งทางความคิด

งานวิจัยในประเทศ

พลฤช ดันติญาณกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สนธญา พลีดี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โฟร์ อาร์
 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โฟร์ อาร์ มี
 คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน 2) นักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โฟร์ อาร์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน

อัญชลี โทกุล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน หลังเรียนอยู่ในระดับมาก ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 ของนักเรียนหลังเรียนที่เรียนด้วยวิธีการใช้คำถามผสมผสานกับการอภิปรายและการแก้ปัญหา
 โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีสูง และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีคะแนน
 หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

พิชิตี แก้วพวง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคม
 ศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 และการใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับ
 การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับ
 การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่ม
 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขามีความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติ
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา
 ตามหลักไตรสิกขามีการใช้ชีวิตแบบพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียน
 การสอนสังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงพร ข้องเกี่ยวพันธุ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรม
 การคิดเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิจารณ์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน
 ประถมศึกษาปีที่ 5-6 : การวิเคราะห์ตัวแปรพหุนาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันของ
 ความสามารถในการคิดวิจารณ์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับ
 ปานกลาง 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาความสามารถ โดยการประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรม
 การคิดว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิจารณ์และความสามารถในการคิด
 แก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มที่ 1 และกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05

จากการศึกษาทฤษฎีและหลักการ เอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยสนใจศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ผลการศึกษาครั้งนี้ นำไปเป็นแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ อันจะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะนำไปใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ในหน่วยอื่น ๆ ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้แก่นักเรียนต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมนักเรียน 365 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวนนักเรียน 34 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จำนวน 8 ชุดกิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง กลุ่มชนชาติ

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ด้านการประกอบอาชีพ

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอด

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง แผนผังความคิด (Mind Map)

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน

4. การวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ชุดกิจกรรม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของชุดกิจกรรม ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมี วิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จำนวน 8 ชุดกิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง กลุ่มชนชาติ

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ด้านการประกอบอาชีพ

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอด

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง แผนผังความคิด (Mind Map)

2. การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหา และข้อมูลชุมชนริมน้ำจันทบูร เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ที่ถูกต้อง

2.3 ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตั้งเป็นประเด็นการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 9 คน ประกอบไปด้วยกลุ่มคน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้นำ ชุมชนและกลุ่มสมาชิกในชุมชน

2.4 นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

2.5 กำหนดกรอบเนื้อหา กิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัดในการจัดทำชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.6 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.7 ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากหนังสือ เอกสารและหลักการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างต่อไป

2.8 สร้างชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้สอดคล้องกับ วิธีการดำเนินชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร โดยกรอบเนื้อหาและสาระของการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นำเทคนิค การสอนจากหลายทฤษฎีเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร พัฒนาต่อยอด ใช้ชุดกิจกรรมให้เป็นนวัตกรรมสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอน มีจำนวน 8 ชุดกิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง กลุ่มชนชาติ

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ด้านการประกอบอาชีพ

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง แผนผังความคิด (Mind Map)

ในแต่ละชุดกิจกรรมประกอบด้วย 1) คู่มือครู 2) คู่มือนักเรียน 3) คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5) ชุดกิจกรรม 6) เฉลยชุดกิจกรรม

3. วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชุดกิจกรรม

3.1 นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำการตรวจ พิจารณาความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

3.2 ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ทำการประเมินตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดคะแนนประเมินคุณภาพดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

3.3 ผลวิเคราะห์การประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมของผู้เชี่ยวชาญ และเทียบกับเกณฑ์ เพื่หาระดับคุณภาพความเหมาะสมดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 69 – 70)

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	มีคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	มีคุณภาพความเหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	มีคุณภาพความเหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	มีคุณภาพความเหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	มีคุณภาพความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่ากับระดับคุณภาพความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาและยอมรับว่าเป็นชุดกิจกรรมที่นำไปใช้ได้

3.4 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ การใช้ภาษา บางคำผู้เรียนไม่เข้าใจจึงปรับเปลี่ยนเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ตัดคำที่ใช้ซ้ำกันออก เพิ่มรายละเอียดของภาพให้มากขึ้น และขนาดของตัวอักษรมีขนาดใหญ่ขึ้นเหมาะกับวัยของผู้เรียน จากนั้นนำชุดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3.5 นำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้โดยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และเวลาที่ใช้ ผลปรากฏว่าเนื้อหามากเกินไป มีภาพประกอบน้อย

3.6 ผู้วิจัยแก้ไขข้อบกพร่องของชุดกิจกรรม แก้ไขเนื้อหาที่ยากออกและเพิ่มภาพประกอบให้มากขึ้น เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ จากหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้น

1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 14 ชั่วโมง แต่ละแผนประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

2. วิธีการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

2.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

2.2 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ทำการประเมินตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดคะแนนประเมินคุณภาพดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

2.3 วิเคราะห์การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่อหาระดับความเหมาะสมดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 69 – 70)

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	มีคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	มีคุณภาพความเหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	มีคุณภาพความเหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	มีคุณภาพความเหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	มีคุณภาพความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าเท่ากับระดับคุณภาพความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาและยอมรับว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ประกอบกับชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้และเวลาที่ใช้

2.6 ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ศึกษาเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบ การหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

1.3 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

1.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

2. วิธีหาคุณภาพเครื่องมือของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

2.2 วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วพิจารณาเลือกข้อทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 -1.0 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องตามที่กำหนด

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้ทำการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปดำเนินการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี จำนวน 34 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพราะนักเรียนกลุ่มนี้ได้ผ่านกระบวนการเรียนในเนื้อหา

เรื่องนี้แล้ว เพื่อให้มีการวัดเครื่องมือได้เร็วมากขึ้น โดยใช้เทคนิค 50% เพื่อหาค่ายากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อทดสอบ จำนวน 30 ข้อ แล้วเลือกข้อทดสอบที่มีความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ 0.20 -0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ

2.4 นำข้อทดสอบที่ผ่านการพิจารณาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ทั้ง 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จำนวน 34 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR – 20 ของ กูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 123) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.71

2.5 ดำเนินการจัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบวัดเจตคติ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดเจตคติ ดังนี้

1. การสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีขั้นตอนดังนี้

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การหาคุณภาพแบบวัดเจตคติด้วยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

1. นำเสนอแบบวัดเจตคติด้วยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ทำการเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้องตามหลักการและรูปแบบ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. นำเสนอวัดเจตคติด้วยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ที่ได้แก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3. ผู้วิจัยนำผลการตรวจของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ และสามารถนำไปใช้ได้

4. นำแบบวัดเจตคติด้วยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ผู้วิจัยดำเนินการตามแผนวิจัย แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest- posttest Design) มีรูปแบบดังตาราง 2 (พูลทรัพย์ นาคณา. 2544 : 110)

ตารางที่ 5 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest- posttest Design)

ทดสอบก่อนเรียน	จัดกิจกรรมการเรียนรู้	ทดสอบหลังเรียน
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T_1 หมายถึง การสอบก่อนการทดลอง

X หมายถึง การจัดกิจกรรม

T_2 หมายถึง การสอบหลังการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การในวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัย และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และหาคุณภาพของชุดกิจกรรมด้วยตนเอง
2. ทดสอบก่อนเรียน โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ
4. เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จนครบทั้ง 8 ชุดกิจกรรม หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบทดสอบชุดเดิม
5. ประเมินแบบวัดวัดเจตคติด้วยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
6. รวบรวมและตรวจผลการทดสอบเพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระดับเกณฑ์ 80/80 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยทดสอบค่าที (T – test) แบบ Dependent Samples

3. หาคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง เจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ค่าความยากง่าย (Difficulty)
2. ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ (Discrimination)
3. ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)
4. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมุติฐาน

ผู้วิจัยใช้สถิติ T – test แบบ Dependent Samples ในการตรวจสอบสมมุติฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ดังนี้

E_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนได้จากแบบทดสอบระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม
E_2	แทน	หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
P	แทน	ความน่าจะเป็นทางสถิติ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ตอนที่ 3 ผลคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังตาราง 5

ตาราง 6 จำนวนผู้เข้าสอบ คะแนนเต็ม คะแนนที่ได้ ร้อยละของค่าเฉลี่ย และแสดงการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6
1	25	26	28	24	25	24
2	22	27	27	25	23	25
3	27	28	28	21	25	23
4	23	26	29	20	21	25
5	22	27	26	20	22	21
6	25	27	28	25	20	21
7	21	26	27	21	20	20
8	25	25	25	22	25	24
9	25	27	28	24	26	24
10	22	26	27	25	21	24
11	27	28	28	21	23	21
12	25	27	27	20	24	22
13	27	27	28	21	24	22
14	25	28	26	24	26	20

ตาราง 6 (ต่อ)

เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6
15	26	26	27	23	24	21
16	27	28	28	21	25	21
17	25	27	27	20	25	22
18	23	26	28	23	24	23
19	21	27	28	25	23	23
20	20	25	27	24	23	25
21	25	26	28	23	26	24
22	22	27	27	25	25	26
23	27	27	26	24	21	22
24	20	25	26	25	22	24
25	28	26	27	26	22	25
26	23	27	28	24	21	24
27	20	28	27	21	25	25
28	22	27	27	25	21	26
29	20	26	28	23	21	20
30	27	27	28	22	26	20
31	21	27	27	20	25	23
32	20	27	27	21	24	25
33	21	27	27	23	24	26
34	23	26	26	21	23	26
Total(SumX)	802	907	926	772	795	787
E_1	78.63	88.92	90.80	75.69	77.94	77.16

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E₁) เท่ากับ 81.52

จากตาราง 6 แสดงว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ (E₁) เท่ากับ 81.52

ตาราง 7 จำนวนผู้เข้าสอบ คะแนนเต็ม คะแนนที่ได้ ร้อยละของค่าเฉลี่ย และแสดงการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง หุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6
1	27	28	30	26	28	26
2	25	29	29	27	28	27
3	28	29	30	25	26	25
4	25	29	30	24	25	27
5	25	28	28	23	24	22
6	27	29	29	26	25	24
7	23	27	29	23	24	25
8	26	28	28	25	27	29
9	27	28	30	25	28	28
10	25	27	29	27	25	28
11	28	30	30	26	26	26
12	27	29	29	28	26	25
13	28	28	30	27	25	27
14	26	30	28	26	28	25
15	27	28	28	26	25	23
16	28	29	30	25	26	22
17	26	29	28	24	26	24
18	25	28	30	27	25	25
19	24	29	29	27	25	25
20	22	27	28	26	26	26
21	26	28	29	25	27	27
22	25	28	29	27	26	28
23	29	29	28	26	23	28
24	25	27	29	26	24	26

ตาราง 7 (ต่อ)

เลขที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6
25	29	27	28	27	24	27
26	26	29	29	26	23	26
27	25	29	28	25	27	27
28	25	30	28	27	25	28
29	24	28	30	25	24	25
30	28	29	29	26	28	26
31	26	28	28	23	27	25
32	22	28	29	24	25	28
33	26	29	28	24	28	28
34	25	27	27	25	27	29
Total(SumY)	802	965	981	869	876	887
E_2	78.63	94.61	96.18	85.20	85.89	86.96

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E_2) เท่ากับ 87.91

จากตาราง 7 แสดงว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ (E_2) เท่ากับ 87.91

เมื่อนำผลจากตาราง 5 และตาราง 6 มาแสดงจะเห็นว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเกณฑ์ที่ระดับ 80/80 มีค่าเท่ากับ 81.52/87.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ระดับ 80/80 แสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ระดับ 80/80

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

(n = 34)

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	15.21	3.26	11.16**
หลังเรียน	30	19.30	3.12	

**p < .01

จากตาราง 8 แสดงว่า นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ได้คะแนนเฉลี่ย 15.21 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 19.30 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 ผลคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ตาราง 9 แสดงคะแนนการวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ข้อ	รายการประเมิน	N=34		แปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ข้าพเจ้าชอบเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ	4.47	0.51	มาก
2	ข้าพเจ้าชอบเรียน เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร	4.56	0.50	มากที่สุด
3	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร มีความสำคัญต่อข้าพเจ้า	4.47	0.51	มาก
4	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร มีเนื้อหาที่น่าสนใจ	4.74	0.45	มากที่สุด
5	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร เป็นเนื้อหาที่สนุกและน่าศึกษา	4.56	0.50	มากที่สุด
6	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ข้าพเจ้ารู้สึกรักจังหวัดจันทบุรีมากขึ้น	4.76	0.43	มากที่สุด
7	ข้าพเจ้าชอบเรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้วยสื่อการสอนที่แปลกใหม่	4.56	0.50	มากที่สุด
8	เวลาครูนำออกไปศึกษานอกโรงเรียน ข้าพเจ้ารู้สึกกระตือรือร้นอยากเรียนมากขึ้น	4.50	0.51	มาก
9	เมื่อถึงคาบเรียน เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ข้าพเจ้าจะรีบเตรียมตัวให้พร้อม และตั้งใจเรียน	4.59	0.50	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	N=34		แปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
10	กิจกรรมกลุ่มทำให้ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระกับเพื่อนๆ	4.71	0.46	มากที่สุด
11	ข้าพเจ้าชอบเรียน โดยครูใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย	4.47	0.51	มาก
12	เมื่อเรียนเรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ทำให้ข้าพเจ้ารู้เรื่องเกี่ยวกับจันทบุรีมากยิ่งขึ้น	4.62	0.49	มากที่สุด
รวม		4.58	0.02	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 34 คน ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ข้าพเจ้ารู้สึกรักจังหวัดจันทบุรีมากขึ้น ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมา ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.74$) และอันดับที่ 3 ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มทำให้ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระกับเพื่อนๆ ($\bar{X} = 4.71$)

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ข้อมูลพื้นฐาน		จำนวน (n=9)	ร้อยละ (100.00)
เพศ			
	ชาย	3	33.34
	หญิง	6	66.67
อายุ (ปี)			
	26 – 40	2	22.23
	41 ปีขึ้นไป	7	77.78
ศาสนา			
	พุทธ	6	66.67
	คริสต์	3	33.34
ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษา	3	33.34
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	1	11.12
	อนุปริญญา	1	11.12
	ปริญญาตรี	3	33.34
	ปริญญาโท	1	11.12
อาชีพ			
	นักวิชาการ	3	33.34
	ผู้นำชุมชน	3	33.34
	สมาชิกในชุมชน	3	33.34
สถานภาพทางครอบครัว			
	ครอบครัวเดี่ยว	8	88.89
	ครอบครัวขยาย	1	11.12
ภูมิลำเนา			
	จันทบุรี	8	88.89
	ต่างจังหวัด	1	11.12

ตารางที่ 11 แสดงบริบทชุมชนริมน้ำจันทบูร

บริบทชุมชนริมน้ำจันทบูร		จำนวน (n=9)	ร้อยละ (100.00)
1.	การตั้งถิ่นฐานในอดีตถึงปัจจุบัน	9	100.00
2.	สภาพแวดล้อมของชีวิตการเป็นอยู่	9	100.00
3.	คุณค่าและความสำคัญของความเป็นชุมชนริมน้ำจันทบูร	9	100.00
4.	อุปสรรคในการดำรงรักษาคุณค่าของชุมชน	9	100.00
5.	เงื่อนไขใดที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงรักษา	9	100.00
6.	ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของชุมชน	9	100.00
7.	มาตรการควบคุมและการสร้างแรงจูงใจ	9	100.00

ตารางที่ 12 แสดงการพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

การพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง		จำนวน (n=9)	ร้อยละ (100.00)
การใช้ชีวิตแบบพอเพียง			
1.	การดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล	9	100.00
2.	เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ	9	100.00
3.	การวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับกับการเปลี่ยน	9	100.00
ความมีเหตุผล			
1.	การตัดสินใจต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล	9	100.00
2.	เงื่อนไขการพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	9	100.00
3.	ผลของการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ	9	100.00

ตารางที่ 13 แสดงการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ

การใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ	จำนวน (n=9)	ร้อยละ (100.00)
การใช้ชีวิตแบบพอเพียง		
1. มีการตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการคิด เพื่อหาแนวทาง แก้ปัญหาหรือคิดเพื่อหาความรู้	9	100.00
2. ระบุปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไขหรือคำถามสำคัญที่ต้องการ รู้คำตอบ	9	100.00
3. การวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	9	100.00
ความมีเหตุผล		
1. การตัดสินใจต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล	9	100.00
2. เงื่อนไขการพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	9	100.00
3. ข้อมูลหรือความรู้ต่างๆเพื่อใช้ประกอบการคิด	9	100.00
4. ข้อมูลที่ได้มาเชื่อถือได้หรือไม่ และมีความเพียงพอในการใช้ เป็นพื้นฐานของการคิดอย่างมีเหตุผล	9	100.00
5. แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่มีความจำเป็นสำหรับการคิดอย่างมี เหตุผล	9	100.00
6. องค์ประกอบสำคัญของทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล	9	100.00
7. มองถึงผลที่ตามมา รวมถึงการนำไปใช้ได้หรือไม่เพียงใด	9	100.00

ตารางที่ 14 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ

กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้ชีวิตแบบพอเพียง อย่างมีวิจารณญาณ	จำนวน (n=9)	ร้อยละ (100.00)
1. การตั้งเป้าหมายเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา	9	100.00
2. การระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข	9	100.00
3. การแสวงหาข้อมูลเพื่อใช้แก้ไขปัญหา	9	100.00
4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญหา	9	100.00
5. การค้นหาองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหา	9	100.00
6. การเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา	9	100.00
7. ผลลัพธ์ที่ตามมาหรือผลประโยชน์เมื่อประสบความสำเร็จ ในการแก้ไขปัญหา	9	100.00

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ สรุปสาระสำคัญและผลการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. การอภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
3. เพื่อศึกษาการวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมนักเรียน 365 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวนนักเรียน 34 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจักษณ์ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จำนวน 8 ชุดกิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง กลุ่มชนชาติ

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ด้านการประกอบอาชีพ

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอด

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง แผนผังความคิด (Mind Map)

2. การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจักษณ์ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหา และข้อมูลชุมชนริมน้ำจันทบุรี เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

2.3 ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตั้งเป็นประเด็นการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 9 คน ประกอบไปด้วยกลุ่มคน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มสมาชิกในชุมชน

2.4 นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

2.5 กำหนดกรอบเนื้อหา กิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัดในการจัดทำชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.6 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.7 ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากหนังสือ เอกสารและหลักการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างต่อไป

2.8 สร้างชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้สอดคล้องกับวิธีการดำเนินชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร โดยกรอบเนื้อหาและสาระของการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นำเทคนิคการสอนจากหลายทฤษฎีเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร พัฒนาต่อยอดใช้ชุดกิจกรรมให้เป็นนวัตกรรมสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอน มีจำนวน 8 ชุดกิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง กลุ่มชนชาติ

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ด้านการประกอบอาชีพ

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบต่อบ้านหลวงราชไมตรี

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง แผนผังความคิด (Mind Map)

3. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมง

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน

5. การวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองสอนด้วยตนเองโดยการทำการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมดังต่อไปนี้

1. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ มี 4 ตัวเลือกโดยให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด
2. จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร โดยใช้ชุดกิจกรรม และทดสอบวัดความรู้ระหว่างเรียนจากการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม ใช้เวลาทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง
3. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบที่ใช้ก่อนเรียน
4. วัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (T-test Dependent)
3. ผลการวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์คือ $E_1 = 81.59$ $E_2 = 87.91$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีประสิทธิภาพ 81.59/87.91 ซึ่งประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแตกต่างจากการเรียนปกติอาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ มีนิสัยเรื่องของการคิดวิจารณ์ญาณ ได้ส่งเสริมทักษะการค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ชุดกิจกรรมยังทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิงนิจ รุ่งโรจน์ (2556 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษโดยเทคนิคการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งพบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมยกระดับที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 85.18/89.55 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และงานวิจัยของบัทส์ (Butts. 1974 : 85) และศิริลักษณ์ หนองเส (2545 : 12) ที่กล่าวไว้ว่าชุดกิจกรรมเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน โดยมีรูปแบบและขั้นตอนที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 15.21/19.30 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า

ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการเรียนและสร้างความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนที่เก่งละอ่อน ภายใต้กิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน มีกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้ด้วยตนเองและเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้เป็นเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ไม่ยากหรือง่ายเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร ช้องแก้วพันธุ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรมการคิดเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิจารณ์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาความสามารถ โดยการประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรมการคิดว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิจารณ์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มที่ 1 และกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อัญชลี โทกุล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนที่เรียนด้วยวิธีการใช้คำถามผสมผสานกับการอภิปรายและการแก้ปัญหา โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีสูง และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน สนธญา พลิตี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โฟร์ อาร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โฟร์ อาร์มีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โฟร์ อาร์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน พลกฤษ ดันติยานุกูล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการแก้ปัญหสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 พิชาดิ แก้วพวง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีการใช้ชีวิตแบบพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณเรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาเจตคติของขวัญเพชร พลวงศ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องแดนดินถิ่นบั้งไฟพญานาค ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหมู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่าเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การสร้างชุดกิจกรรมต้องใช้เนื้อหาสาระ ให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น ไม่ยากซับซ้อนเกินไป เพิ่มคำถามในกิจกรรมทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรม ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม ครูผู้สอนควรใช้คำสั่งอธิบายที่ชัดเจน ให้นักเรียนเข้าใจ ตลอดถึงความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ต่อการเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนด้วยชุดกิจกรรมในกลุ่มสาระอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรมีการพัฒนาต่อยอดชุดกิจกรรม เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร เป็นชุดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ควรมีการวิจัยพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่องชุมชนริมน้ำ ในรูปแบบของการเรียนแบบสื่อมัลติมีเดียผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นสื่อในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และช่วยตอบสนองสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการเผยแพร่การท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูรอีกทางหนึ่ง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2547). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- _____. (2551 ก). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- _____. (2551 ข). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- ขวัญเพชร พลวงศ์. (2551). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง แดนดินบังไฟพญานาค ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหมู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- คณะกรรมการชุมชนริมน้ำจันทบุรี. (2552). ริมน้ำจันทบุรี ย้อนวิถีจันทน์ สร้างสรรค์วิถีไทย. จันทบุรี : เสี่ยงสวรรค์การพิมพ์.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษาในสถานศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
<http://www.sufficiencyeconomy.org/technique-detail.php?id=48>. (26 ตุลาคม 2557).
- คะเนิงนิจ รุ่งโรจน์. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษโดยเทคนิคการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชัยวัฒน์ สุทธิวัฒน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

- ดวงพร ข้องเกี่ยวพันธุ์. (2553). การประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรมการคิดเพื่อพัฒนาความสามารถในการ
คิดวิจารณ์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5-6.
วิทยานิพนธ์. ค.ม. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ทิพาวิดี คลีขจาย. (2547). การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิตนา แยมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____. (2548). ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- นพมาศ ชีระเวทิน. (2542). จิตวิทยาสังคมกับชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเกื้อ ควรวาเวช. (2542). นวัตกรรมการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). งานวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรมาภรณ์ ทองสุ. (11 กรกฎาคม 2550). “การพัฒนาให้เด็กปฐมวัยคิดทางบวก”,
วารสารการศึกษาปฐมวัย. 15 (2) : 2.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- ปริญญ์ พิบูลสราวุธ. (2551). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน. นครปฐม :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- พลกฤษ ดันติญาณกุล. (2547). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึก
การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชาติ แก้วพวง. (2550). ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ชีวิตแบบ
พอเพียงของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนสังคมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิชาติ แก้วพวง. (2554). ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลทรัพย์ นาคนาคา. (2544). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ไพศาล หวังพานิช. (2533). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภาสกร คำภูแสน. (2552). แนวทางการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภูมิสถาปัตยกรรม). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2540). ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- รัชณี ภาเข็ม. (2543). การพัฒนาแผนการสอนเขียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนภูมิประสบการณ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดทางด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). การคิด. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). การพัฒนารูปแบบและหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). สื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้. ปทุมธานี : สกายบุ๊กส์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2521). พัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.
- ศักดิ์ไทย จันทร์หงษ์. (2542). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. สกลนคร : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง. (2546). สอนเด็กให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ : ปกรณ์ศิลป์.
- สนธญา พลิดี. (2548). ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โฟร์ อาร์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2535). ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราชโองการในโอกาสต่างๆ ปีพุทธศักราช 2534. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2522). ระดับเจตคติ. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- _____. (2550). ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2549 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ฉบับใช้ในโรงเรียนโครงการนำร่อง การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ.
- ลำลี รักสุทธิ. (2544). ผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สุนีย์ พงษ์ศิลป์. (2547). ผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สุริรัตน์ ไชยสุริยา. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ เขาแก้ว. (2551). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปลูกผักสวนครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบโครงงาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). กลยุทธ์การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยเล็ง.
- อัญชลี โทกุล. (2551). พฤติกรรมและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการใช้คำถามผสมผสานกับการอภิปรายและการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อินโท จันปุม. (2548). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2545). ฝึกเด็กให้เป็นนักคิด. กรุงเทพฯ : มลนิธิสตรี-สฤษดิ์วงศ์.

Allport, Gardon W. (1935). **In Handbook of Social Psychology**. Murchison Mass : Clark University Press.

Hilgard, Ernest R. (1962). **Introduction to Psychology**. New York : Harcourt Brace and World.

Lumpkin, C.R. (1991). **Effects of Teaching Critical Thinking Skills on The Critical Thinking**. London : McGraw Hill.

Matthew Lipman. (1993). **Thinking children and education**. Iowa : Kendall/Hunt.

Nunnally, Jum C. (1959). **Test and Measurement**. New York : McGraw Hill.

Sartain, Quinn A. (1993). **Psychology Understanding Human Behavior**. London : McGraw Hill.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก

นามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร.ภูวดล บัวบางพลู อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
2. นางสาวเสาวณีษ์ วรรณวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี
3. นายศักดิ์นันท์ ศรีไพร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดหนองบัว จังหวัดจันทบุรี
4. นายเชิดชาย สารจันทร์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี
5. นายไพฑูรย์ เจริญพวก ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
แผนการจัดการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

รหัสวิชา ส 22101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

ส 4.2 ม. 2/1 อธิบายพัฒนาการทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคเอเชีย

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ชุมชนริมตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำจันทบุรี อยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี ย่านชุมชนริมน้ำจันทบุรีมีความยาวประมาณ 1 กิโลเมตร โดยลักษณะยาวไปตามริมแม่น้ำและถนนสุขาภิบาลจากสะพานวัดจันทนารามไปจนถึงตรอกกระจำ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

3.2 อธิบายเกี่ยวกับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้

3.3 เห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

5. สมรรถนะสำคัญ

5.1 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5.2 ความสามารถในการ ใช้ทักษะชีวิต

5.3 ความสามารถในการคิด

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 อยู่อย่างพอเพียง
- 6.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 7.1 ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

8. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 8.1 ครูนำวิดีโอ เรื่องเกี่ยวกับชุมชนริมน้ำจันทบูร นำมาให้นักเรียนชม
- 8.2 ครูตั้งคำถามกับนักเรียนในหัวข้อต่อไปนี้
 - 8.2.1 จากวิดีโอ นักเรียนเห็นอะไรบ้าง
 - 8.2.2 นักเรียนสนใจเรื่องใดเป็นพิเศษจากการที่ได้ชมวิดีโอ

ขั้นสอน

- 8.3 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 8.4 ครูให้นักเรียนดูรูปภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
- 8.5 ครูนำเสนอวิธีการสอนแบบการใช้ Power Point ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 8.5.1 ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร
 - 8.5.2 ที่ตั้งในอดีตจนมาเป็นชุมชนริมน้ำจันทบูรปัจจุบัน
- 8.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำชุดกิจกรรม เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มละ 4 คน คละกันตามความสามารถคือนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน โดยการใช้เกร็ดในรายวิชาสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1
- 8.5 ครูเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แนะ ช่วยเหลือนักเรียน
- 8.6 ครูสุ่มเรียกนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของตนเองแล้วให้กลุ่มที่ไม่ได้นำเสนอคำตอบเป็นผู้เสนอเพิ่มเติมในส่วนที่มีความแตกต่างกัน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง (เพื่อให้นักเรียนสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่กันเอง นักเรียนได้ทำงานตามความสนใจ เป็นความพอประมาณ การวางแผนทำงานร่วมกัน ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นมิติด้านสังคม นักเรียนมีทักษะการสังเกต ใฝ่เรียนรู้การให้เหตุผล ความรอบคอบ และการนำเสนอ)
- 8.7 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและนำเสนอเพื่อให้ได้ข้อมูลตามชุดฝึกฝึกกิจกรรม หัวข้อ “ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร” นักเรียนอาจวิเคราะห์ได้ดังนี้

8.7.1 ก่อนลงมือปฏิบัติต้องมีความพร้อม จัดเตรียมอุปกรณ์ และมีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพียงพอไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป (ความพอประมาณ ความรู้)

8.7.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรม เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร (ความพอประมาณ)

8.7.3 ความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องและแม่นยำ (การมีเหตุผล)

8.7.4 อุปกรณ์ที่จะใช้ต้องมีคุณภาพดี เช่น ไม้บรรทัดที่ตรงไม่คดงอ แดกหัก ดินสอที่ปลายแหลมกำลังดี สีที่ดีมีคุณภาพ (ภูมิคุ้มกัน)

8.7.5 นักเรียนจะต้องวางแผนช่วยกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ (ความถนัด) ของแต่ละคน เพื่อให้งานเสร็จตามเวลา (ภูมิคุ้มกัน)

8.7.6 นักเรียนต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร ต้องมีความรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรมเรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร (มีความรู้)

8.7.7 ต้องมีสมาธิ และสติ ในการทำชุดกิจกรรม ต้องไม่เขียนคำผิด และต้องมีการอดทนไม่ใจร้อนในการทำงานแต่ละขั้นตอน หรือขณะปฏิบัติงานมีการกระทบกระทั่งกันต้องรู้จักการขอโทษและให้อภัย (การมีคุณธรรม)

ขั้นสรุป (ไต่ตรอง)

8.8 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร พร้อมทั้งแนวทางในการเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมชุมชนริมน้ำจันทบูร

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

9.1 สื่ออินเทอร์เน็ต

9.2 ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

10. การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร	ตรวจชุดกิจกรรม	แบบตรวจชุดกิจกรรม	สรุปแบบตรวจชุดกิจกรรม ได้ระดับคะแนน 10-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 6-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-5 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
อธิบายเกี่ยวกับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูรได้	สังเกต ความสามารถในการทำชุดกิจกรรมเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร	แบบสังเกต ความสามารถในการทำชุดกิจกรรมเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร	สรุปแบบสังเกตความสามารถในการทำชุดกิจกรรม เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร 4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 3 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 2 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 1 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
เห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบูร	การสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	สรุปแบบสังเกตพฤติกรรม 13-15 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 9-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-8 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน

แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

1. ผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เนื้อหา	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ออกแบบ และจัดใบงาน ได้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่ ต้องการวัด	ครูกำหนดสาระที่สอน (ทำชุดกิจกรรม เรื่อง ที่ตั้ง ทางภูมิศาสตร์ของชุมชน ริมน้ำจันทบูร) ให้สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในการใช้ชีวิต	เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้ ครอบคลุมตามจุดประสงค์ และนักเรียนมีพื้นฐานในการ เรียนรู้เรื่องต่อไป
เวลา	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ เหมาะสมเพียงพอกับเวลาที่ กำหนดไว้	ครูมีเหตุผลในการ กำหนดเวลาในบาง ขั้นตอนของการสอน เพื่อให้สอนได้เป็นลำดับ ต่อเนื่องกัน	เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ได้เป็นไปตามขั้นตอนและ ทันเวลาที่กำหนด
วิธีการจัด กิจกรรม	1. นำเข้าสู่บทเรียนให้มีความ สอดคล้องกับเรื่องที่สอน 2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ สัมพันธ์กับการนำเข้าสู่ บทเรียน 3. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนได้พอดีกับ จำนวนนักเรียนตามกลุ่ม สนใจ 4. ครูยกตัวอย่างเชื่อมโยงทักษะ ชีวิตได้เหมาะสมกับความ สนใจและวัยของผู้เรียน 5. การฝึกปฏิบัติชุดกิจกรรม มีการเชื่อมโยงสู่หลักคิด ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	1. ครูมีเหตุผลในการจัด กิจกรรมเป็นลำดับ ขั้นตอนจากการปฏิบัติ จริงรูปธรรมสู่ นามธรรมทำให้ เชื่อมโยงต่อสาระที่ สอนได้ง่าย 2. ครูจัดกลุ่มนักเรียนตาม สนใจเพื่อให้ให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นที่ สอดคล้องต้องกัน 3. ครูมีชุดกิจกรรมที่ เชื่อมโยงทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้เห็น ความสำคัญของความ พอเพียง	ครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียน ได้เรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความ เข้าใจได้รวดเร็วและนักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่ครูต้องการ

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
แหล่งเรียนรู้	ครูจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง	แหล่งเรียนรู้มีความปลอดภัย ไม่เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงิน	ไม่เสียเวลาในการสอน ทำให้ครูสอนได้ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ที่วางไว้
สื่อ/อุปกรณ์	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ให้เลือก ครูจัดเตรียมเอกสาร ที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีขนาด และจำนวนที่เพียงพอกับจำนวน ผู้เรียน	สื่อการสอนหาง่ายชัดเจน ง่าย ต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย	ครูจัดอุปกรณ์มาใช้ เชื่อมโยงการสอน นักเรียนปฏิบัติงานโดย ไม่เกิดความเสี่ยงและไม่ ทำลายสุขภาพนักเรียน
ประเมินผล	ครูมีการออกแบบการวัดและ การประเมินผลได้เพียงพอกับ ตัวชี้วัดและเหมาะสมกับเวลา และวัยของผู้เรียน	มีการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลที่สอดคล้อง กับเนื้อหาที่ต้องการวัดตรง ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	1. ครูมีการวางแผนการ วัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนชัดเจน 2. แบบประเมินผลมี การตรวจสอบวัด และปรับปรุงมีความ เชื่อมั่น เทียบตรงใน การวัดตามตัวชี้วัด
ความรู้ที่ครู จำเป็นต้องมี	1. ครูผู้สอน มีความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร 2. มีความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเชื่อมโยงสู่การสอน		
คุณธรรม ของครู	มีความรักเมตตาศิษย์ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม		

2. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดใบงานการเรียนรู้
- 2.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักคิด และฝึกปฏิบัติ ตาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
1. นักเรียนรู้จักประมาณตน รู้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 2. นักเรียนได้เรียนรู้ในอัตราส่วนที่เหมาะสมทำให้ไม่มากและไม่น้อยเกินไปทำให้มีความพอประมาณในการใช้ชีวิตได้อย่างเพียงพอ พอดี และการคิดอย่างวิจรรณญาณ	1. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ผลงานถูกต้อง ทำให้ซึมซับในการรู้เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น 2. ในการทำงานทุกครั้งนักเรียนได้ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง	1. นักเรียนมีการวิเคราะห์ มีหลักคิด มีการไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นก่อนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพตามที่ต้องการ 2. นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกันทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
ความรู้ที่ต้องมีก่อนเรียน	1. นักเรียนมีความรู้ในเรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร 2. นักเรียนมีความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
คุณธรรม	1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริตและตรงต่อเวลา 2. นักเรียนมีวินัยในตนเอง	

ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ด้านองค์ประกอบ	สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ			
	วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
ความรู้	ผลจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึก วิเคราะห์ความ เหมาะสมในการ ทำชุดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียน รู้จัก ใช้ วัสดุสิ่งของ และทรัพยากรอย่าง เหมาะสมพอเพียง	นักเรียนมีความรู้ ในการวางแผน การทำงาน ร่วมกันมีความรู้ ในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี และได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกันได้ อย่างมีความสุข	ปลูกจิตสำนึก ในการรักษาความ สะอาดแหล่ง เรียนรู้ทำงาน เสร็จแล้วต้องรู้จัก จัดเก็บให้ เรียบร้อยโดยไม่ ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีความรอบรู้ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม มาตรฐานของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น
ทักษะ	มีทักษะการคิด วิเคราะห์ในการ เชื่อมโยงความรู้ สู่ทักษะชีวิตบน พื้นฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	มีทักษะในการ ทำงานร่วมกัน เกิดการยอมรับ ภายใต้ข้อกำหนด กฎกติกา มารยาท การอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่าง เป็นปกติสุข	มีความชำนาญ ในการเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่ เหมาะสมอย่าง ระมัดระวังคุ้มค่า โดยไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีวิถีปฏิบัติ ที่เป็นรูปแบบ เดียวกันมีการ ยอมรับซึ่งกัน และกัน
ค่านิยม	ความตระหนัก และเห็นคุณค่าของ ความพอเพียง	เห็นคุณค่าของ การอยู่ร่วมกัน การทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ ได้มาซึ่งความ สำเร็จด้วยดี	มีจิตสำนึกที่ดีใน การยอมรับและ ชื่นชม ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ในการทำงาน การรักษาความ สะอาดเพื่อเรียนรู้ ร่วมกัน	เห็นคุณค่าและ ภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย (การมีวินัย การยกย่อง การไหว้ การ ใช้สินค้าไทย) และภูมิปัญญา ไทย

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 คน พบว่า

จากการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจพยายามในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ในการทำงานและอดทนเพื่อความสำเร็จของงาน ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิด พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พบว่า นักเรียนเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย สามารถนำไปพัฒนาตนเอง แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานและอยู่อย่างพอเพียง พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจและสามารถใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ปัญหา / อุปสรรค

-

แนวทางแก้ไข

-

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัณฐาภรณ์ พานเงิน)

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ – สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		ความกระตือรือร้นในการทำงาน	สนใจ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	รับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่	อดทนเพื่อความสำเร็จของผลงาน	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ				เกณฑ์การสรุปผล			
ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน	
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน	
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน	
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เหมาะสมตามวัย	สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	จัดการหาและหาความขัดแย้งได้เหมาะสม	หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการคิด
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ – สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์	มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่าง สร้างสรรค์	สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ	มีความสามารถในการคิดอย่างมี ระบบ	ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	วางแผนการทำงานและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินผลตามสภาพจริงโดยการสังเกตความสามารถ
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				สรุป ระดับ คุณภาพ
		แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับ ขั้นตอนด้วยตนเองและอธิบายตัวอย่าง แนะนำเพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยจะต้องดูตัวอย่างจากหนังสือและให้เพื่อนอธิบายจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยครูต้องแนะนำอธิบายข้อที่ทำได้ ไม่ถูกต้องและดูตัวอย่างจากหนังสือประกอบจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	
		4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 4 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 2 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 3 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 คะแนน

แบบประเมินการตรวจใบงาน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน					สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัด	บอกวิธีการเขียนแผนงาน	บอกวิธีการเขียนแผนภาพจากเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย	อธิบายการเขียนแผนภาพอย่าง ถูกต้อง	รวม(คะแนน)	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ สม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ บ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความกระตือรือร้นในการทำงาน	สนใจ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น	รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	อดทนเพื่อความสำเร็จของผลงาน	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

รหัสวิชา ส 22101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ส 3.1 ม. 2/3 เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส 4.3 ม.2/3 ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี อิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าว ต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

วัฒนธรรมชุมชนริมน้ำจันทบูรมีการผสมผสานวัฒนธรรมสามวัฒนธรรม คือวัฒนธรรมไทย จีน ญวน เห็นได้ชัดเจนในเรื่องของการแต่งกายภาษาพูด การแต่งงานข้ามเชื้อชาติ แต่ปัจจุบันยังคงความเป็นวัฒนธรรมเดิมอยู่บางอย่างคือทางด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

3.2 อธิบายเกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูรได้

3.3 เห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบูร

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 กลุ่มชนชาติ
- 4.2 ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม
- 4.3 ด้านการประกอบอาชีพ
- 4.4 ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

5. สมรรถนะสำคัญ

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 5.2 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5.4 ความสามารถในการคิด

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 อยู่อย่างพอเพียง
- 6.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 7.1 ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ
- 7.2 ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม
- 7.3 ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ
- 7.4 ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

8. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 8.1 ครูตั้งคำถามกับนักเรียน ช่วยกันวิเคราะห์และตอบคำถามต่อไปนี้
 - 8.1.1 บุคคลในชุมชนริมน้ำจันทบูรประกอบด้วยเชื้อชาติ และศาสนาใดบ้าง
 - 8.1.2 นักเรียนคิดว่าพวกเขาเหล่านั้น ทำไมจึงมาอาศัยอยู่ร่วมกันในบริเวณนี้ได้

ขั้นสอน

- 8.2 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

8.3 ครูนำภาพวิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร ให้นักเรียนชม โดยใช้สื่อ Power Point ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน คละกันตามความสามารถ คือนักเรียน กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน โดยการใช้ผลการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ในเทอมที่ผ่านมา โดยครูใช้เทคนิคการสอนแบบจิ๊กซอร์

8.4 ครูอธิบายว่าแต่ละกลุ่ม เรียกว่า กลุ่มบ้าน (Home Group) มีหมายเลขประจำตัวตั้งแต่ 1-4 มีการมอบหมายให้สมาชิกแต่ละหมายเลขไปหาความรู้ในแต่ละหัวข้อเรื่อง

8.5 สมาชิกแต่ละหมายเลขของแต่ละกลุ่มแยกย้ายไปรวมกลุ่มใหม่เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) และร่วมมือกันทำกิจกรรมตามหัวข้อที่กำหนด สมาชิกกลุ่มใหม่อาจจะมีจำนวน 4-6 คน ตามความเหมาะสมและอาจจะมีกลุ่มหมายเลขซ้ำกันได้หลายกลุ่มสมาชิกกลุ่มแต่ละหมายเลขร่วมกันศึกษาหาความรู้จากใบความรู้ และร่วมมือกันทำใบงานในหัวข้อต่อไปนี้

หมายเลข 1 ชุดกิจกรรมที่ 2 กลุ่มชนชาติ

หมายเลข 2 ชุดกิจกรรมที่ 3 ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

หมายเลข 3 ชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านการประกอบอาชีพ

หมายเลข 4 ชุดกิจกรรมที่ 5 ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

8.6 สมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่ม ช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของใบงานที่กลุ่มร่วมมือกัน ทำถ้ามีข้อสงสัยอะไรให้ช่วยกันอธิบายให้เพื่อนๆ ที่ยังสงสัยอยู่ให้เข้าใจ

8.7 สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแยกย้ายกันกับเข้ากลุ่มเดิมซึ่งเรียกว่า กลุ่มบ้าน และผลัดกัน นำความรู้จากใบงานที่ตนได้ไปทำร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นมาอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มบ้านฟัง และให้สมาชิกในกลุ่มบ้านที่ยังไม่เข้าใจได้ซักถามจนกระจ่างชัดเจน

8.8 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำชุดฝึกกิจกรรมที่ 2 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร

8.9 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและนำเสนอเพื่อให้ได้ข้อมูลตามชุดกิจกรรม หัวข้อ “วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร” นักเรียนอาจวิเคราะห์ได้ดังนี้

8.9.1 ก่อนลงมือปฏิบัติต้องมีความพร้อม จัดเตรียมอุปกรณ์ และมีความรู้ในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพียงพอไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป (ความพอประมาณ ความรู้)

8.9.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรม เรื่องวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร (ความพอประมาณ)

8.9.3 ความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องและแม่นยำ (การมีเหตุผล)

8.9.4 อุปกรณ์ที่จะใช้ต้องมีคุณภาพดี เช่น ไม้บรรทัดที่ตรงไม่คดงอ แดกหัก ดินสอที่ปลายแหลมกำลังดี สีที่ดีมีคุณภาพ (ภูมิคุ้มกัน)

8.9.5 นักเรียนจะต้องวางแผนช่วยกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ (ความถนัด) ของแต่ละคน เพื่อให้งานเสร็จตามเวลา (ภูมิคุ้มกัน)

8.9.6 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร ต้องมีความรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการทำหัตถกรรมเรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร (มีความรู้)

8.9.7 ต้องมีสมาธิ และสติ ในการทำหัตถกรรม ต้องไม่เขียนคำผิด และต้องมีการอดทน ไม่ใจร้อนในการทำงานแต่ละขั้นตอนหรือขณะปฏิบัติงานมีการกระทบกระทั่งกันต้องรู้จักการขอโทษ และให้อภัย (การมีคุณธรรม)

ขั้นสรุป (ไตร่ตรอง)

8.10 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร โดยครูตั้งคำถามดังนี้

8.10.1 ลักษณะประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ส่วนใหญ่เป็นแบบใด

8.10.2 นักเรียนคิดว่าคนในชุมชนริมน้ำจันทบูรควรจะร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนริมน้ำจันทบูร อย่างไรบ้าง

8.10.3 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียน เรื่องวิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ อย่างไรบ้าง

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

9.1 หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

9.2 รูปภาพวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

9.3 สื่ออินเทอร์เน็ต www.emagtravel.com/archive/old-town-chantaboon.htm

9.4 หัตถกรรมที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ

9.5 หัตถกรรมที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

9.6 หัตถกรรมที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ

9.7 หัตถกรรมที่ 5 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

10. การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร	ตรวจชุดกิจกรรม	แบบตรวจชุดกิจกรรม	สรุปแบบตรวจชุดกิจกรรม ได้ระดับคะแนน 10-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 6-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-5 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
อธิบายเกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูรได้	สังเกต ความสามารถในการทำชุดกิจกรรมเรื่องวิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร	แบบสังเกต ความสามารถในการทำชุดกิจกรรมเรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร	สรุปแบบสังเกตความสามารถในการทำชุดกิจกรรม เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร 4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 3 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 2 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 1 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
เห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบูร	การสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	สรุปแบบสังเกตพฤติกรรม 13-15 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 9-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-8 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน

แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

1. ผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เนื้อหา	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตรเนื้อหา ออกแบบ และจัดใบงานได้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่ต้องการวัด	ครูกำหนดสาระที่สอน (ทำชุดกิจกรรม เรื่อง วิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร) ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการใช้ชีวิต	เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์ และนักเรียนมีพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องต่อไป
เวลา	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอกับเวลาที่กำหนดไว้	ครูมีเหตุผลในการกำหนดเวลาในบางขั้นตอนของการสอน เพื่อให้สอนได้เป็นลำดับต่อเนื่องกัน	เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้เป็นไปตามขั้นตอนและทันเวลาที่กำหนด
วิธีการจัดกิจกรรม	1. นำเข้าสู่บทเรียนให้มีความสอดคล้องกับเรื่องที่สอน 2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ สัมพันธ์กับการนำเข้าสู่บทเรียน 3. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนได้พอดีกับจำนวนนักเรียนตามกลุ่มสนใจ 4. ครูยกตัวอย่างเชื่อมโยงทักษะชีวิตได้เหมาะสมกับความสนใจและวัยของผู้เรียน 5. การฝึกปฏิบัติชุดกิจกรรม มีการเชื่อมโยงสู่หลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. ครูมีเหตุผลในการจัดกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอนจากการปฏิบัติจริงรูปธรรมสู่นามธรรมทำให้เชื่อมโยงต่อสาระที่สอนได้ง่าย 2. ครูจัดกลุ่มนักเรียนตามสนใจเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกัน 3. ครูมีชุดกิจกรรมที่เชื่อมโยงทักษะชีวิตเพื่อให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของความพอเพียง	ครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจได้รวดเร็วและนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ครูต้องการ

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
แหล่งเรียนรู้	ครูจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง	แหล่งเรียนรู้มีความปลอดภัย ไม่เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงิน	ไม่เสียเวลาในการสอน ทำให้ครูสอนได้ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ที่วางไว้
สื่อ/อุปกรณ์	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ให้เลือก ครูจัดเตรียมเอกสาร ที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีขนาด และจำนวนที่เพียงพอกับจำนวน ผู้เรียน	สื่อการสอนหาง่ายชัดเจน ง่าย ต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย	ครูจัดอุปกรณ์มาใช้ เชื่อมโยงการสอน นักเรียนปฏิบัติงานโดย ไม่เกิดความเสี่ยงและไม่ ทำลายสุขภาพนักเรียน
ประเมินผล	ครูมีการออกแบบการวัดและ การประเมินผลได้เพียงพอกับ ตัวชี้วัดและเหมาะสมกับเวลา และวัยของผู้เรียน	มีการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลที่สอดคล้อง กับเนื้อหาที่ต้องการวัดตรง ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	1. ครูมีการวางแผนการ วัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนชัดเจน 2. แบบประเมินผลมี การตรวจสอบวัด และปรับปรุงมีความ เชื่อมั่น เทียบตรงใน การวัดตามตัวชี้วัด
ความรู้ที่ครู จำเป็นต้องมี	1. ครูผู้สอน มีความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน เรื่องวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำ จันทบูร 2. มีความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเชื่อมโยงสู่การสอน		
คุณธรรม ของครู	มีความรักเมตตาศิษย์ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม		

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดไปงานการเรียนรู้
- 2.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักคิด และฝึกปฏิบัติ ตาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
1. นักเรียนรู้จักประมาณตน รู้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 2. นักเรียนได้เรียนรู้ในอัตราส่วนที่เหมาะสมทำให้ไม่มากและไม่น้อยเกินไปทำให้มีความพอประมาณในการใช้ชีวิตได้อย่างเพียงพอ พอดี และการคิดอย่างวิจรรณญาณ	1. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ผลงานถูกต้อง ทำให้ซึมซับในการรู้เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น 2. ในการทำงานทุกครั้งนักเรียนได้ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง	1. นักเรียนมีการวิเคราะห์ มีหลักคิด มีการไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นก่อนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพตามที่ต้องการ 2. นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกันทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
ความรู้ที่ต้องมีก่อนเรียน	1. นักเรียนมีความรู้ในเรื่องวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร 2. นักเรียนมีความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
คุณธรรม	1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริตและตรงต่อเวลา 2. นักเรียนมีวินัยในตนเอง	

2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ด้านองค์ประกอบ	สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ			
	วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
ความรู้	ผลจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึก วิเคราะห์ความ เหมาะสมในการ ทำชุดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียน รู้จัก ใช้ วัสดุสิ่งของ และทรัพยากรอย่าง เหมาะสมพอเพียง	นักเรียนมีความรู้ ในการวางแผน การทำงาน ร่วมกันมีความรู้ ในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี และได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกันได้ อย่างมีความสุข	ปลูกจิตสำนึก ในการรักษาความ สะอาดแหล่ง เรียนรู้ทำงาน เสร็จแล้วต้องรู้จัก จัดเก็บให้ เรียบร้อยโดยไม่ ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีความรอบรู้ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม มาตรฐานของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น
ทักษะ	มีทักษะการคิด วิเคราะห์ในการ เชื่อมโยงความรู้ สู่ทักษะชีวิตบน พื้นฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	มีทักษะในการ ทำงานร่วมกัน เกิดการยอมรับ ภายใต้ข้อกำหนด กฎกติกา มารยาท การอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่าง เป็นปกติสุข	มีความชำนาญ ในการเลือกใช้ วัตถุอุปกรณ์ที่ เหมาะสมอย่าง ระมัดระวังคุ้มค่า โดยไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีวิถีปฏิบัติ ที่เป็นรูปแบบ เดียวกันมีการ ยอมรับซึ่งกัน และกัน
ค่านิยม	ความตระหนัก และเห็นคุณค่าของ ความพอเพียง	เห็นคุณค่าของ การอยู่ร่วมกัน การทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ ได้มาซึ่งความ สำเร็จด้วยดี	มีจิตสำนึกที่ดีใน การยอมรับและ ชื่นชม ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ในการทำงาน การรักษาความ สะอาดเพื่อเรียนรู้ ร่วมกัน	เห็นคุณค่าและ ภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย (การมีวินัย การยกย่อง การไหว้ การ ใช้สินค้าไทย) และภูมิปัญญา ไทย

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 คน พบว่า

จากการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ในการทำงานและอดทนเพื่อความสำเร็จของงาน ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิด พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการสื่อสาร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการรับส่งสาร สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิด ความเข้าใจ โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม อธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟังได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พบว่า นักเรียนเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย สามารถนำไปพัฒนาตนเอง แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานและอยู่อย่างพอเพียง พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจและสามารถใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ปัญหา / อุปสรรค

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แนวทางแก้ไข

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัญฐาภรณ์ พานเงิน)

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการสื่อสาร
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	สรุประดับคุณภาพ					
		มีความสามารถในการรับ-ส่ง สาร	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม	ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม	เขียนอธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟัง	รวม(คะแนน)	สรุประดับคะแนน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ				เกณฑ์การสรุปผล			
ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน	
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน	
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน	
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย	มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี	สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง	ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการคิด
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์	มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่าง สร้างสรรค์	สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ	มีความสามารถในการคิดอย่างมี ระบบ	ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	วางแผนการทำงานและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

**แบบประเมินผลตามสภาพจริงโดยการสังเกตความสามารถ
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร**

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				สรุป ระดับ คุณภาพ
		แสดงการทำงานได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเองและอธิบายด้วยอย่างแนะนำเพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้อง	แสดงการทำงานได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง	แสดงการทำงานได้ไม่ถูกต้องครบทุกข้อโดยจะต้องดูตัวอย่างจากหนังสือและให้เพื่อนอธิบายจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	แสดงการทำงานได้ไม่ถูกต้องครบทุกข้อโดยครูต้องแนะนำอธิบายข้อที่ทำได้ไม่ถูกต้องและดูตัวอย่างจากหนังสือประกอบจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	
		4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 4 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 2 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 3 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 คะแนน

แบบประเมินการตรวจใบงาน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ – สกุล	รายการประเมิน					สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัด	บอกวิธีการเขียนแผนภาพ	บอกวิธีการเขียนแผนภาพจากเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย	อธิบายการเขียนแผนภาพอย่าง ถูกต้อง	รวม(คะแนน)	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ สม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ บ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความกระตือรือร้นในการทำงาน	สนใจ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	อดทนเพื่อความสำเร็จของผลงาน	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

รหัสวิชา ส 22101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ส 3.1 ม. 2/3 เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส 4.3 ม.2/3 ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี อิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าว ต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ชุมชนริมน้ำจันทบูร ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวจีนและญวนอพยพตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เดิมรู้จักกันในชื่อที่เรียกว่าคุดปากว่า บ้านลุ่ม อาคารส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัย และร้านค้าชุมชนที่มีอายุเกือบร้อยปี ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 โดยเฉพาะการกลุ่ลของช่างฝีมือชาวจันทบุรี จัดได้ว่ามีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใครแต่ละลายแฝงไปด้วยความอ่อนช้อยของลายจำหลักย่านท่าหลวงจึงถือว่าเป็นย่านประวัติศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรี

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 มีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูร

3.2 อธิบายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูรได้

3.3 เห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบูร

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูร

4.2 สถาปัตยกรรมในชุมชนริมน้ำจันทบูร

5. สมรรถนะสำคัญ

- 5.1 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 5.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5.3 ความสามารถในการคิด

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 อยู่อย่างพอเพียง
- 6.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 7.1 ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูร

8. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 8.1 ครูตั้งคำถามกับนักเรียน ช่วยกันวิเคราะห์และตอบคำถามต่อไปนี้
 - 8.1.1 เหตุผลใดจึงมีการตั้งชื่อว่า “ชุมชนริมน้ำจันทบูร”
 - 8.1.2 เพราะเหตุใดเราจึงต้องมีการอนุรักษ์อาคารเก่าแก่ในย่านชุมชนริมน้ำไว้
- 8.2 ครูอธิบายเรื่องราวการอพยพตั้งถิ่นฐานในจันทบูรในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ขั้นสอน

- 8.3 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 8.4 ครูจัดกิจกรรมการสอนแบบสาธิต เพื่อการเรียนรู้จากสถานที่จริง
- 8.5 ครูนำนักเรียนไปสำรวจบ้านแห่งการเรียนรู้ บ้านเลขที่ 69 และบ้านหลวงราชไมตรี โดยมีกิจกรรมดังนี้

- 8.5.1 คู่มือทัศน์ ประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูร
- 8.5.2 นักเรียนสำรวจบริเวณภายในบ้าน เช่น ด้านสถาปัตยกรรมการสร้างอาคาร รูปภาพ

ในอดีต ฯลฯ

8.6 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำชุดกิจกรรม เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มละ 3 คน คละกันตามความสามารถ คือ นักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน โดยการใช้เกร็ดในรายวิชาสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1

8.7 ครูเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แนะ ช่วยเหลือนักเรียน

8.8 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปให้ได้ข้อมูลตามชุดกิจกรรม หัวข้อ “ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร” นักเรียนอาจวิเคราะห์ได้ดังนี้

8.8.1 ก่อนลงมือปฏิบัติต้องมีความพร้อม จัดเตรียมอุปกรณ์ และมีความรู้ในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพียงพอไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป (ความพอประมาณ ความรู้)

8.8.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรม เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคน ชุมชนริมน้ำจันทบูร (ความพอประมาณ)

8.8.3 ความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องและแม่นยำ (การมีเหตุผล)

8.8.4 อุปกรณ์ที่จะใช้ต้องมีคุณภาพดี เช่น ไม้บรรทัดที่ตรงไม่คดงอ แดกหัก ดินสอที่ ปลายแหลมกำลังดี สีที่ดีมีคุณภาพ (ภูมิคุ้มกัน)

8.8.5 นักเรียนจะต้องวางแผนช่วยกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ (ความถนัด) ของแต่ละคน เพื่อให้งานเสร็จตามเวลา (ภูมิคุ้มกัน)

8.8.6 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำ จันทบูร ต้องมีความรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรมเรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำ จันทบูร (มีความรู้)

8.8.7 ต้องมีสมาธิ และสติ ในการทำชุดกิจกรรม ต้องไม่เขียนคำผิด และต้องมีการอดทน ไม่ใจร้อนในการทำงานแต่ละขั้นตอนหรือขณะปฏิบัติงานมีการกระทบกระทั่งกันต้องรู้จักการขอโทษ และให้อภัย (การมีคุณธรรม)

ขั้นสรุป (ไต่ตรอง)

8.9 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชนริมน้ำ จันทบูร โดยครูตั้งคำถามดังนี้

8.9.1 บ้านหลวงราชไมตรีในชุมชนริมน้ำจันทบูรได้รับอิทธิพลจากชาติใด

8.9.2 นักเรียนคิดว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปมีเรื่องอะไรบ้างที่เกิดขึ้นปัจจุบัน โดยเกี่ยวกับ สถาปัตยกรรมในชุมชนริมน้ำจันทบูร

8.9.3 นักเรียนมีส่วนช่วยในการเผยแพร่ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานต่อสาธารณชน เกี่ยวกับ “ย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร” อย่างไรบ้าง

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

9.1 หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

9.2 บ้านแห่งการเรียนรู้ บ้านเลขที่ 69

9.3 บ้านหลวงราชไมตรี

9.4 สื่ออินเทอร์เน็ต

9.5 ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

10. การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
อธิบายเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร	ตรวจชุดกิจกรรม	แบบตรวจชุดกิจกรรม	สรุปแบบตรวจชุดกิจกรรม ได้ระดับคะแนน 10-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 6-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-5 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
อธิบายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูรได้	สังเกตความสามารถในการทำชุดกิจกรรมเรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร	แบบสังเกตความสามารถในการทำชุดกิจกรรมเรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร	สรุปแบบสังเกตความสามารถในการทำชุดกิจกรรม เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร 4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 3 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 2 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 1 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
เห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบูร	การสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	สรุปแบบสังเกตพฤติกรรม 13-15 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 9-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-8 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน

แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

1. ผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เนื้อหา	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ออกแบบ และจัดใบงาน ได้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่ ต้องการวัด	ครูกำหนดสาระที่สอน (ทำชุดกิจกรรม เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่น ฐานของคนชุมชนริมน้ำ จันทบูร) ให้สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้จริงในการ ใช้ชีวิต	เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้ ครอบคลุมตามจุดประสงค์ และนักเรียนมีพื้นฐานในการ เรียนรู้เรื่องต่อไป
เวลา	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ เหมาะสมเพียงพอกับเวลาที่ กำหนดไว้	ครูมีเหตุผลในการ กำหนดเวลาบางขั้นตอน ของการสอนเพื่อให้สอน ได้เป็นลำดับต่อเนื่องกัน	เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ได้เป็นไปตามขั้นตอนและ ทันเวลาที่กำหนด
วิธีการจัด กิจกรรม	1. นำเข้าสู่บทเรียนให้มีความ สอดคล้องกับเรื่องที่สอน 2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ สัมพันธ์กับการนำเข้าสู่ บทเรียน 3. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนได้พอดีกับ จำนวนนักเรียนตามกลุ่ม สนใจ 4. ครูยกตัวอย่างเชื่อมโยงทักษะ ชีวิตได้เหมาะสมกับความ สนใจและวัยของผู้เรียน 5. การฝึกปฏิบัติชุดกิจกรรม มีการเชื่อมโยงสู่หลักคิด ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	1. ครูมีเหตุผลในการจัด กิจกรรมเป็นลำดับ ขั้นตอนจากการปฏิบัติ จริงรูปธรรมสู่ นามธรรมทำให้ เชื่อมโยงต่อสาระที่ สอนได้ง่าย 2. ครูจัดกลุ่มนักเรียนตาม สนใจเพื่อให้ นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นที่ สอดคล้องต้องกัน 3. ครูมีชุดกิจกรรมที่ เชื่อมโยงทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้เห็น ความสำคัญของความ พอเพียง	ครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียน ได้เรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความ เข้าใจได้รวดเร็วและนักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่ครูต้องการ

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
แหล่งเรียนรู้	ครูจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง	แหล่งเรียนรู้มีความปลอดภัย ไม่เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงิน	ไม่เสียเวลาในการสอน ทำให้ครูสอนได้ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ที่วางไว้
สื่อ/อุปกรณ์	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ให้เลือก ครูจัดเตรียมเอกสาร ที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีขนาด และจำนวนที่เพียงพอกับจำนวน ผู้เรียน	สื่อการสอนหาง่ายชัดเจน ง่าย ต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย	ครูจัดอุปกรณ์มาใช้ เชื่อมโยงการสอน นักเรียนปฏิบัติงานโดย ไม่เกิดความเสี่ยงและไม่ ทำลายสุขภาพนักเรียน
ประเมินผล	ครูมีการออกแบบการวัดและ การประเมินผลได้เพียงพอกับ ตัวชี้วัดและเหมาะสมกับเวลา และวัยของผู้เรียน	มีการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลที่สอดคล้อง กับเนื้อหาที่ต้องการวัดตรง ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	1. ครูมีการวางแผนการ วัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนชัดเจน 2. แบบประเมินผลมี การตรวจสอบวัด และปรับปรุงมีความ เชื่อมั่น เทียบตรงใน การวัดตามตัวชี้วัด
ความรู้ที่ครู จำเป็นต้องมี	1. ครูผู้สอน มีความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชน ริมน้ำจันทบูร 2. มีความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเชื่อมโยงสู่การสอน		
คุณธรรม ของครู	มีความรักเมตตาศิษย์ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม		

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดใบงานการเรียนรู้
- 2.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักคิด และฝึกปฏิบัติ ตาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
1. นักเรียนรู้จักประมาณตน รู้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 2. นักเรียนได้เรียนรู้ในอัตราส่วนที่เหมาะสมทำให้ไม่มากและไม่น้อยเกินไปทำให้มีความพอประมาณในการใช้ชีวิตได้อย่างเพียงพอ พอดี และการคิดอย่างวิจรรณญาณ	1. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ผลงานถูกต้อง ทำให้ซึมซับในการรู้เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น 2. ในการทำงานทุกครั้งนักเรียนได้ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง	1. นักเรียนมีการวิเคราะห์ มีหลักคิด มีการไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นก่อนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพตามที่ต้องการ 2. นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกันทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
ความรู้ที่ต้องมีก่อนเรียน	1. นักเรียนมีความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร 2. นักเรียนมีความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
คุณธรรม	1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริตและตรงต่อเวลา 2. นักเรียนมีวินัยในตนเอง	

2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ด้านองค์ประกอบ	สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ			
	วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
ความรู้	ผลจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึก วิเคราะห์ความ เหมาะสมในการ ทำชุดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียน รู้จัก ใช้ วัสดุสิ่งของ และทรัพยากรอย่าง เหมาะสมพอเพียง	นักเรียนมีความรู้ ในการวางแผน การทำงาน ร่วมกันมีความรู้ ในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี และได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกันได้ อย่างมีความสุข	ปลูกจิตสำนึก ในการรักษาความ สะอาดแหล่ง เรียนรู้ทำงาน เสร็จแล้วต้องรู้จัก จัดเก็บให้ เรียบร้อยโดยไม่ ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีความรอบรู้ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม มาตรฐานของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น
ทักษะ	มีทักษะการคิด วิเคราะห์ในการ เชื่อมโยงความรู้ สู่ทักษะชีวิตบน พื้นฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	มีทักษะในการ ทำงานร่วมกัน เกิดการยอมรับ ภายใต้ข้อกำหนด กฎกติกา มารยาท การอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่าง เป็นปกติสุข	มีความชำนาญ ในการเลือกใช้ วัตถุอุปกรณ์ที่ เหมาะสมอย่าง ระมัดระวังคุ้มค่า โดยไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีวิถีปฏิบัติ ที่เป็นรูปแบบ เดียวกันมีการ ยอมรับซึ่งกัน และกัน
ค่านิยม	ความตระหนัก และเห็นคุณค่าของ ความพอเพียง	เห็นคุณค่าของ การอยู่ร่วมกัน การทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ ได้มาซึ่งความ สำเร็จด้วยดี	มีจิตสำนึกที่ดีใน การยอมรับและ ชื่นชม ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ในการทำงาน การรักษาความ สะอาดเพื่อเรียนรู้ ร่วมกัน	เห็นคุณค่าและ ภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย (การมีวินัย การยกย่อง การไหว้ การ ใช้สินค้าไทย) และภูมิปัญญา ไทย

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 คน พบว่า

จากการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ในการทำงานและอดทนเพื่อความสำเร็จของงาน ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิด พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พบว่า นักเรียนเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย สามารถนำไปพัฒนาตนเอง แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานและอยู่อย่างพอเพียง พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจและสามารถใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ปัญหา / อุปสรรค

-

แนวทางแก้ไข

-

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัญฐาภรณ์ พานเงิน)

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ – สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย	มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี	สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง	ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เหมาะสมตามวัย	สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	จัดการความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม	หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการคิด
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์	มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่าง สร้างสรรค์	สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ	มีความสามารถในการคิดอย่างมี ระบบ	ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ – สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	วางแผนการทำงานและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

**แบบประเมินผลตามสภาพจริงโดยการสังเกตความสามารถ
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร**

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				สรุป ระดับ คุณภาพ
		แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับ ขั้นตอนด้วยตนเองและอธิบายด้วยอย่างแนะนำเพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยจะต้องดูตัวอย่างจากหนังสือและให้เพื่อนอธิบายจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยครูต้องแนะนำอธิบายข้อที่ทำได้ ไม่ถูกต้องและดูตัวอย่างจากหนังสือประกอบจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	
		4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 4 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 2 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 3 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 คะแนน

แบบประเมินการตรวจใบงาน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				รวม(คะแนน)	สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัด	บอกวิธีการเขียนแผนภาพ	บอกวิธีการเขียนแผนภาพจากเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย	อธิบายการเขียนแผนภาพอย่าง ถูกต้อง		
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ สม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ บ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความกระตือรือร้นในการทำงาน	สนใจ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	อดทนเพื่อความสำเร็จของผลงาน	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

รหัสวิชา ส 22101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดผล

ตัวชี้วัด

ส 4.2 ม. 2/1 อธิบายพัฒนาการทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคเอเชีย

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

บ้านหลวงราชไมตรีที่แห่งนี้คือส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนที่กำลังถูกกลืนหายไปกับการพัฒนาให้คงเสน่ห์ชาวบ้านที่นักท่องเที่ยวหลายคนกำลังตามหาและเป็นจุดเริ่มต้นในการเคลื่อนไหว และดูแลอนุรักษ์ชุมชนเก่าที่มีอยู่ทั่วประเทศไทย

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี
- 3.2 อธิบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรีได้
- 3.3 เห็นความสำคัญและคุณค่าของบ้านหลวงราชไมตรี

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

5. สมรรถนะสำคัญ

- 5.1 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 5.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5.3 ความสามารถในการสื่อสาร

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 อยู่อย่างพอเพียง
- 6.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 7.1 ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

8. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 8.1 ครูตั้งคำถามกับนักเรียน จากการที่นักเรียนได้ออกนอกสถานที่ไปศึกษาบริเวณชุมชนริมน้ำจันทบูร จากคาบเรียนที่ผ่านมา

8.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกละอย่างไร เมื่อได้เห็นสิ่งที่อยู่บริเวณชุมชนริมน้ำจันทบูร

8.1.2 สิ่งทีนักเรียนเห็นนั้น มีคุณค่าและสมควรแก่การรักษาไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- 8.2 ครูกล่าวกับนักเรียนว่า คาบเรียนต่อไปนี้จะศึกษาเกี่ยวกับบ้านหลวงราชไมตรี เพราะปัจจุบันบ้านพักประวัติศาสตร์นี้กลายเป็นโบราณสถานของโลก จึงควรแก่การศึกษา

ขั้นสอน

- 8.3 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 8.4 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน คละกันตามความสามารถ คือนักเรียน กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน

- 8.5 ครูให้นักเรียนทำชิ้นงานในรูปแบบของโครงงาน โดยที่ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อดังต่อไปนี้ เพื่อไปศึกษาบ้านหลวงราชไมตรี

8.5.1 เจ้าของบ้านหลวงราชไมตรี

8.5.2 สถาปัตยกรรม

8.5.3 บ้านพักประวัติศาสตร์หลวงราชไมตรี

8.5.4 การอนุรักษ์ที่มาพร้อมกับความรัก

8.5.5 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์

8.5.6 คุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์หรือความงาม

8.5.7 คุณค่าด้านเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

8.5.8 คุณค่าด้านสังคม

- 8.6 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับฉลากเลือกหัวข้อที่กลุ่มตัวเองที่ได้รับมอบหมาย

- 8.7 นักเรียนทำชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

8.8 ครูเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แนะ ช่วยเหลือนักเรียน

8.9 ครูสุ่มเรียกนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของตนเองแล้วให้กลุ่มที่ไม่ได้นำเสนอคำตอบเป็นผู้เสนอเพิ่มเติมในส่วนที่มีความแตกต่างกัน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง (เพื่อให้ นักเรียนสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่กันเอง นักเรียนได้ทำงานตามความสนใจ เป็นความพอประมาณ การวางแผนทำงานร่วมกัน ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นมิติด้านสังคม นักเรียนมีทักษะการสังเกต ใฝ่เรียนรู้การให้เหตุผล ความรอบคอบ และการนำเสนอ)

8.10 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและนำเสนอเพื่อให้ได้ข้อมูลตามชุดกิจกรรม หัวข้อ “การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี” นักเรียนอาจวิเคราะห์ได้ดังนี้

8.10.1 ก่อนลงมือปฏิบัติต้องมีความพร้อม จัดเตรียมอุปกรณ์ และมีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพียงพอไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป (ความพอประมาณ ความรู้)

8.10.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรม เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอด (ความพอประมาณ)

8.10.3 ความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องและแม่นยำ (การมีเหตุผล)

8.10.4 อุปกรณ์ที่จะใช้ต้องมีคุณภาพดี เช่น ไม้บรรทัดที่ตรงไม่คดงอ แดกหัก ดินสอที่ปลายแหลมกำลังดี สีที่สีมีคุณภาพ (ภูมิคุ้มกัน)

8.10.5 นักเรียนจะต้องวางแผนช่วยกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ (ความถนัด) ของแต่ละคน เพื่อให้งานเสร็จตามเวลา (ภูมิคุ้มกัน)

8.10.6 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี ต้องมีความรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรมเรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี (มีความรู้)

8.10.7 ต้องมีสมาธิ และสติ ในการทำชุดกิจกรรม ต้องไม่เขียนคำผิด และต้องมีการอดทนไม่ใจร้อนในการทำงานแต่ละขั้นตอนหรือขณะปฏิบัติงานมีการกระทบกระทั่งกันต้องรู้จักการขอโทษและให้อภัย (การมีคุณธรรม)

ขั้นสรุป (ไตร่ตรอง)

8.11 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี ตระหนักถึงคุณค่าต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและควรอนุรักษ์สืบต่อไป

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

9.1 สื่ออินเทอร์เน็ต

9.4 ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

10. การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอด บ้านหลวงราชไมตรี	ตรวจชุดกิจกรรม	แบบตรวจ ชุดกิจกรรม	สรุปแบบตรวจชุดกิจกรรม ได้ระดับ คะแนน 10-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 6-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-5 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
อธิบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และสืบทอดบ้านหลวง ราชไมตรีได้	สังเกต ความสามารถใน การทำชุดกิจกรรม เรื่องวิถีการ ดำรงชีวิตของคน ในชุมชนริมน้ำ จันทบูร	แบบสังเกต ความสามารถใน การทำชุดกิจกรรม เรื่อง วิถีการ ดำรงชีวิตของคน ในชุมชนริมน้ำ จันทบูร	สรุปแบบสังเกตความสามารถในการ ทำชุดกิจกรรม เรื่อง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ของชุมชนริมน้ำจันทบูร 4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 3 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 2 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 1 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
เห็นความสำคัญและคุณค่า ของบ้านหลวงราชไมตรี	การสังเกต พฤติกรรม	แบบสังเกต พฤติกรรม	สรุปแบบสังเกตพฤติกรรม 13-15 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 9-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-8 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน

แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

1. ผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เนื้อหา	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ออกแบบ และจัดใบงาน ได้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่ ต้องการวัด	ครูกำหนดสาระที่สอน (ทำชุดกิจกรรม เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอด บ้านหลวงราชไมตรี) ให้สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้จริงในการใช้ชีวิต	เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้ ครอบคลุมตามจุดประสงค์ และนักเรียนมีพื้นฐานในการ เรียนรู้เรื่องต่อไป
เวลา	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ เหมาะสมเพียงพอกับเวลาที่ กำหนดไว้	ครูมีเหตุผลในการ กำหนดเวลาในบาง ขั้นตอนของการสอน เพื่อให้สอนได้เป็นลำดับ ต่อเนื่องกัน	เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ได้เป็นไปตามขั้นตอนและ ทันเวลาที่กำหนด
วิธีการจัด กิจกรรม	1. นำเข้าสู่บทเรียนให้มีความ สอดคล้องกับเรื่องที่สอน 2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ สัมพันธ์กับการนำเข้าสู่ บทเรียน 3. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนได้พอดีกับ จำนวนนักเรียนตามกลุ่ม สนใจ 4. ครูยกตัวอย่างเชื่อมโยงทักษะ ชีวิตได้เหมาะสมกับความ สนใจและวัยของผู้เรียน 5. การฝึกปฏิบัติชุดกิจกรรม มีการเชื่อมโยงสู่หลักคิด ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	1. ครูมีเหตุผลในการจัด กิจกรรมเป็นลำดับ ขั้นตอนจากการปฏิบัติ จริงรูปธรรมสู่ นามธรรมทำให้ เชื่อมโยงต่อสาระที่ สอนได้ง่าย 2. ครูจัดกลุ่มนักเรียนตาม สนใจเพื่อให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นที่ สอดคล้องต้องกัน 3. ครูมีชุดกิจกรรมที่ เชื่อมโยงทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้เห็น ความสำคัญของความ พอเพียง	ครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียน ได้เรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความ เข้าใจได้รวดเร็วและนักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่ครูต้องการ

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
แหล่งเรียนรู้	ครูจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง	แหล่งเรียนรู้มีความปลอดภัย ไม่เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงิน	ไม่เสียเวลาในการสอน ทำให้ครูสอนได้ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ที่วางไว้
สื่อ/อุปกรณ์	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ให้เลือก ครูจัดเตรียมเอกสาร ที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีขนาด และจำนวนที่เพียงพอกับจำนวน ผู้เรียน	สื่อการสอนหาง่ายชัดเจน ง่าย ต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย	ครูจัดอุปกรณ์มาใช้ เชื่อมโยงการสอน นักเรียนปฏิบัติงานโดย ไม่เกิดความเสี่ยงและไม่ ทำลายสุขภาพนักเรียน
ประเมินผล	ครูมีการออกแบบการวัดและ การประเมินผลได้เพียงพอกับ ตัวชี้วัดและเหมาะสมกับเวลา และวัยของผู้เรียน	มีการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลที่สอดคล้อง กับเนื้อหาที่ต้องการวัดตรง ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	1. ครูมีการวางแผนการ วัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนชัดเจน 2. แบบประเมินผลมี การตรวจสอบวัด และปรับปรุงมีความ เชื่อมั่น เทียบตรงใน การวัดตามตัวชี้วัด
ความรู้ที่ครู จำเป็นต้องมี	1. ครูผู้สอน มีความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวง ราชไมตรี 2. มีความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเชื่อมโยงสู่การสอน		
คุณธรรม ของครู	มีความรักเมตตาศิษย์ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม		

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดใบงานการเรียนรู้
- 2.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักคิด และฝึกปฏิบัติ ตาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
1. นักเรียนรู้จักประมาณตน รู้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 2. นักเรียนได้เรียนรู้ในอัตราส่วนที่เหมาะสมทำให้ไม่มากและไม่น้อยเกินไปทำให้มีความพอประมาณในการใช้ชีวิตได้อย่างเพียงพอ พอดี และการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ	1. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ผลงานถูกต้อง ทำให้ซึมซับในการรู้เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น 2. ในการทำงานทุกครั้งนักเรียนได้ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง	1. นักเรียนมีการวิเคราะห์ มีหลักคิด มีการไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นก่อนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพตามที่ต้องการ 2. นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกันทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
ความรู้ที่ต้องมีก่อนเรียน	1. นักเรียนมีความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี 2. นักเรียนมีความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
คุณธรรม	1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริตและตรงต่อเวลา 2. นักเรียนมีวินัยในตนเอง	

2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ด้านองค์ประกอบ	สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ			
	วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
ความรู้	ผลจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึก วิเคราะห์ความ เหมาะสมในการ ทำชุดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียน รู้จัก ใช้ วัสดุสิ่งของ และทรัพยากรอย่าง เหมาะสมพอเพียง	นักเรียนมีความรู้ ในการวางแผน การทำงาน ร่วมกันมีความรู้ ในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี และได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกันได้ อย่างมีความสุข	ปลูกจิตสำนึก ในการรักษาความ สะอาดแหล่ง เรียนรู้ทำงาน เสร็จแล้วต้องรู้จัก จัดเก็บให้ เรียบร้อยโดยไม่ ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีความรอบรู้ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม มาตรฐานของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น
ทักษะ	มีทักษะการคิด วิเคราะห์ในการ เชื่อมโยงความรู้ สู่ทักษะชีวิตบน พื้นฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	มีทักษะในการ ทำงานร่วมกัน เกิดการยอมรับ ภายใต้ข้อกำหนด กฎกติกา มารยาท การอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่าง เป็นปกติสุข	มีความชำนาญ ในการเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่ เหมาะสมอย่าง ระมัดระวังคุ้มค่า โดยไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีวิถีปฏิบัติ ที่เป็นรูปแบบ เดียวกันมีการ ยอมรับซึ่งกัน และกัน
ค่านิยม	ความตระหนัก และเห็นคุณค่าของ ความพอเพียง	เห็นคุณค่าของ การอยู่ร่วมกัน การทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ ได้มาซึ่งความ สำเร็จด้วยดี	มีจิตสำนึกที่ดีใน การยอมรับและ ชื่นชม ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ในการทำงาน การรักษาความ สะอาดเพื่อเรียนรู้ ร่วมกัน	เห็นคุณค่าและ ภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย (การมีวินัย การยกย่อง การไหว้ การ ใช้สินค้าไทย) และภูมิปัญญา ไทย

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 คน พบว่า

จากการประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจพยายามในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการทำงานและอดทนเพื่อความสำเร็จของงาน ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการสื่อสาร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการรับส่งสาร สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม อธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟังได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการแก้ปัญหา พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้ ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคม ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานและอยู่อย่างพอเพียง พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงานชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจและสามารถใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ปัญหา / อุปสรรค

-

แนวทางแก้ไข

-

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัณฐาภรณ์ พานเงิน)

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	สรุประดับคุณภาพ						สรุป ระดับ คะแนน
		สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้	ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา	เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคม	แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา	สามารถตัดสินใจได้เหมาะสมตามวัย	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ				เกณฑ์การสรุปผล			
ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน	
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน	
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน	
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เรียนรู้ด้วยตนเองได้เหมาะสมตามวัย	สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	จัดการหาและหาความขัดแย้งได้เหมาะสม	หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการสื่อสาร
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	สรุประดับคุณภาพ					
		มีความสามารถในการรับ-ส่ง สาร	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม	ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม	เขียนอธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟัง	รวม(คะแนน)	สรุประดับคะแนน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	วางแผนการทำงานและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ				เกณฑ์การสรุปผล			
ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน	
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน	
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน	
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน	

**แบบประเมินผลตามสภาพจริงโดยการสังเกตความสามารถ
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี**

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				สรุป ระดับ คุณภาพ
		แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับ ขั้นตอนด้วยตนเองและอธิบายด้วยอย่างแนะนำเพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยจะต้องดูตัวอย่างจากหนังสือและให้เพื่อนอธิบายจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยครูต้องแนะนำอธิบายข้อที่ทำได้ ไม่ถูกต้องและดูตัวอย่างจากหนังสือประกอบจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	
		4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 4 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 2 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 3 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 คะแนน

แบบประเมินการตรวจใบงาน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				รวม(คะแนน)	สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัด	บอกวิธีการเขียนแผนภาพ	บอกวิธีการเขียนแผนภาพจากเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย	อธิบายการเขียนแผนภาพอย่าง ถูกต้อง		
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ สม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ บ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การอนุรักษ์และสืบต่อบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความกระตือรือร้นในการทำงาน	สนใจ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่	อดทนเพื่อความสำเร็จของผลงาน	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียง

รหัสวิชา ส 22101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด

ส 3.2 ม. 2/2 ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในลักษณะที่มีความหลากหลายทางความเชื่อแต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดีและแม้จะเป็นย่านชุมชนเมืองแต่ลักษณะทางสังคมของคนในชุมชน ยังคงมีในลักษณะแบบเครือญาติที่ยังหลงเหลืออยู่บ้างหรือสังคมที่เพื่อนบ้านให้คอยพึ่งพาอาศัยกัน คุณค่าต่อการเรียนรู้เช่น วัฒนธรรมในการค้าขายโดยในชุมชนมีแหล่งทำขนมที่ขึ้นชื่อว่าเก่าแก่โบราณหลายชนิด ที่มีคุณค่าต่อเศรษฐกิจชุมชน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

3.2 อธิบายเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจได้

3.3 เห็นความสำคัญและคุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

4. สาระการเรียนรู้

4.1 คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

5. สมรรถนะสำคัญ

- 5.1 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 5.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5.3 ความสามารถในการสื่อสาร

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 อยู่อย่างพอเพียง
- 6.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 7.1 ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

8. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 8.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกม คำทายปริศนา เพื่อเป็นการฝึกทักษะด้านการคิด

ขั้นสอน

- 8.2 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 8.3 ครูกับนักเรียนร่วมกันวางแผนในการออกสำรวจพื้นที่บ้านหลวงราชไมตรี ในรูปแบบของโครงการ

- 8.4 ครูสนทนากับนักเรียนว่า การทำโครงการในครั้งนี้ นักเรียนคิดว่า จะเกิดประโยชน์ทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี อย่างไรบ้าง

- 8.5 ครูกำหนดส่วนประกอบของโครงการพร้อมทั้งอธิบายประกอบ ดังนี้

8.5.1 ปกหน้า

8.5.2 รองปก (กระดาษ A4)

8.5.3 เกี่ยวกับโครงการ (ก)

8.5.4 กิตติกรรมประกาศ (ข)

8.5.5 บทคัดย่อ (ค)

8.5.6 สารบัญ

8.5.7 บทที่ 1 บทนำ

8.5.8 บทที่ 2 เอกสารและโครงการที่เกี่ยวข้อง

8.5.9 บทที่ 3 วิธีการจัดทำโครงการ

8.5.10 บทที่ 4 ผลการศึกษา

8.5.11 บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

8.5.12 บรรณานุกรม

8.5.13 ภาคผนวก

8.5.14 ข้อมูลผู้จัดทำ (รูปภาพ ชื่อ-สกุล อายุ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์)

8.5.15 กระดาษ A4 ติดของใส่ CD โครงการ

8.5.16 รองปกหลัง (กระดาษ A4)

8.5.17 ปกหลัง (สีเดียวกับหน้าปก)

8.6 ครูกำหนดกับนักเรียนในเรื่องการนำเสนอโครงการหน้าชั้นเรียน โดยที่นักเรียนเป็นผู้คิดรูปแบบการนำเสนอเอง รวมทั้งส่งรูปเล่มในคาบถัดไป

8.7 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและนำเสนอเพื่อให้ได้ข้อมูล นักเรียนอาจวิเคราะห์ได้ดังนี้

8.7.1 ความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องและแม่นยำ (การมีเหตุผล)

8.7.2 นักเรียนจะต้องวางแผนช่วยกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ (ความถนัด) ของแต่ละคน เพื่อให้งานเสร็จตามเวลา (ภูมิคุ้มกัน)

8.7.3 นักเรียนต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของบ้านหลวงราชไมตรี (มีความรู้)

ขั้นสรุป (ไตร่ตรอง)

8.8 ครูสนทนากับนักเรียนว่า การออกสำรวจพื้นที่บริเวณชุมชนริมน้ำจันทบูร คือการพบปะผู้คน ต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ต้องขยันในการทำงานและมีความอดทนต่องานที่ได้รับมอบหมาย จึงจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

8.9 ครูกล่าวกับนักเรียนว่า กลุ่มใดที่ไม่เข้าใจในส่วนของโครงการนี้ สามารถกลับมาปรึกษาครูผู้สอนได้

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

9.1 สื่ออินเทอร์เน็ต

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

10. การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณค่าทางด้านสังคมและ เศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี	ตรวจชุดกิจกรรม	แบบตรวจ ชุดกิจกรรม	สรุปแบบตรวจชุดกิจกรรม ได้ระดับ คะแนน 10-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 6-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-5 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
อธิบายเกี่ยวกับคุณค่า ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ บ้านหลวงราชไมตรีได้	สังเกต ความสามารถใน การทำชุดกิจกรรม เรื่องวิถีการ ดำรงชีวิตของคน ในชุมชนริมน้ำ จันทบูร	แบบสังเกต ความสามารถใน การทำชุดกิจกรรม เรื่อง คุณค่าทาง ด้านสังคมและ เศรษฐกิจบ้าน หลวงราชไมตรี	สรุปแบบสังเกตความสามารถในการ ทำชุดกิจกรรม เรื่อง คุณค่าทางด้าน สังคมและเศรษฐกิจ 4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 3 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 2 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 1 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
เห็นความสำคัญและคุณค่า ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ บ้านหลวงราชไมตรี	การสังเกต พฤติกรรม	แบบสังเกต พฤติกรรม	สรุปแบบสังเกตพฤติกรรม 13-15 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 9-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-8 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

1. ผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เนื้อหา	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ออกแบบ และจัดใบงาน ได้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่ ต้องการวัด	ครูกำหนดสาระที่สอน (การทำโครงการ) ให้สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้จริงในการใช้ชีวิต	เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้ ครอบคลุมตามจุดประสงค์ และนักเรียนมีพื้นฐานในการ เรียนรู้เรื่องต่อไป
เวลา	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ เหมาะสมเพียงพอกับเวลาที่ กำหนดไว้	ครูมีเหตุผลในการ กำหนดเวลาในบาง ขั้นตอนของการสอน เพื่อให้สอนได้เป็นลำดับ ต่อเนื่องกัน	เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ได้เป็นไปตามขั้นตอนและ ทันเวลาที่กำหนด
วิธีการจัด กิจกรรม	1. นำเข้าสู่บทเรียนให้มีความ สอดคล้องกับเรื่องที่สอน 2. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ สัมพันธ์กับการนำเข้าสู่ บทเรียน 3. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนได้พอดีกับ จำนวนนักเรียนตามกลุ่ม สนใจ 4. ครูยกตัวอย่างเชื่อมโยงทักษะ ชีวิตได้เหมาะสมกับความ สนใจและวัยของผู้เรียน 5. การฝึกปฏิบัติชุดกิจกรรม มีการเชื่อมโยงสู่หลักคิด ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	1. ครูมีเหตุผลในการจัด กิจกรรมเป็นลำดับ ขั้นตอนจากการปฏิบัติ จริงรูปธรรมสู่ นามธรรมทำให้ เชื่อมโยงต่อสาระที่ สอนได้ง่าย 2. ครูจัดกลุ่มนักเรียนตาม สนใจเพื่อให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นที่ สอดคล้องต้องกัน 3. ครูมีชุดกิจกรรมที่ เชื่อมโยงทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้เห็น ความสำคัญของความ พอเพียง	ครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียน ได้เรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความ เข้าใจได้รวดเร็วและนักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิต เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่ครูต้องการ

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
แหล่งเรียนรู้	ครูจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง	แหล่งเรียนรู้มีความปลอดภัย ไม่เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงิน	ไม่เสียเวลาในการสอน ทำให้ครูสอนได้ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ที่วางไว้
สื่อ/อุปกรณ์	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ให้เลือก ครูจัดเตรียมเอกสาร ที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีขนาด และจำนวนที่เพียงพอกับจำนวน ผู้เรียน	สื่อการสอนหาง่ายชัดเจน ง่าย ต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย	ครูจัดอุปกรณ์มาใช้ เชื่อมโยงการสอน นักเรียนปฏิบัติงานโดย ไม่เกิดความเสียหายและไม่ ทำลายสุขภาพนักเรียน
ประเมินผล	ครูมีการออกแบบการวัดและ การประเมินผลได้เพียงพอกับ ตัวชี้วัดและเหมาะสมกับเวลา และวัยของผู้เรียน	มีการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลที่สอดคล้อง กับเนื้อหาที่ต้องการวัดตรง ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	1. ครูมีการวางแผนการ วัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนชัดเจน 2. แบบประเมินผลมี การตรวจสอบวัด และปรับปรุงมีความ เชื่อมั่น เทียบตรงใน การวัดตามตัวชี้วัด
ความรู้ที่ครู จำเป็นต้องมี	1. ครูผู้สอน มีความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน เรื่องคุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้าน หลวงราชไมตรี 2. มีความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเชื่อมโยงสู่การสอน		
คุณธรรม ของครู	มีความรักเมตตาศิษย์ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม		

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดใบงานการเรียนรู้
- 2.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักคิด และฝึกปฏิบัติ ตาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
1. นักเรียนรู้จักประมาณตน รู้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 2. นักเรียนได้เรียนรู้ในอัตราส่วนที่เหมาะสมทำให้ไม่มากและไม่น้อยเกินไปทำให้มีความพอประมาณในการใช้ชีวิตได้อย่างเพียงพอ พอดี และการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ	1. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ผลงานถูกต้อง ทำให้ซึมซับในการรู้เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น 2. ในการทำงานทุกครั้งนักเรียนได้ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง	1. นักเรียนมีการวิเคราะห์ มีหลักคิด มีการไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นก่อนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพตามที่ต้องการ 2. นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกันทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
ความรู้ที่ต้องมีก่อนเรียน	1. นักเรียนมีความรู้ในเรื่องคุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี 2. นักเรียนมีความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
คุณธรรม	1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริตและตรงต่อเวลา 2. นักเรียนมีวินัยในตนเอง	

2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ด้านองค์ประกอบ	สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ			
	วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
ความรู้	ผลจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึก วิเคราะห์ความ เหมาะสมในการ ทำชุดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียน รู้จัก ใช้ วัสดุสิ่งของ และทรัพยากรอย่าง เหมาะสมพอเพียง	นักเรียนมีความรู้ ในการวางแผน การทำงาน ร่วมกันมีความรู้ ในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี และได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกันได้ อย่างมีความสุข	ปลูกจิตสำนึก ในการรักษาความ สะอาดแหล่ง เรียนรู้ทำงาน เสร็จแล้วต้องรู้จัก จัดเก็บให้ เรียบร้อยโดยไม่ ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีความรอบรู้ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม มาตรฐานของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น
ทักษะ	มีทักษะการคิด วิเคราะห์ในการ เชื่อมโยงความรู้ สู่ทักษะชีวิตบน พื้นฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	มีทักษะในการ ทำงานร่วมกัน เกิดการยอมรับ ภายใต้ข้อกำหนด กฎกติกา มารยาท การอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่าง เป็นปกติสุข	มีความชำนาญ ในการเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่ เหมาะสมอย่าง ระมัดระวังคุ้มค่า โดยไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีวิถีปฏิบัติ ที่เป็นรูปแบบ เดียวกันมีการ ยอมรับซึ่งกัน และกัน
ค่านิยม	ความตระหนัก และเห็นคุณค่าของ ความพอเพียง	เห็นคุณค่าของ การอยู่ร่วมกัน การทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ ได้มาซึ่งความ สำเร็จด้วยดี	มีจิตสำนึกที่ดีใน การยอมรับและ ชื่นชม ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ในการทำงาน การรักษาความ สะอาดเพื่อเรียนรู้ ร่วมกัน	เห็นคุณค่าและ ภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย (การมีวินัย การยกย่อง การไหว้ การ ใช้สินค้าไทย) และภูมิปัญญา ไทย

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 คน พบว่า

จากการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจพยายามในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการทำงานและอดทนเพื่อความสำเร็จของงาน ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พบว่า นักเรียนเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย สามารถนำไปพัฒนาตนเอง แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการสื่อสาร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการรับส่งสาร สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม อธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟังได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานและอยู่อย่างพอเพียง พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจและสามารถใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ปัญหา / อุปสรรค

-

แนวทางแก้ไข

-

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัณฐาภรณ์ พานเงิน)

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย	มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี	สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง	ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เรียนรู้ด้วยตนเองได้เหมาะสมตามวัย	สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	จัดการหาและหาความขัดแย้งได้เหมาะสม	หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 - 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 - 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการสื่อสาร
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	สรุประดับคุณภาพ					
		มีความสามารถในการรับ-ส่ง สาร	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม	ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม	เขียนอธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟัง	รวม(คะแนน)	สรุประดับคะแนน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ				เกณฑ์การสรุปผล			
ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน	
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน	
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน	
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน	

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ – สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	วางแผนการทำงานและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

**แบบประเมินผลตามสภาพจริงโดยการสังเกตความสามารถ
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี**

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				สรุป ระดับ คุณภาพ
		แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับ ขั้นตอนด้วยตนเองและอธิบายด้วยอย่างแนะนำเพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยจะต้องดูตัวอย่างจากหนังสือและให้เพื่อนอธิบายจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยจะต้องแนะนำอธิบายข้อที่ทำได้ ไม่ถูกต้องและดูตัวอย่างจากหนังสือประกอบจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	
		4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 4 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 2 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 3 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 คะแนน

แบบประเมินการตรวจใบงาน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน					สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัด	บอกวิธีการเขียนแผนภาพ	บอกวิธีการเขียนแผนภาพจากเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย	อธิบายการเขียนแผนภาพอย่าง ถูกต้อง	รวม(คะแนน)	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ สม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ บ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความกระตือรือร้นในการทำงาน	สนใจ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	อดทนเพื่อความสำเร็จของผลงาน	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

รหัสวิชา ส 22101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง สร้างสรรค์ด้วยผลงาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

ส 4.2 ม. 2/1 อธิบายพัฒนาการทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคเอเชีย

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

จันทบูรยังคงความเป็นย่านการค้าดั้งเดิม คือการฟื้นฟูการค้าที่รุ่งเรืองในอดีตให้กลับมีชีวิตชีวา โดยการปรับประโยชน์ใช้สอย ใช้วิถีชีวิตนำการค้า ไม่ใช่การค้านำวิถีชีวิต การปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ต้องคำนึงถึงคุณค่าด้านต่างๆ ของมรดกทางวัฒนธรรมเดิม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อธิบายข้อมูลพื้นฐานบ้านหลวงราชไมตรีได้
- 3.2 นำเสนอข้อมูลบ้านหลวงราชไมตรีได้ครบถ้วน
- 3.3 เห็นความสำคัญและคุณค่าของบ้านหลวงราชไมตรี

4. สาระการเรียนรู้

4.1 สร้างสรรค์ด้วยผลงาน

5. สมรรถนะสำคัญ

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 5.2 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5.4 ความสามารถในการคิด

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 อยู่อย่างพอเพียง
- 6.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 7.1 นำเสนอข้อมูลบ้านหลวงราชไมตรี
- 7.2 ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง แผนผังความคิด (Mind Map)

8. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 8.1 ครูนำวิดีโอเกี่ยวกับชุมชนริมน้ำจันทบูร ตอน บ้านหลวงราชไมตรีให้นักเรียนชม
- 8.2 ครูตั้งคำถามกับนักเรียนหลังจากที่ดูวิดีโอเรียบร้อยแล้ว ดังนี้
 - 8.2.1 จากวิดีโอ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในเรื่องใด
 - 8.2.2 นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดโบราณสถาน อย่างไรบ้าง

ขั้นสอน

- 8.3 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 8.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอโครงงานของกลุ่มตนเอง โดยครูเป็นผู้จับสลากเลือกกลุ่มที่จะนำเสนอ
- 8.5 ครูกล่าวว่าขณะที่เพื่อนกลุ่มอื่นนำเสนออยู่นอยู่ ให้นักเรียนจดเนื้อหาสำคัญไต่ลงสมุด
- 8.6 หลังจากทีแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงงานของกลุ่มตนเองเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนทำชุดกิจกรรม ที่ 8 แผนผังความคิด (Mind Map) สรุปหัวข้อที่เรียนมาทั้งหมด ตามความเข้าใจของตนเอง
- 8.7 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปในการทำชุดกิจกรรม นักเรียนอาจวิเคราะห์ได้ดังนี้
 - 8.7.1 ก่อนลงมือปฏิบัติต้องมีความพร้อม จัดเตรียมอุปกรณ์ และมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพียงพอไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป (ความพอประมาณ ความรู้)
 - 8.7.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทำชุดกิจกรรม (ความพอประมาณ)
 - 8.7.3 ความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องและแม่นยำ (การมีเหตุผล)
 - 8.7.4 อุปกรณ์ที่จะใช้ต้องมีคุณภาพดี เช่น ไม้บรรทัดที่ตรงไม่คดงอ แดกหัก ดินสอที่ปลายแหลมกำลังดี สีที่ดีมีคุณภาพ (ภูมิคุ้มกัน)

8.7.5 นักเรียนจะต้องวางแผนช่วยกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ (ความถนัด) ของแต่ละคน เพื่อให้งานเสร็จตามเวลา (ภูมิคุ้มกัน)

8.7.6 ต้องมีสมาธิ และสติ ในการทำชุดกิจกรรม ต้องไม่เขียนคำผิด และต้องมีการอดทน ไม่ใจร้อนในการทำงานแต่ละขั้นตอนหรือขณะปฏิบัติงานมีการกระทบกระทั่งกันต้องรู้จักการขอโทษ และให้อภัย (การมีคุณธรรม)

ขั้นสรุป (ไตร่ตรอง)

8.8 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เนื้อหาในเรื่องของบ้านหลวงราชไมตรี

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

9.1 วิดีโอเกี่ยวกับชุมชนริมน้ำจันทบูร ตอน บ้านหลวงราชไมตรี

9.2 สื่ออินเทอร์เน็ต

9.3 ชุดกิจกรรมที่ 8 แผนผังความคิด (Mind Map)

10. การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
อธิบายข้อมูลพื้นฐานบ้านหลวงราชไมตรีได้	ตรวจสอบชุดกิจกรรม	แบบตรวจสอบชุดกิจกรรม	สรุปแบบตรวจสอบชุดกิจกรรม ได้ระดับคะแนน 10-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 6-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-5 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
นำเสนอข้อมูลบ้านหลวงราชไมตรีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	สังเกตความสามารถในการทำชุดกิจกรรมเรื่องแผนผังความคิด (Mind Map)	แบบสังเกตความสามารถในการทำชุดกิจกรรมแผนผังความคิด (Mind Map)	สรุปแบบสังเกตความสามารถในการทำชุดแผนผังความคิด (Mind Map) 4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 3 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 2 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 1 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
เห็นความสำคัญและคุณค่าของบ้านหลวงราชไมตรี	การสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	สรุปแบบสังเกตพฤติกรรม 13-15 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 9-12 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดี 1-8 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน 0 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน

แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

1. ผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดใบงานการเรียนรู้

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เนื้อหา	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ออกแบบ และจัดใบงาน ได้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่ ต้องการวัด	ครูกำหนดสาระที่สอน (ทำชุดกิจกรรม แผนผัง ความคิด (Mind Map) ให้สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้จริงในการใช้ชีวิต	เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้ ครอบคลุมตามจุดประสงค์ และนักเรียนมีพื้นฐานในการ เรียนรู้เรื่องต่อไป
เวลา	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ เหมาะสมเพียงพอกับเวลาที่ กำหนดไว้	ครูมีเหตุผลในการ กำหนดเวลาในบาง ขั้นตอนของการสอน เพื่อให้สอนได้เป็นลำดับ ต่อเนื่องกัน	เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ได้เป็นไปตามขั้นตอนและ ทันเวลาที่กำหนด
วิธีการจัด กิจกรรม	1. นำเข้าสู่บทเรียนให้มีความ สอดคล้องกับเรื่องที่สอน 2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ สัมพันธ์กับการนำเข้าสู่ บทเรียน 3. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนได้พอดีกับ จำนวนนักเรียนตามกลุ่ม สนใจ 4. ครูยกตัวอย่างเชื่อมโยงทักษะ ชีวิตได้เหมาะสมกับความ สนใจและวัยของผู้เรียน 5. การฝึกปฏิบัติชุดกิจกรรม มีการเชื่อมโยงสู่หลักคิด ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	1. ครูมีเหตุผลในการจัด กิจกรรมเป็นลำดับ ขั้นตอนจากการปฏิบัติ จริงรูปธรรมสู่ นามธรรมทำให้ เชื่อมโยงต่อสาระที่ สอนได้ง่าย 2. ครูจัดกลุ่มนักเรียนตาม สนใจเพื่อให้ให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นที่ สอดคล้องต้องกัน 3. ครูมีชุดกิจกรรมที่ เชื่อมโยงทักษะชีวิต เพื่อให้ให้นักเรียนได้เห็น ความสำคัญของความ พอเพียง	ครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียน ได้เรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความ เข้าใจได้รวดเร็วและนักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิต เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่ครูต้องการ

หลัก พอเพียง ประเด็น	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
แหล่งเรียนรู้	ครูจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง	แหล่งเรียนรู้มีความปลอดภัย ไม่เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงิน	ไม่เสียเวลาในการสอน ทำให้ครูสอนได้ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ที่วางไว้
สื่อ/อุปกรณ์	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ให้เลือก ครูจัดเตรียมเอกสาร ที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีขนาด และจำนวนที่เพียงพอกับจำนวน ผู้เรียน	สื่อการสอนหาง่ายชัดเจน ง่าย ต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย	ครูจัดอุปกรณ์มาใช้ เชื่อมโยงการสอน นักเรียนปฏิบัติงานโดย ไม่เกิดความเสี่ยงและไม่ ทำลายสุขภาพนักเรียน
ประเมินผล	ครูมีการออกแบบการวัดและ การประเมินผลได้เพียงพอกับ ตัวชี้วัดและเหมาะสมกับเวลา และวัยของผู้เรียน	มีการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลที่สอดคล้อง กับเนื้อหาที่ต้องการวัดตรง ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	1. ครูมีการวางแผนการ วัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนชัดเจน 2. แบบประเมินผลมี การตรวจสอบวัด และปรับปรุงมีความ เชื่อมั่น เทียบตรงใน การวัดตามตัวชี้วัด
ความรู้ที่ครู จำเป็นต้องมี	1. ครูผู้สอน มีความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน เรื่องสร้างสรรค์ด้วยผลงาน 2. มีความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเชื่อมโยงสู่การสอน		
คุณธรรม ของครู	มีความรักเมตตาศิษย์ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม		

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดใบงานการเรียนรู้
- 2.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักคิด และฝึกปฏิบัติ ตาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

ความพอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
1. นักเรียนรู้จักประมาณตน รู้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 2. นักเรียนได้เรียนรู้ในอัตราส่วนที่เหมาะสมทำให้ไม่มากและไม่น้อยเกินไปทำให้มีความพอประมาณในการใช้ชีวิตได้อย่างเพียงพอ พอดี และการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ	1. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ผลงานถูกต้อง ทำให้ซึมซับในการรู้เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น 2. ในการทำงานทุกครั้งนักเรียนได้ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง	1. นักเรียนมีการวิเคราะห์ มีหลักคิด มีการไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นก่อนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพตามที่ต้องการ 2. นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกันทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
ความรู้ที่ต้องมีก่อนเรียน	1. นักเรียนมีความรู้ในเรื่องสร้างสรรค์ด้วยผลงาน 2. นักเรียนมีความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
คุณธรรม	1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริตและตรงต่อเวลา 2. นักเรียนมีวินัยในตนเอง	

2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ด้านองค์ประกอบ	สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ			
	วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
ความรู้	ผลจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึก วิเคราะห์ความ เหมาะสมในการ ทำชุดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียน รู้จัก ใช้ วัสดุสิ่งของ และทรัพยากรอย่าง เหมาะสมพอเพียง	นักเรียนมีความรู้ ในการวางแผน การทำงาน ร่วมกันมีความรู้ ในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี และได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกันได้ อย่างมีความสุข	ปลูกจิตสำนึก ในการรักษาความ สะอาดแหล่ง เรียนรู้ทำงาน เสร็จแล้วต้องรู้จัก จัดเก็บให้ เรียบร้อยโดยไม่ ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีความรอบรู้ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม มาตรฐานของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น
ทักษะ	มีทักษะการคิด วิเคราะห์ในการ เชื่อมโยงความรู้ สู่ทักษะชีวิตบน พื้นฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	มีทักษะในการ ทำงานร่วมกัน เกิดการยอมรับ ภายใต้ข้อกำหนด กฎกติกา มารยาท การอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่าง เป็นปกติสุข	มีความชำนาญ ในการเลือกใช้ วัตถุอุปกรณ์ที่ เหมาะสมอย่าง ระมัดระวังคุ้มค่า โดยไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	มีวิถีปฏิบัติ ที่เป็นรูปแบบ เดียวกันมีการ ยอมรับซึ่งกัน และกัน
ค่านิยม	ความตระหนัก และเห็นคุณค่าของ ความพอเพียง	เห็นคุณค่าของ การอยู่ร่วมกัน การทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ ได้มาซึ่งความ สำเร็จด้วยดี	มีจิตสำนึกที่ดีใน การยอมรับและ ชื่นชม ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ในการทำงาน การรักษาความ สะอาดเพื่อเรียนรู้ ร่วมกัน	เห็นคุณค่าและ ภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย (การมีวินัย การยกย่อง การไหว้ การ ใช้สินค้าไทย) และภูมิปัญญา ไทย

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 คน พบว่า

จากการประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจพยายามในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ในการทำงานและอดทนเพื่อความสำเร็จของงาน ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการสื่อสาร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการรับส่งสาร สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม อธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟังได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิด พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พบว่า นักเรียนเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย สามารถนำไปพัฒนาตนเอง แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานและอยู่อย่างพอเพียง พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจและสามารถใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ปัญหา / อุปสรรค

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
แนวทางแก้ไข

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัญฐาภรณ์ พานเงิน)

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการสื่อสาร
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง สร้างสรรค์ผลงาน

ที่	ชื่อ - สกุล	สรุประดับคุณภาพ					
		มีความสามารถในการรับ-ส่ง สาร	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม	ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม	เขียนอธิบายและสื่อความให้เพื่อนฟัง	รวม(คะแนน)	สรุประดับคะแนน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 - 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 - 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง สร้างสรรค์ผลงาน

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย	มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี	สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง	ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 - 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 - 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง สร้างสรรค์ผลงาน

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เหมาะสมตามวัย	สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	จัดการหาและความคิดเชิงได้เหมาะสม	หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการคิด
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง สร้างสรรค์ผลงาน

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุประดับ คุณภาพ
		มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์	มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่าง สร้างสรรค์	สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ	มีความสามารถในการคิดอย่างมี ระบบ	ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจน และบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 9 - 12 คะแนน
ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 - 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง โครงสร้างสรุคผลงาน

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	วางแผนการทำงานและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ				เกณฑ์การสรุปผล			
ดีเยี่ยม	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน	
ดี	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน	
ผ่าน	หมายถึง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน	
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน	

**แบบประเมินผลตามสภาพจริงโดยการสังเกตความสามารถ
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง โครงสร้างสรุปลงาน**

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				สรุป ระดับ คุณภาพ
		แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับ ขั้นตอนด้วยตนเองและอธิบายด้วยอย่างแนะนำเพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ถูกต้องครบทุกข้อด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยจะต้องดูตัวอย่างจากหนังสือและให้เพื่อนอธิบายจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	แสดงการทำงาน ได้ ไม่ถูกต้องครบทุกข้อ โดยครูต้องแนะนำอธิบายข้อที่ทำได้ ไม่ถูกต้องและดูตัวอย่างจากหนังสือประกอบจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง	
		4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

เกณฑ์การสรุปผล

ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 4 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 2 คะแนน
ดี	หมายถึง	ได้ 3 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 คะแนน

แบบประเมินการตรวจใบงาน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง โครงสร้างสรีรค์ผลงาน

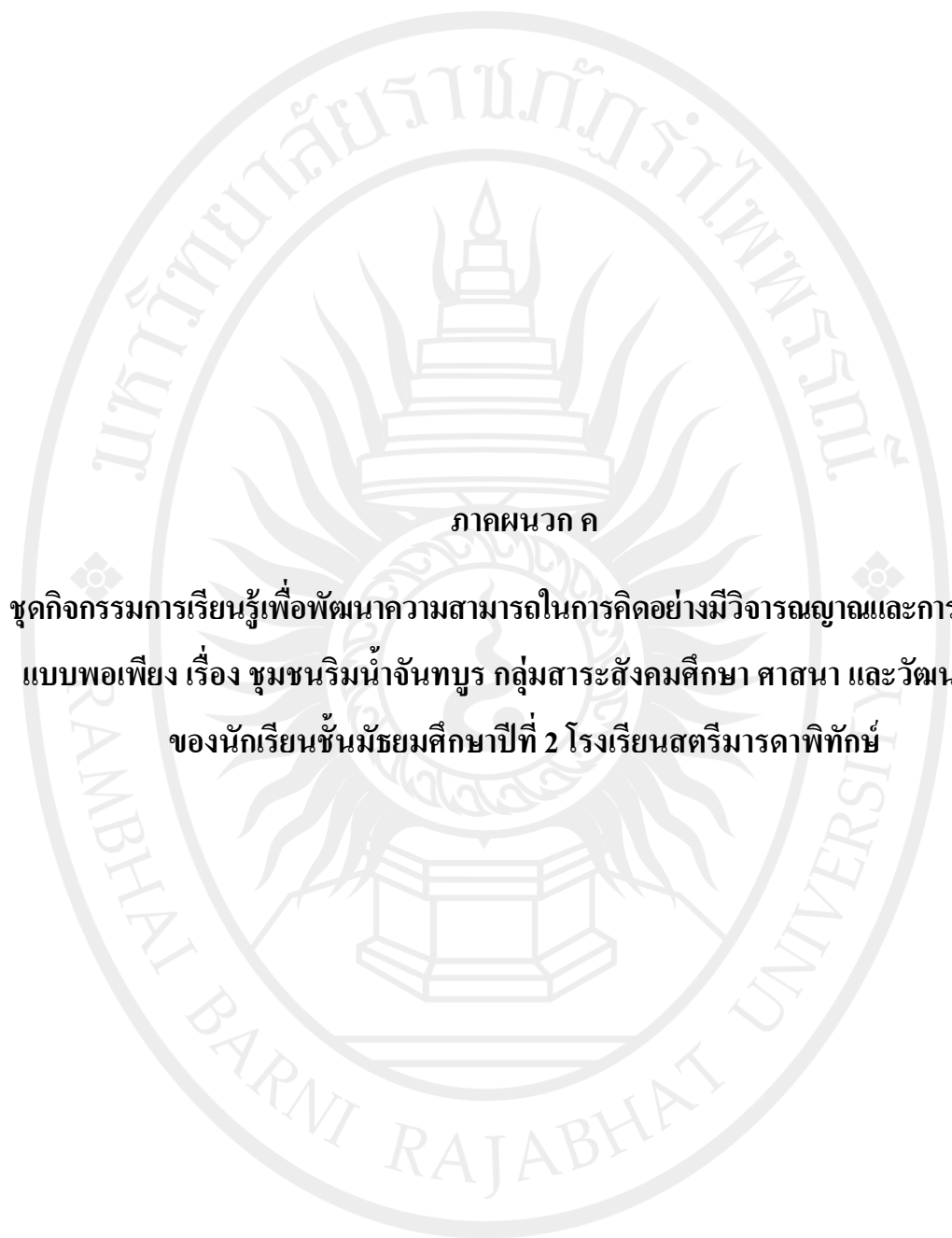
ที่	ชื่อ – สกุล	รายการประเมิน				รวม(คะแนน)	สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัด	บอกวิธีการเขียนแผนภาพ	บอกวิธีการเขียนแผนภาพจากเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย	อธิบายการเขียนแผนภาพอย่าง ถูกต้อง		
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ สม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและ บ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม
วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง สร้างสรรค์ผลงาน

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป ระดับ คุณภาพ
		ความกระตือรือร้นในการทำงาน	สนใจ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	อดทนเพื่อความสำเร็จของผลงาน	รวม(คะแนน)	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ			เกณฑ์การสรุปผล		
ดีเยี่ยม	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน	ดีเยี่ยม	หมายถึง	ได้ 13-15 คะแนน
ดี	พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ดี	หมายถึง	ได้ 9 – 12 คะแนน
ผ่าน	พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ผ่าน	หมายถึง	ได้ 1 – 8 คะแนน
ไม่ผ่าน	ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	หมายถึง	ได้ 0 คะแนน

ภาคผนวก ค

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ชีวิต
แบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คู่มือครู

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้ใช้

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ
2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 ซี่แจงสำหรับนักเรียน
 - 2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 2.3 ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร
 - 2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คู่มือนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

กลุ่มที่ ชื่อ นามสกุล ชั้น

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ

2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ชี้แจงสำหรับนักเรียน

2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3 ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูร
3. นักเรียนสามารถเห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบูรได้

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จงบอกบริเวณความยาวของที่ตั้งชุมชนริมน้ำจันทบูร

.....

.....

.....

2. จงบอกอาณาเขตของชุมชนริมน้ำจันทบูร

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูรในอดีตถึงปัจจุบันมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เฉลยชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จงบอกบริเวณความยาวของที่ตั้งชุมชนริมน้ำจันทบูร

.....

.....

.....

2. จงบอกอาณาเขตของชุมชนริมน้ำจันทบูร

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนริมน้ำจันทบูรในอดีตถึงปัจจุบันมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

(โดยให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน)

คู่มือครู

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่องวิถีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้ใช้

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ
2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
 - 2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 2.3 ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ
 - 2.4 ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม
 - 2.5 ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ
 - 2.6 ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร
 - 2.7 ใบความรู้ที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ
 - 2.8 ใบความรู้ที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม
 - 2.9 ใบความรู้ที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ
 - 2.10 ใบความรู้ที่ 5 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร
 - 2.11 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่องวิถีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

คู่มือนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่องวิถีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

กลุ่มที่ ชื่อ นามสกุล ชั้น

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ

2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3 ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ

2.4 ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

2.5 ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ

2.6 ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

2.7 ใบความรู้ที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ

2.8 ใบความรู้ที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

2.9 ใบความรู้ที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ

2.10 ใบความรู้ที่ 5 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

2.11 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่องวิถีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้
3. นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ

คำสั่ง ให้นักเรียนนำคำตอบที่กำหนดให้เติมหน้าข้อความที่สัมพันธ์กันให้ถูกต้อง

กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน กลุ่มคนไทยเชื้อสายญวน ชาวฮกเกี้ยน ตลาดล่าง ชาวกุหล่า
ชาวช่อง ย่านท่าหลวง ชาวจีน โบสถ์วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล พระนางมรืออาปฏิสนธินิรมล

- 1. ในเขตอำเภอเมืองมีชุมชนชาวจีนเก่า
- 2. บริเวณริมแม่น้ำจันทบุรี
- 3. ชุมชนชาวญวน
- 4. ชนชาติที่ปรากฏชัดเจนในเรื่องของการค้า
- 5. เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดจันทบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย
- 6. วัดที่เกิดจากความศรัทธาในศาสนาคริสต์
- 7. รูปปั้นที่ประดับด้วยพลอยนับพันเม็ดซึ่งประเมินมูลค่าไม่ได้
- 8. ชนพื้นเมืองในจังหวัดจันทบุรี
- 9. ผู้บุกเบิกในการต่อเรือสำเภา การค้า การเป็นนายอากรส่วย
- 10. พวกเขาอพยพมาตามพลอย เข้ามาทำพลอยที่บางกะจะ

ชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

คำสั่ง ให้นักเรียนนำตัวอักษรด้านขวามือมาใส่หน้าข้อทางซ้ายมือให้มีความสัมพันธ์กัน

..... 1. เชื่อในเรื่องของความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์	ก. วัดเขตร้านบุญอาราม
..... 2. เพื่อเป็นการบูชาและขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง	ข. เชนเม้ง
..... 3. สังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย	ค. ศาสนาคริสต์
..... 4. เป็นพิธีแรกที่คริสตชนต้องรับ	ง. ศาลเจ้าที่ตลาดล่าง
..... 5. เป็นพิธีรับศีลโดยรับขนมปังและเหล้าองุ่นมารับประทาน	จ. ศิลาล้างบาป
..... 6. เป็นศาลเจ้าเก่าแก่คู่เมืองจันทบุรี	ฉ. การสร้างศาล
..... 7. วัดญวนก่อสร้างเป็นศิลปะแบบจีนปนไทย	ช. ศีลมหาสนิท
..... 8. ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ ถึง ขึ้น 9 ค่ำ เดือนเก้าของจีน	ซ. วิถีพุทธวัฒนธรรม
..... 9. การบูชาบรรพบุรุษ	ณ. การหล่อเทียนพรรษา
..... 10. ประเพณีที่ปฏิบัติกันเป็นประจำที่วัดโบสถ์	ญ. เทศกาลถือศีลกินเจ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนชื่ออาชีพและชื่อร้านค้าที่มีความสัมพันธ์กับข้อความที่กำหนดลงในช่องว่าง

ร้านขายของฝาก อาชีพค้าพลอย ร้านจังกวางอัน บ้านโกศบาล ร้านไอศกรีมตราจระวัด ร้านปลาริมน้ำ
อาชีพเกษตรกรรม อาชีพลวดลายลู่ช่องลม ร้านขายของที่ระลึก บ้านขุนบูรพาภิผล

1. เป็นร้านที่สร้างด้วยไม้ตะเคียนทั้งหลัง ขายผ้าและเครื่องนุ่งห่ม
ตอบ
2. เป็นบ้านตึกทรงยุโรปเก่าแก่ ประกอบอาชีพขายขนมไข่ป่าได้
ตอบ
3. เป็นอาคารปูนผสมไม้สองชั้น ด้านหน้ารูปทรงตึกแบบยุโรปจัดทำเป็นโรงงานไอศกรีม
ตอบ
4. เป็นรายขายยาจีนที่มีชื่อเสียงร้านแรก ๆ ในเมืองจันทบุรี มีอายุถึง 100 ปี
ตอบ
5. เป็นอาคารปูนผสมไม้ชั้นบนเป็นร้านขายปลาสดงามร้านแรกของเมืองจันทบุรี
ตอบ
6. ร้านขายเสื้อผ้าก๊อแล ร้านขายโคมลอย บ้านอัญมณี บ้านร้อยสิบเก้า
ตอบ
7. ขนมดอกจอกป้าเป้า กุ้ยช่ายริมน้ำ ข้าวตังฟักจิ้ม ขนมแม่กิมเซียว
ตอบ
8. เป็นลวดลายศิลปกรรมต่าง ๆ กับช่างไม้และช่างก่อสร้าง
ตอบ
9. การเจียรไน การโกรน การจี เครื่องประดับ
ตอบ
10. การทำสวนผลไม้ สวนยางพารา ทำนา
ตอบ

ชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) หน้าข้อที่ผิดและทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อที่ถูกต้อง

- 1. เกิดการทรุดตัวของอาคารและความทรุดโทรมของอาคารในชุมชนริมน้ำ
- 2. เกิดปัญหาอัคคีภัยเนื่องจากมีอาคารไม้เก่าแก่อยู่มาก
- 3. อาคารหรือบ้านจะเปิดหน้าบ้านตลอดทำให้บรรยากาศในบริเวณนี้น่าอยู่
- 4. ความสำคัญของแม่น้ำจันทบุรีได้ถูกลดบทบาทลง
- 5. มีการซ่อมแซมบ้านเรือนไม่ให้เกิดการทรุดโทรมอยู่บ่อยครั้ง
- 6. มีพื้นที่ในการจอดรถอย่างกว้างขวาง
- 7. พื้นที่จอดรถมีขนาดจำกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- 8. กำแพงกันดินของวัดโบสถ์ชำรุดเกิดการพังทลายของหน้าดิน
- 9. ป้ายสัญลักษณ์ยังไม่มี ความกลมกลืนกับบริบทโดยรอบ
- 10. ห้ามรถยนต์เข้าในเขตบริเวณนี้
- 11. อาคารส่วนหนึ่งเป็นบ้านเช่าจึงไม่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้ดีขึ้นจากเจ้าบ้าน
- 12. การเปิดกิจการสถานบันเทิงต่าง ๆ ในย่านชุมชน
- 13. วัฒนธรรมในพื้นที่มีความสำคัญมากขึ้นไปตามกาลเวลา
- 14. แม่น้ำจันทบุรีกลายเป็นพื้นที่ระบายน้ำของเมืองจนเกิดการเน่าเสีย
- 15. เทศบาลมีการปรับปรุงทัศนียภาพให้สวยงามมากกว่าเดิม

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง กลุ่มชนชาติ

กลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับบริเวณพื้นที่ชุมชนริมน้ำจันทบุรี นอกจากชาวไทยที่เป็นชนพื้นเมืองแล้วยังประกอบไปด้วยกลุ่มชนชาติอื่น ๆ ดังนี้

กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ส่วนมากปรากฏชัดเจนในเรื่องของการค้า นับตั้งแต่การเข้ามาตั้งถิ่นฐานและการประกอบอาชีพค้าขาย ในเขตอำเภอเมืองมีชุมชนชาวจีนเก่าเป็นจีนฮกเกี้ยน อยู่บริเวณริมน้ำจันทบุรีบริเวณนี้เรียกว่า ย่านท่าหลวง ไปถึงบริเวณชุมชนชาวนูญ ที่เรียกว่า ตลาดล่าง โดยมีศาลเจ้าเป็นที่หมายเขตในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นเชื้อสายที่พบได้เป็นส่วนใหญ่ในบริเวณริมน้ำจันทบุรี และค่อนข้างมีอิทธิพลและส่งผลทางด้านวัฒนธรรมการแสดงออกที่มีความเป็นเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นของพื้นที่นี้

กลุ่มคนไทยเชื้อสายญวน กลุ่มนี้ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดจันทบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย โดยการอพยพหนีภัยทางศาสนา หลังจากนั้นชุมชนญวนคริสต์ก็ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ จากการที่มีการตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนานและมีวัดอุประสงฆ์ในด้านศาสนา โดยตรงจึงทำให้คนไทยเชื้อสายญวนนี้ค่อนข้างมีความโดดเด่นและแสดงออกในด้านการรวมกลุ่มและความศรัทธาในศาสนาคริสต์เป็นหลัก ดังที่เห็นได้จากการสร้างโบสถ์วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล (โบสถ์วัดคาทอลิก) ที่มีความยิ่งใหญ่และประณีตสวยงามมีชื่อเสียงเป็นที่รักของผู้มีศรัทธาไปถึงต่างประเทศ นอกจากนั้นยังเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นของพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมลที่ประดับด้วยพลอยนับพันเม็ดซึ่งทำการประมาณค่าไม่ได้ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและศรัทธาอันแรงกล้าของชุมชนชาวนูญคริสต์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

ในด้านประเพณีหรือคตินความเชื่อนั้นชาวชุมชนริมน้ำมีความเชื่อในการสร้างศาลเพื่อเป็นการบูชาและขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองในการเดินทางซึ่งในสมัยก่อนใช้ทางน้ำเป็นหลักและมีความเสี่ยงกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ ก่อนข้ามมา และด้วยความที่การดำรงชีวิตส่วนใหญ่ใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองเป็นหลัก ชาวชุมชนริมน้ำจึงให้ความเคารพต่อสายน้ำดังจะเห็นได้จากการจัดประเพณีการลอยกระทงและแข่งขันเรือที่วัดจันทนาราม ในส่วนของวัดไทยที่เป็นวัดประจำชาติและศาสนาหลักของชุมชนการเลือกสถานที่ตั้งจึงค่อนข้างให้ความสำคัญที่ปรากฏคือ บริเวณหัวโค้งของแม่น้ำ เช่น วัดจันทนารามหรือที่สูงบนเนิน เช่น วัดโบสถ์เมืองนอกจากนี้แล้วยังมีประเพณีที่ปฏิบัติกันเป็นประจำของชุมชนริมน้ำจันทบูร ที่เชื่อมโยงถึงที่มาในเรื่องคตินความเชื่อของแต่ละเชื้อชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตในแบบวิถีพุทธวัฒนธรรม ด้วยประเพณีความเชื่อ 3 ลักษณะ คือ ศาสนาพุทธ นับถือบรรพบุรุษจีน และศาสนาคริสต์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง ด้านการประกอบอาชีพ

ด้านการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องกับผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์จากชุมชนที่ชุมชนมีอยู่สามารถจัดได้ดังนี้

อาหาร ได้แก่ ร้านก๋วยจั๊บป้าไหม ก๋วยเตี๋ยวทะเลเจ๊อีด ข้าวแกงป้าคิว ข้าวมัน ส้มตำป้าภา ห่อหมกจิงเฮงหลี ก๋วยเตี๋ยวผัดน้ำกุ้งเสวยสวรรค์ ส้มตำริมน้ำ เป็นต้น โดยทำให้พื้นที่ชุมชนริมน้ำเป็นแหล่งจำหน่ายอาหาร มีการพัฒนาให้มีความหลากหลายในชนิดของอาหาร โดยมีการนำอาหารจากชุมชนข้างเคียงที่อร่อยมาขายด้วย โดยคำนึงถึงเรื่องความสะดวก ภาชนะบรรจุ การแต่งกายของผู้ขาย การจัดวางและสภาพแวดล้อมบริเวณที่ขาย รื้อฟื้นอาหารชุมชนที่เคยมีขึ้นใหม่

ของฝากและของที่ระลึก ได้แก่ ร้านขนมโบราณต่าง ๆ เช่น ร้านขนมแม่ตาล ร้านไอศกรีมตราจรวด ร้านขนมเทียนแก้วลุงจุ่น ขนมดอกจอกป้าเป้า กุ้ยช่ายริมน้ำ ข้าวตังพื้จิม เป็นต้นนอกจากนี้ยังมีร้านขายของที่ระลึก ได้แก่ ร้านขายเสื้อช่างกล้า ร้ายขายโคมลอย บ้านอัญมณี บ้านร้อยสิบเก้า โดยให้มีความสอดคล้องกับสินค้าท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

ภัยจากธรรมชาติ เช่น ปัญหาน้ำกัดเซาะตลิ่ง การทรุดตัวของอาคารและปัญหาอัคคีภัย เนื่องจากมีอาคารไม่เก่าอยู่มากซึ่งภัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์โดยรวมเป็นอย่างมากและหากเกิดการสูญเสียไปแล้วก็ไม่สามารถนำกลับคืนมาใหม่ได้ โดยเฉพาะในเรื่องของคุณค่าและความสำคัญของอารยะและสถานที่เหล่านั้น

สภาพความทรุดโทรมของอาคารที่ทรุดโทรม เนื่องจากการดูแลรักษาเป็นไปตามสภาพและมีข้อจำกัดในเรื่องของกรรมสิทธิ์ของเจ้าของอาคารเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นบ้านเช่าการซ่อมแซมหรือปรับปรุงสภาพอาคารนั้นต้องได้รับการยินยอมจากเจ้าของอาคารแต่ทั้งนี้ผู้เช่าส่วนใหญ่ไม่ต้องการที่จะลงทุนในการซ่อมแซมอาคารเองเพราะผู้เช่าบางส่วนถือว่าไม่ใช่บ้านของตนเองไม่คุ้มต่อการลงทุนหรือมีเงินทุนไม่เพียงพอในการปรับปรุง และยังมีอาคารอีกบางส่วนที่ไม่ได้มีการใช้งานเนื่องจากเจ้าของไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่แล้วจึงถูกปล่อยทิ้งร้างและมีสภาพที่ทรุดโทรม

พื้นที่มีขนาดจำกัดต่อการใช้งานในปัจจุบัน ทำให้กิจกรรมการใช้พื้นที่บางอย่างไม่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่นพื้นที่จอดรถไม่เพียงพอจึงต้องจอดริมถนนทำให้เกิดขวางการเดินเท้า การใช้ผิวจราจรที่คับแคบร่วมกันระหว่างการสัญจรทางเท้าและรถซึ่งทำให้เสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

ลิขสิทธิ์ของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลยชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้
3. นักเรียนสามารถเห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่องกลุ่มชนชาติ

คำสั่ง ให้นักเรียนนำคำตอบที่กำหนดให้เติมหน้าข้อความที่สัมพันธ์กันให้ถูกต้อง

กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน กลุ่มคนไทยเชื้อสายญวน ชาวฮกเกี้ยน ตลาดล่าง ชาวกุหล่า
ชาวชอง ย่านท่าหลวง ชาวจีน โบสถ์วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล พระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล

- ..ชาวฮกเกี้ยน.....1. ในเขตอำเภอเมืองมีชุมชนชาวจีนเก่า
- ..ย่านท่าหลวง.....2. บริเวณริมแม่น้ำจันทบุรี
- ..ตลาดล่าง.....3. ชุมชนชาวญวน
- ..กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน 4. ชนชาติที่ปรากฏชัดเจนในเรื่องของการค้า
- ..กลุ่มคนไทยเชื้อสายญวน..... 5. เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดจันทบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย
- ..โบสถ์วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล.6. วัดที่เกิดจากความศรัทธาในศาสนาคริสต์
- ..พระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล.. 7. รูปปั้นที่ประดับด้วยพลอยนับพันเม็ดซึ่งประเมินมูลค่าไม่ได้
- ..ชาวชอง 8. ชนพื้นเมืองในจังหวัดจันทบุรี
- ..ชาวจีน 9. ผู้บุกเบิกในการต่อเรือสำเภา การค้า การเป็นนายอากรส่วย
- ..ชาวกุหล่า 10. พวกเขาอพยพมาตามพลอย เข้ามาทำพลอยที่บางกะจะ

เฉลยชุดฝึกกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดฝึกกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

คำสั่ง ให้นักเรียนนำตัวอักษรด้านขวามือมาใส่หน้าข้อทางซ้ายมือให้มีความสัมพันธ์กัน

...ค.... 1. เชื่อในเรื่องของความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์	ก. วัดเขตร้านบุญญาราม
...จ.... 2. เพื่อเป็นการบูชาและขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง	ข. เซิ้งม้ง
...ช.... 3. สังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย	ค. ศาสนาคริสต์
...จ.... 4. เป็นพิธีแรกที่คริสต์ชนต้องรับ	ง. ศาลเจ้าที่ตลาดล่าง
...ช.... 5. เป็นพิธีรับศีลโดยรับขนมปังและเหล้าองุ่นมารับประทาน	จ. ศิลาล้างบาป
...ง.... 6. เป็นศาลเจ้าเก่าแก่คู่เมืองจันทบุรี	ฉ. การสร้างศาล
...ก.... 7. วัดญวนก่อสร้างเป็นศิลปะแบบจีนปนไทย	ช. ศีลมหาสนิท
...ญ.... 8. ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ ถึง ขึ้น 9 ค่ำ เดือนเก้าของจีน	ซ. วิถีพุทธวัฒนธรรม
...ข..... 9. การบูชาบรรพบุรุษ	ณ. การหล่อเทียนพรรษา
...ณ..... 10. ประเพณีที่ปฏิบัติกันเป็นประจำปีที่วัด โบสถ์	ด. เทศกาลถือศีลกินเจ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เฉลยชุดกิจกรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่องด้านการประกอบอาชีพ

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนชื่ออาชีพและชื่อร้านค้าที่มีความสัมพันธ์กับข้อความที่กำหนดลงในช่องว่าง

ร้านขายของฝาก อาชีพค้าพลอย ร้านจังกวอัน บ้านโกคบาล ร้านไอศกรีมตราจรวด ร้านปลาริมน้ำ
 อาชีพเกษตรกรรม อาชีพลวดลายฉลุช่องลม ร้านขายของที่ระลึก บ้านขุนบูรพาภิผล

1. เป็นร้านที่สร้างด้วยไม้ตะเคียนทั้งหลัง ขายผ้าและเครื่องนุ่งห่ม
 ตอบ บ้านโกคบาล
2. เป็นบ้านตึกทรงยุโรปเก่าแก่ ประกอบอาชีพขายขนมไข่ป่าได้
 ตอบ บ้านขุนบูรพาภิผล.....
3. เป็นอาคารปูนผสมไม้สองชั้น ด้านหน้ารูปทรงตึกแบบยุโรปจัดทำเป็นโรงงานไอศกรีม
 ตอบ ร้านไอศกรีมตราจรวด.....
4. เป็นร้านขายยาจีนที่มีชื่อเสียงร้านแรก ๆ ในเมืองจันทบุรี มีอายุถึง 100 ปี
 ตอบ ร้านจังกวอัน
5. เป็นอาคารปูนผสมไม้ชั้นบนเป็นร้านขายปลาสดงามร้านแรกของเมืองจันทบุรี
 ตอบ ร้านปลาริมน้ำ
6. ร้านขายเสื้อผ้าก๊ฬา ร้านขายโคมลอย บ้านอัญมณี บ้านร้อยสิบเก้า
 ตอบ ร้านขายของที่ระลึก
7. ขนมดอกจอกป่าเป้า กุ้ยช่ายริมน้ำ ข้าวตังฟักจัม ขนมแม่กิมเซียว
 ตอบ ร้านขายของฝาก
8. เป็นลวดลายศิลปกรรมต่าง ๆ กับช่างไม้และช่างก่อสร้าง
 ตอบ อาชีพลวดลายฉลุช่องลม
9. การเจียรไน การโกรน การจี๊ เครื่องประดับ
 ตอบ อาชีพค้าพลอย
10. การทำสวนผลไม้ สวนยางพารา ทำนา
 ตอบ อาชีพเกษตรกรรม

เฉลยชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 2-5 เรื่อง วิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนริมน้ำจันทบูร

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) หน้าข้อที่ผิดและทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อที่ถูกต้อง

- ... ✓ ... 1. เกิดการทรุดตัวของอาคารและความทรุดโทรมของอาคารในชุมชนริมน้ำ
- ... ✓ ... 2. เกิดปัญหาอัคคีภัยเนื่องจากมีอาคารไม้เก่าแก่อยู่มาก
- ... ✗ ... 3. อาคารหรือบ้านจะเปิดหน้าบ้านตลอดทำให้บรรยากาศในบริเวณนี้น่าอยู่
- ... ✓ ... 4. ความสำคัญของแม่น้ำจันทบุรีได้ถูกลดบทบาทลง
- ... ✗ ... 5. มีการซ่อมแซมบ้านเรือนไม่ให้เกิดการทรุดโทรมอยู่บ่อยครั้ง
- ... ✗ ... 6. มีพื้นที่ในการจอดรถอย่างกว้างขวาง
- ... ✓ ... 7. พื้นที่จอดรถมีขนาดจำกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- ... ✓ ... 8. กำแพงกันดินของวัดโบสถ์ชำรุดเกิดการพังทลายของหน้าดิน
- ... ✓ ... 9. ป้ายสัญลักษณ์ยังไม่มี ความกลมกลืนกับบริบทโดยรอบ
- ... ✗ ... 10. ห้ามรถยนต์เข้าในเขตบริเวณนี้
- ... ✓ ... 11. อาคารส่วนหนึ่งเป็นบ้านเช่าจึงไม่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้ดีขึ้นจากเจ้าบ้าน
- ... ✓ ... 12. การเปิดกิจการสถานบันเทิงต่าง ๆ ในย่านชุมชน
- ... ✗ ... 13. วัฒนธรรมในพื้นที่มีความสำคัญมากขึ้นไปตามกาลเวลา
- ... ✓ ... 14. แม่น้ำจันทบุรีกลายเป็นพื้นที่ระบายน้ำของเมืองจนเกิดการเน่าเสีย
- ... ✗ ... 15. เทศบาลมีการปรับปรุงทัศนียภาพให้สวยงามมากกว่าเดิม

คู่มือครู

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้ใช้

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ
2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 ซี่แจงสำหรับนักเรียน
 - 2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 2.3 ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร
 - 2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คู่มือนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

กลุ่มที่ ชื่อ นามสกุล ชั้น

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ

2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ซี่แจงสำหรับนักเรียน

2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3 ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำจันทบูร

2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนริมน้ำ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เฉลยชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำจันทบุรี
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำจันทบุรี
3. นักเรียนสามารถเห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชนริมน้ำจันทบุรีได้

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนการเรียงลำดับเหตุการณ์การตั้งถิ่นฐานในจันทบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

(โดยให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน)

คู่มือครู

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้ใช้

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ
2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 ซี่แจงสำหรับนักเรียน
 - 2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 2.3 ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี
 - 2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คู่มือนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

กลุ่มที่ ชื่อ นามสกุล ชั้น

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ

2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ซี่แจงสำหรับนักเรียน

2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3 ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี
3. นักเรียนสามารถเห็นความสำคัญและคุณค่าของบ้านหลวงราชไมตรีได้

คำสั่ง ให้นักเรียนอธิบายความคิดเห็นของตนเองจากหัวข้อต่อไปนี้

1. จากการที่นักเรียนไปสำรวจพื้นที่บ้านหลวงราชไมตรีพบเห็นสิ่งใดบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนมีความรู้สึกต่อสิ่งที่พบเห็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลยชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี
3. นักเรียนสามารถเห็นความสำคัญและคุณค่าของบ้านหลวงราชไมตรีได้

คำสั่ง ให้นักเรียนอธิบายความคิดเห็นของตนเองจากหัวข้อต่อไปนี้

1. จากการที่นักเรียนไปสำรวจพื้นที่บ้านหลวงราชไมตรีพบเห็นสิ่งใดบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนมีความรู้สึกต่อสิ่งที่พบเห็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

(โดยให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน)

คู่มือครู

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องการนำเสนอข้อมูลชุมชนริมน้ำจันทบูร

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้ใช้

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ
2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 ซี่งสำหรับนักเรียน
 - 2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 2.3 ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องการนำเสนอข้อมูลชุมชนริมน้ำจันทบูร
 - 2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องการนำเสนอข้อมูลชุมชนริมน้ำจันทบูร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คู่มือนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องแผนผังความคิด (Mind Map) บ้านหลวงราชไมตรี

กลุ่มที่ ชื่อ นามสกุล ชั้น

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดนี้ใช้เวลา 2 คาบ

2. ให้นักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ซี่แจงสำหรับนักเรียน

2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3 ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องแผนผังความคิด (Mind Map) บ้านหลวงราชไมตรี

2.4 เฉลยชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องแผนผังความคิด (Mind Map) บ้านหลวงราชไมตรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชุดกิจกรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องแผนผังความคิด (Mind Map) บ้านหลวงราชไมตรี

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. อธิบายข้อมูลพื้นฐานบ้านหลวงราชไมตรีได้
2. นำเสนอข้อมูลบ้านหลวงราชไมตรีได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน
3. เห็นความสำคัญและคุณค่าของบ้านหลวงราชไมตรี

คำสั่ง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาที่เรียน เป็นแผนผังความคิด (Mind Map) บ้านหลวงราชไมตรีตามความคิดของนักเรียน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แผนผังความคิด (Mind Map)

เรื่อง บ้านหลวงราชไมตรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แผนผังความคิด (Mind Map)

เรื่อง บ้านหลวงราชไมตรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

(โดยให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน)

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน (Pre Test and Post Test)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ

เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อคำถาม

1. เพราะเหตุใดชาวจีนและชาวยวนจึงมีการอพยพเข้ามายังเมืองจันทบูรในสมัยอยุธยา
 - ก. ถิ่นภัยทางการเมือง และการเบียดเบียนศาสนา
 - ข. ต้องการอาวุธและเสบียงอาหาร
 - ค. ต้องการติดต่อทำการค้ากับไทย
 - ง. ผลประโยชน์ทางการเมือง
2. ปัญหาในข้อใดจำเป็นต้องย้ายเมืองจันทบูร มาตั้งที่บ้านลุ่มทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ
 - ก. เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก
 - ข. ขาดแคลนสาธารณูปโภค
 - ค. เนื่องจากบ้านห้วยวังเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี
 - ง. ถิ่นภัยสงคราม
3. เพราะเหตุใดการปลูกสร้างบ้านเรือนในชุมชนริมน้ำจันทบูร จึงเป็นแบบยกพื้นสูงอยู่ในระดับขอบคัน
 - ก. เพื่อป้องกันข้าศึกในอดีต
 - ข. เพื่อการค้า
 - ค. เพื่อป้องกันน้ำท่วม
 - ง. เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
4. ย่านท่าหลวงไปถึงบริเวณชุมชนชาวยวนมีชื่อเรียกว่าอะไร
 - ก. คลองพลู
 - ข. ตลาดล่าง
 - ค. พลวง
 - ง. ตะเคียนทอง

5. วิถีชีวิตแบบพหุวัฒนธรรม มีความหมายว่าอย่างไร
 - ก. ประเพณีความเชื่อ 2 ลักษณะขึ้นไป
 - ข. ประเพณีความเชื่อ 3 ลักษณะขึ้นไป
 - ค. ประเพณีความเชื่อ 4 ลักษณะขึ้นไป
 - ง. ประเพณีความเชื่อ 5 ลักษณะขึ้นไป
6. กลุ่มชนใดในจังหวัดจันทบุรีอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเชิงเขาและมีการนับถือผี
 - ก. ชาวนวน
 - ข. ชาวจีนสกเกี้ยน
 - ค. ชาวชอง
 - ง. ชาวกุหล่า
7. เขาสระบาป มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร
 - ก. คานคราบุรี
 - ข. จันตะบุณ
 - ค. พงทลาย
 - ง. ชองเตอบอง
8. ในอดีตความสำคัญของแม่น้ำจันทบูรนอกจากจะใช้ในการอุปโภค บริโภคและยังสามารถทำสิ่งใดได้อีก
 - ก. ใช้เป็นแนวกันสู้รบกับข้าศึก
 - ข. ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
 - ค. ใช้เป็นเส้นทางลำเลียงสินค้าคมนาคมขนส่งติดต่อกับเมืองอื่นๆ
 - ง. ใช้เป็นอุ้งต่อเรือ
9. ในยุคสมัยใดชาวนวนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดจันทบุรี
 - ก. สมัยสุโขทัย
 - ข. สมัยอยุธยาตอนต้น
 - ค. สมัยอยุธยาตอนปลาย
 - ง. สมัยธนบุรี
10. ในสมัยรัชกาลที่ 4 ชาวนตกอยู่ในความปกครองของชาติใด
 - ก. อเมริกา
 - ข. อังกฤษ
 - ค. สอตันดา
 - ง. ฝรั่งเศส

11. กรณีพิพาทระหว่างไทยกับญวน รัชกาลที่ 3 ทรงโปรดเกล้าให้ย้ายเมืองจันทบูรไปสร้างที่ใด
 - ก. บ้านเนินวงศ์
 - ข. บ้านลุ่ม
 - ค. เมืองเพนียด
 - ง. บ้านหัววัง
12. ศิลเจมคนไข่ เป็นศิลปะที่โปรดให้สำหรับผู้ป่วยที่อ่อนกำลังหรือกำลังจะสิ้นใจ แสดงลักษณะสำคัญของพิธีกรรมว่าเป็นอย่างไร
 - ก. เป็นความรู้ที่ใช้ในการดำเนินชีวิต
 - ข. เป็นความเชื่อที่ไม่ได้รับการพิสูจน์
 - ค. คือข้อปฏิบัติทางศาสนา เพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต
 - ง. เป็นองค์ความรู้ที่ปฏิเสธอิทธิพลจากภายนอก
13. ข้อใดเป็นการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชุมชนริมน้ำจันทบูร
 - ก. การถือศีลกินเจ
 - ข. การถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน
 - ค. การฟ้อนเล็บ
 - ง. การแห่นางแมว
14. การทอเสื้อ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องใด
 - ก. การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน
 - ข. การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ
 - ค. การประกอบอาชีพของคนในชุมชน
 - ง. การสืบทอดมาจากศาสนา
15. “ชาวจีนอยู่ที่ใด ที่นั่นต้องมีศาลเจ้า” สะท้อนถึงการเป็นอยู่ของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูรในเรื่องใด
 - ก. การประกอบอาชีพ
 - ข. การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน
 - ค. การพยากรณ์ลักษณะภูมิอากาศ
 - ง. การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ
16. คนไทยเชื้อสายญวนได้สร้างโบสถ์วัดคาทอลิกเพื่อสิ่งใด
 - ก. การตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส
 - ข. เพื่อการค้า
 - ค. ความศรัทธาอันแรงกล้า
 - ง. เพื่อป้องกันข้าศึก

17. เหตุใดวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างในชุมชนริมน้ำจันทบูรจึงสูญไป
- ก. ไม่มีการศึกษาวัฒนธรรมประเพณีอย่างแท้จริง
 - ข. ขาดการอนุรักษ์ไว้
 - ค. วัฒนธรรมประเพณีบางอย่างไม่ตอบสนองวิถีชีวิตสมัยใหม่
 - ง. ขาดผู้สืบทอดต่อ
18. การถ่ายทอดพิธีกรรมทางศาสนาข้อใดเกิดผลมากที่สุด
- ก. การถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชน
 - ข. การถ่ายทอดสู่โรงเรียน
 - ค. การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น
 - ง. การถ่ายทอดให้กับคนในครอบครัว
19. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเภทใดที่ให้น่าเชื่อถือในเรื่องวิถีชุมชนริมน้ำจันทบูรมากที่สุด
- ก. ตำนาน
 - ข. จดหมายเหตุ
 - ค. บอกล่า
 - ง. อินเทอร์เน็ต
20. นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูรหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ก. จำเป็น เพราะเป็นคนในท้องถิ่น
 - ข. จำเป็น เพราะเป็นความรู้รอบตัวที่ต้องศึกษา
 - ค. ไม่จำเป็น เพราะความล้าหลัง
 - ง. ไม่จำเป็น เพราะไม่เกี่ยวข้องในชีวิตจริง
21. มินักท่องเที่ยวได้เดินทางมายังวัดโรมันคาทอลิก ต้องการถ่ายภาพบริเวณภายในวัด พฤติกรรมใดที่เหมาะสมที่สุดในการถ่ายภาพ
- ก. แก้วใจ ใส่กางเกงขาสั้นและเสื้อกล้ามเพราะอากาศค่อนข้างร้อน
 - ข. สมศรี ขึ้นไปยืนบนเก้าอี้ที่ใช้สำหรับในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
 - ค. สายใจ ใส่กางเกงยีนส์และเสื้อคอปกเข้าไปชมสถาปัตยกรรมภายในวัด
 - ง. สมชายเข้าไปเยี่ยมชมและถ่ายรูปในขณะที่กำลังประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอยู่
22. ข้อใดไม่ถือว่าเป็นคุณธรรมชุมชนริมน้ำจันทบูรที่พึงมี
- ก. ความสามัคคีซึ่งกันและกัน
 - ข. ความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - ค. ความอยากได้ในสิ่งที่ผู้อื่นมิในความเท่าเทียม
 - ง. ความสุจริตในการทำงานอาชีพ

23. ข้อใดไม่ถือว่าเป็นการตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมของชุมชน

- ก. ความมั่นคงในครอบครัว
- ข. การรักษาสถาвањеแวดล้อม
- ค. การสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน
- ง. การปรับตัวให้เข้ากระแสตะวันตก

24. การใช้ศักยภาพท้องถิ่นอย่างเต็มที่ทั้งระบบธรรมชาติและวิถีชีวิตภูมิปัญญาของคนในชุมชน
ริมแม่น้ำนั้นจัดว่าเป็นองค์ประกอบใดของหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- ก. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
- ข. ตั้งอยู่บนพื้นฐานคุณธรรมชุมชน
- ค. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน
- ง. ความพอใจในสิ่งที่ตนมี

25. การดำรงอาชีพของคนในชุมชนของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร ข้อใดที่นักเรียนนำมาใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้

- ก. ประกอบอาชีพสุจริต
- ข. พยายามไฝ่หาความรู้เพื่อทำมาหากินจนพอเลี้ยงตนเอง
- ค. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย
- ง. ลดการแข่งขันแย่งผลประโยชน์กันทางค้าขาย

26. ข้อใดอธิบายหลักการตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ได้ถูกต้อง

- ก. ต้องช่วยเหลือตัวเองอย่างเต็มที่ เพราะไม่มีใครมาช่วยเรา
- ข. มุ่งผลิตเพื่อบริโภคเองเป็นหลัก เมื่อเหลือค่อยส่งออก
- ค. การมีเมตตากรุณาต่อตนเองเป็นหลัก
- ง. การปิดกั้นไม่ยอมคบค้าสมาคมกับผู้อื่น

27. การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมกับผู้ที่ประกอบอาชีพใด
ในชุมชนริมน้ำจันทบูร มากที่สุด

- ก. ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- ข. ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายอัญมณี
- ค. ผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ
- ง. ผู้ที่ประกอบอาชีพในทุกสาขา

28. การประกอบอาชีพของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะมีลักษณะอย่างไร
- ก. ประกอบอาชีพที่ตนเองชอบและมีความถนัด
 - ข. ประกอบอาชีพตามวุฒิการศึกษา
 - ค. ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียร
 - ง. ประกอบอาชีพตามคนส่วนใหญ่ในชุมชน
29. กรณีพิพาทอินโดจีน ส่งผลให้เกิดวิกฤติการณ์อย่างไร
- ก. ยุคข้าวยากหมากแพง
 - ข. ภายในเมืองจันทบุรีเป็นศูนย์กลางการค้าใหญ่
 - ค. มีการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา
 - ง. เกิดการแบ่งเขตแดน
30. การต่อเรือสำเภา การค้า กลุ่มชนใดเป็นผู้บุกเบิกก่อการ
- ก. ชาวนวน
 - ข. ชาวจีน
 - ค. ชาวชอง
 - ง. ชาวเขมร

เฉลยแบบทดสอบ

ชุดฝึกกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ข้อที่	คำตอบ
1	ก
2	ค
3	ค
4	ข
5	ก
6	ค
7	ง
8	ค
9	ค
10	ง
11	ก
12	ค
13	ก
14	ค
15	ข

ข้อที่	คำตอบ
16	ค
17	ข
18	ก
19	ข
20	ข
21	ค
22	ค
23	ง
24	ค
25	ค
26	ข
27	ง
28	ค
29	ก
30	ข

แบบประเมินผลความตรงเชิงเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ
เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

คำชี้แจง

1. แบบประเมินผลความตรงเชิงเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับนี้ มีความประสงค์ ที่ต้องการหาความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
2. แบบประเมินผลความตรงเชิงเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับนี้ เป็นแบบประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2
3. เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้ มีความตรงเชิงเนื้อหาจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา

ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

4. การให้คะแนนขอให้ท่านให้คะแนนทีละข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับเกณฑ์การพิจารณา

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กัณฐาภรณ์ พานเงิน

นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

แบบประเมินผลความตรงเชิงเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อคำถาม	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. จุดประสงค์การเรียนรู้มีการระบุผลการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน						
2. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสาระการเรียนรู้						
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีรายละเอียดของผลการเรียนรู้พอเหมาะ						
4. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในการบรรลุผลการเรียนรู้ของนักเรียน						
5. กระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสม						
6. กระบวนการเรียนรู้มีกิจกรรมที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน						
7. กระบวนการเรียนรู้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบรรลุผลการเรียนรู้						
8. สื่อมีความเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้						
9. สื่อมีผลทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น						
10. สื่อมีความน่าสนใจ และกระตุ้นให้เกิดความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น						
11. เวลาที่ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม						
12. มีการกำหนดรายการสื่อการเรียนการสอนที่ชัดเจนจัดเตรียมง่ายและสะดวก						
13. เรียบเรียงลำดับรายการสื่อที่ใช้ได้อย่างเหมาะสม						

ข้อคำถาม	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
14. การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน						
15. การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้						
16. ใช้วิธีวัดผลที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด						
17. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลไว้ชัดเจนสามารถนำไปใช้ได้สะดวก						
18. การเรียบเรียงและการใช้ภาษาในแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ชัดเจนและเข้าใจง่าย						

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

**แบบประเมินคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินคุณภาพฉบับนี้ มีความประสงค์ที่ต้องการหาความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
2. แบบประเมินคุณภาพฉบับนี้ เป็นแบบประเมินคุณภาพ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. เพื่อให้แบบประเมินคุณภาพฉบับนี้ มีความตรงเชิงเนื้อหาจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+ 1	แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
0	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
- 1	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
4. การให้คะแนนขอให้ท่านให้คะแนนที่ละข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องความคิดเห็นที่ท่านคิดว่าตรงกับเกณฑ์การพิจารณา

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา

กัณฐาภรณ์ พานเงิน

นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจารณ์	+1	0	-1
1. เพราะเหตุใดชาวจีนและชาวญวนจึงมีการอพยพเข้ามายังเมืองจันทบูรในสมัยอยุธยา ก. ลี้ภัยทางการเมือง และการเบียดเบียนศาสนา ข. ต้องการอาวุธและเสบียงอาหาร ค. ต้องการติดต่อทำการค้ากับไทย ง. ผลประโยชน์ทางการเมือง	วิเคราะห์		✓			
2. ปัญหาในข้อใดจำเป็นต้องย้ายเมืองจันทบูร มาตั้งที่บ้านลุ่มทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ ก. เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก ข. ขาดแคลนสาธารณูปโภค ค. เนื่องจากบ้านห้วยวังเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี ง. ลี้ภัยสงคราม	วิเคราะห์		✓			
3. เพราะเหตุใดการปลูกสร้างบ้านเรือนในชุมชนริมน้ำจันทบูร จึงเป็นแบบ ก. ยกพื้นสูงอยู่ในระดับขอบตลิ่ง เพื่อป้องกันข้าศึกในอดีต ข. เพื่อการค้า ค. เพื่อป้องกันน้ำท่วม ง. เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	วิเคราะห์	✓				

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจาร์ณญาณ	+1	0	-1
4. ย่านท่าหลวงไปถึงบริเวณชุมชน ชาวญวนมีชื่อเรียกว่าอะไร ก. คลองพลู ข. ตลาดล่าง ค. พลวง ง. ตะเคียนทอง	ความ เข้าใจ		✓			
5. วิถีชีวิตแบบพหุวัฒนธรรม มี ความหมายว่าอย่างไร ก. ประเพณีความเชื่อ 2 ลักษณะ ขึ้นไป ข. ประเพณีความเชื่อ 3 ลักษณะ ขึ้นไป ค. ประเพณีความเชื่อ 4 ลักษณะ ขึ้นไป ง. ประเพณีความเชื่อ 5 ลักษณะ ขึ้นไป	ความ เข้าใจ		✓			
6. กลุ่มชนใดในจังหวัดจันทบุรีอาศัย อยู่ในพื้นที่ป่าเชิงเขาและมีการนับถือผี ก. ชาวญวน ข. ชาวจีนฮกเกี้ยน ค. ชาวชอง ง. ชาวกุหล่า	ความ เข้าใจ		✓			

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจาร์ณญาณ	+1	0	-1
7. เขาสะพาน มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่ง ว่าอะไร ก. คานครานุรี ข. จันตะบุณ ค. พงทลาย ง. ชองเตอบอง	ความ เข้าใจ		✓			
8. ในอดีตความสำคัญของแม่น้ำ จันทบูรนอกจากจะใช้ในการอุปโภค บริโภคและยังสามารถทำสิ่งใดได้อีก ก. ใช้เป็นแนวกันสู้รบกับข้าศึก ข. ใช้ประกอบพิธีกรรมทาง ศาสนา ค. ใช้เป็นเส้นทางลำเลียงสินค้า กมณาคมขนส่งติดต่อกับเมืองอื่นๆ ง. ใช้เป็นอู่ต่อเรือ	ความ เข้าใจ		✓			
9. ในยุคสมัยใดชาวญวนได้เข้ามาตั้ง ถิ่นฐานในจังหวัดจันทบุรี ก. สมัยสุโขทัย ข. สมัยอยุธยาตอนต้น ค. สมัยอยุธยาตอนปลาย ง. สมัยธนบุรี	ความรู้ ความจำ		✓			

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจารณ์	+1	0	-1
10. ในสมัยรัชกาลที่ 4 ญวนตกอยู่ในความปกครองของชาติใด ก. อเมริกา ข. อังกฤษ ค. ฮอลันดา ง. ฝรั่งเศส	ความรู้ ความจำ		✓			
11. กรณีพิพาทระหว่างไทยกับญวน รัชกาลที่ 3 ทรงโปรดเกล้าให้ย้ายเมืองจันทบุรีไปสร้างที่ใด ก. บ้านเนินวงศ์ ข. บ้านลุ่ม ค. เมืองเพนียด ง. บ้านหัววัง	ความรู้ ความจำ		✓			
12. ศิลปินคนไหนเป็นศิลปินที่โปรดให้ผู้ป่วยที่อ่อนกำลังแสดงลักษณะสำคัญของพิธีกรรมว่าเป็นอย่างไร ก. เป็นความรู้ที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ข. เป็นความเชื่อที่ไม่ได้รับการพิสูจน์ ค. คือข้อปฏิบัติทางศาสนาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ง. เป็นองค์ความรู้ที่ปฏิเสธอิทธิพลจากภายนอก	การนำไปใช้		✓			

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจารณ์	+1	0	-1
13. ข้อใดเป็นการปรับตัวให้เข้ากับวิถี ชุมชนริมน้ำจันทบูร ก. การถือศีลกินเจ ข. การถวายเป็นอานาฬิก ค. การฟ้อนเล็บ ง. การแห่นางแมว	การ นำไปใช้	✓				
14. การทอเสื้อ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเรื่องใด ก. การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ข. การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ค. การประกอบอาชีพของคนใน ชุมชน ง. การสืบทอดมาจากศาสนา	การ นำไปใช้	✓				
15. “ชาวจีนอยู่ที่ใด ที่นั่นต้องมีศาล เจ้า” สะท้อนถึงการเป็นอยู่ของคนใน ชุมชนริมน้ำจันทบูรในเรื่องใด ก. การประกอบอาชีพ ข. การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ค. การพยากรณ์ลักษณะ ภูมิอากาศ ง. การอยู่กับธรรมชาติ	การ นำไปใช้		✓			

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจาร์ณญาณ	+1	0	-1
16. คนไทยเชื้อสายญวนได้สร้าง โบสถ์วัดคาทอลิกเพื่อสิ่งใด ก. การตกเป็นเมืองขึ้นของ ฝรั่งเศส ข. เพื่อการค้า ค. ความศรัทธาอันแรงกล้า ง. เพื่อป้องกันข้าศึก	การ นำไปใช้		✓			
17. เหตุใดวัฒนธรรมประเพณีบางอย่าง ในชุมชนริมน้ำจันทบูรจึงสูญไป ก. ไม่มีการศึกษาวัฒนธรรม ประเพณีอย่างแท้จริง ข. ขาดการอนุรักษ์ไว้ ค. วัฒนธรรมประเพณีบางอย่าง ไม่ตอบสนองวิถีชีวิตสมัยใหม่ ง. ขาดผู้สืบทอดต่อ	สังเคราะห์		✓			
18. การถ่ายทอดพิธีกรรมทางศาสนา ข้อใดเกิดผลมากที่สุด ก. การถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชน ข. การถ่ายทอดสู่โรงเรียน ค. การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ง. การถ่ายทอดให้กับคนใน ครอบครัว	สังเคราะห์		✓			

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจาร์ณญาณ	+1	0	-1
19. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทใดที่ให้ความน่าเชื่อถือในเรื่องวิถีชุมชนริมน้ำจันทบูรมากที่สุด ก. ตำนาน ข. จดหมายเหตุ ค. คำบอกเล่า ง. อินเทอร์เน็ต	ประเมิน ค่า		✓			
20. นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูรหรือไม่ เพราะเหตุใด ก. จำเป็น เพราะเป็นคนในท้องถิ่น ข. จำเป็น เพราะเป็นความรู้รอบตัวที่ต้องศึกษา ค. ไม่จำเป็น เพราะความล้าหลัง ง. ไม่จำเป็น เพราะไม่เกี่ยวข้องในชีวิตจริง	ประเมิน ค่า		✓			

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจรรณญาณ	+1	0	-1
21. มีนักท่องเที่ยวได้เดินทางมายังวัดโรมันคาทอลิก ต้องการถ่ายภาพบริเวณภายในวัด พฤติกรรมใดที่เหมาะสมที่สุดในการถ่ายภาพ ก. แก้วใจ ใส่กางเกงขาสั้นและเสื้อกล้ามเพราะอากาศค่อนข้างร้อน ข. สมศรี ขึ้นไปยืนบนเก้าอี้ที่ใช้สำหรับในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ค. สายใจ ใส่กางเกงยีนส์และเสื้อคอปกเข้าไปชมสถาปัตยกรรมภายในวัด ง. สมชายเข้าไปเยี่ยมชมและถ่ายรูปในขณะที่กำลังประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอยู่	ประเมิน ค่า		✓			
22. ข้อใดไม่ถือว่าเป็นคุณธรรมชุมชนริมน้ำจันทบูรที่พึงมี ก. ความสามัคคีซึ่งกันและกัน ข. ความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ค. ความอยากได้ในสิ่งที่ผู้อื่นมีใน ความเท่าเทียม ง. ความสุจริตในการทำงานอาชีพ	การ นำไปใช้	✓				

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจรรณญาณ	+1	0	-1
23. ข้อใดไม่ถือว่าเป็นการตั้งอยู่บน พื้นฐานวัฒนธรรมของชุมชน ก. ความมั่นคงในครอบครัว ข. การรักษาสภาพแวดล้อม ค. การสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน ง. การปรับตัวให้เข้ากับกระแส ตะวันตก	การ นำไปใช้	✓				
24. การใช้ศักยภาพท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ทั้งระบบธรรมชาติและวิถีชีวิตภูมิ ปัญญาของคนในชุมชนมีน้ำนั้นจัดว่า เป็นองค์ประกอบใดของหลักเศรษฐกิจ พอเพียง ก. คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ข. ตั้งอยู่บนพื้นฐานคุณธรรม ชุมชน ค. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน ง. ความพอใจในสิ่งที่ตนมี	การ นำไปใช้	✓				
25. การดำรงอาชีพของคนในชุมชน ของคนในชุมชนมีน้ำจันทบุรี ข้อใดที่ นักเรียนนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ก. ประกอบอาชีพสุจริต ข. พยายามใฝ่หาความรู้เพื่อทำมา หากินจนพอเลี้ยงตนเอง ค. ยึดความประหยัด คัดทอน ค่าใช้จ่าย ง. ลดการแข่งขันแย่งผลประโยชน์ กันในทางค้าขาย	นำไปใช้	✓				

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจรรณญาณ	+1	0	-1
26. ข้อใดอธิบายหลักการตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ได้ถูกต้อง ก. ต้องช่วยเหลือตัวเองอย่างเต็มที่ เพราะไม่มีใครมาช่วยเรา ข. มุ่งผลิตเพื่อบริโภคเองเป็นหลัก เมื่อเหลือค่อยส่งออก ค. การมีเมตตา กรุณาต่อตนเอง เป็นหลัก ง. การปิดกั้นไม่ยอมคบค้าสมาคมกับผู้อื่น	วิเคราะห์	✓				
27. การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมกับผู้ที่ประกอบอาชีพใดในชุมชนริมน้ำจันทบูร มากที่สุด ก. ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ข. ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย ค. ผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ ง. ผู้ที่ประกอบอาชีพในทุกสาขา	ความเข้าใจ	✓				

ข้อคำถาม	ระดับ พฤติกรรม	บูรณาการ		ความ คิดเห็น		
		เศรษฐกิจ พอเพียง	คิด วิจาร์ณญาณ	+1	0	-1
28. การประกอบอาชีพของคนในชุมชน ริมน้ำจันทบูรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จะมีลักษณะอย่างไร ก. ประกอบอาชีพที่ตนเองชอบ และมีความถนัด ข. ประกอบอาชีพตามวุฒิ การศึกษา ค. ประกอบอาชีพด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียร ง. ประกอบอาชีพตามคนส่วนใหญ่ ในชุมชน	การ นำไปใช้	✓				
29. กรณีพิพาทอินโดจีน ส่งผลให้เกิด วิฤติการณ์อย่างไร ก. ยุคข้าวขาดหามากแพง ข. ภายในเมืองจันทบุรีเป็น ศูนย์กลางการค้าใหญ่ ค. มีการรับวัฒนธรรมต่างชาติ เข้ามา ง. เกิดการแบ่งเขตแดน	ความรู้ ความจำ		✓			
30. การต่อเรือสำเภาการค้า กลุ่มชนใด เป็นผู้บุกเบิกก่อการ ก. ชาวยุวน ข. ชาวจีน ค. ชาวชอง ง. ชาวเขมร	ความรู้ ความจำ		✓			

แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิต
แบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ในภาพรวม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นดังต่อไปนี้

4.51-5.00	หมายถึง	เจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	เจตคติอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	เจตคติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	เจตคติอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	เจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ผู้วิจัยขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือในการประเมินแบบวัดเจตคติที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กัญฐาภรณ์ พานเงิน
นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

รายการ	ระดับความรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าชอบเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ					
2. ข้าพเจ้าชอบเรียน เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร					
3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร มีความสำคัญต่อข้าพเจ้า					
4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร มีเนื้อหาที่น่าสนใจ					
5. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร เป็นเนื้อหาที่สนุกและน่าศึกษา					
6. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ข้าพเจ้ารู้สึกรักจังหวัดจันทบุรีมากขึ้น					
7. ข้าพเจ้าชอบเรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ด้วยสื่อการสอนที่แปลกใหม่					
8. เวลาครูนำออกไปศึกษานอกโรงเรียน ข้าพเจ้ารู้สึกกระตือรือร้นอยากเรียนมากขึ้น					
9. เมื่อถึงคาบเรียน เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ข้าพเจ้าจะรีบเตรียมตัวให้พร้อม และตั้งใจเรียน					
10. กิจกรรมกลุ่มทำให้ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระกับเพื่อน ๆ					
11. ข้าพเจ้าชอบเรียน โดยครูใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย					
12. เมื่อเรียนเรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ทำให้ข้าพเจ้ารู้เรื่องเกี่ยวกับจันทบุรีมากยิ่งขึ้น					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แนวการสัมภาษณ์เจาะลึก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

1. ชื่อ – สกุล
2. เพศ
3. อายุ
4. ศาสนา
5. ระดับการศึกษา
6. อาชีพ
7. สถานภาพทางครอบครัว
8. ภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 บริบทชุมชนริมน้ำจันทบูร

1. การตั้งถิ่นฐานในอดีตถึงปัจจุบัน
2. สภาพแวดล้อมของชีวิตการเป็นอยู่
3. คุณค่าและความสำคัญของความเป็นชุมชนริมน้ำจันทบูร
4. อุปสรรคในการดำรงรักษาคุณค่าของชุมชน
5. เงื่อนไขใดที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงรักษา
6. ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
7. มาตรการควบคุมและการสร้างแรงจูงใจ

ส่วนที่ 3 การพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

1. การใช้ชีวิตแบบพอเพียง
 - 1.1 การดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล
 - 1.2 เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ
 - 1.3 การวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง
2. ความมีเหตุผล
 - 2.1 การตัดสินใจต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล
 - 2.2 เงื่อนไขการพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
 - 2.3 ผลของการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ส่วนที่ 4 การใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจรรณญาณ

1. มีการตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการคิด เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือคิดเพื่อ

หาความรู้

2. ระบุปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไขหรือคำถามสำคัญที่ต้องการรู้คำตอบ
3. ข้อมูลหรือความรู้ต่างๆเพื่อใช้ประกอบการคิด
4. ข้อมูลที่ได้มาเชื่อถือได้หรือไม่ และมีความเพียงพอในการใช้เป็นพื้นฐานของการคิด

อย่างมีเหตุผล

5. แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่มีความจำเป็นสำหรับการคิดอย่างมีเหตุผล
6. องค์ประกอบสำคัญของทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล
7. มองถึงผลที่ตามมา รวมทั้งการนำไปใช้ได้หรือไม่เพียงใด

ส่วนที่ 5 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ

1. การตั้งเป้าหมายเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา
2. การระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข
3. การแสวงหาข้อมูลเพื่อใช้แก้ไขปัญห
4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญห
5. การค้นหาคำตอบที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญห
6. การเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญห
7. ผลลัพธ์ที่ตามมาหรือผลประโยชน์เมื่อประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญห

นอกจากนี้ยังใช้การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือในการศึกษาร่วมด้วย ซึ่งการสังเกตจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ การสังเกตในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีส่วนสำคัญที่จะอธิบายเหตุผลที่ทำให้เห็นถึงการนำหลักธรรมมาปรับพฤติกรรมบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรณีตัวอย่างการสัมภาษณ์เจาะลึก

การศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้ทรงทางการศึกษา 3 คน ผู้นำชุมชน 3 คน สมาชิกในชุมชนดั้งเดิม 3 คน แต่ในที่นี้ขอนำเสนอเพื่อเป็นการกรณีศึกษาเพียง 1 ราย เนื่องจากข้อมูลที่ได้มีความคล้ายคลึงกัน โดยเสนอให้เห็นความหลากหลายแต่ครอบคลุมทุกประเด็นที่สำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

กรณีตัวอย่าง

นางสาวสุรี เซาว์พิพัฒน์ เป็นเพศหญิง อายุ 32 ปี นับถือศาสนาคริสต์ จบการศึกษาระดับปริญญาโท ประกอบอาชีพรับจ้าง ลักษณะครอบครัว อยู่แบบเป็นครอบครัวเดี่ยว อาศัยอยู่บริเวณชุมชนริมน้ำจันทบูรตั้งแต่กำเนิด รวมทั้งสิ้น 32 ปี

จากแนวคิดบริบทชุมชนริมน้ำจันทบูร การตั้งถิ่นฐานของคนในสมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงบางส่วน แต่จะมีบางพื้นที่ที่เคยโดนไฟไหม้ไป คนในชุมชนอื่นได้มาสร้างบ้านเพื่อเปิดเป็นร้านอาหารบ้าง ร้านเหล้าบ้าง โรงแรมบ้าง จึงทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนเริ่มเปลี่ยนไปจากเดิม แต่ก่อนค่าเช่าบ้านราคาถูก ตอนนี้กลับมีราคาแพงมากขึ้น อาหารการกินก็ราคาสูงขึ้นตามไปด้วย คนดั้งเดิมที่ถือกำเนิดอยู่ที่นี้ส่วนใหญ่ไปประกอบอาชีพอยู่ต่างจังหวัด ถนนหนทางก็เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตเพราะมีสภาพที่คับแคบ รถต้องวิ่งสัญจรอยู่บ่อยครั้ง แต่ไม่เคยเกิดอุบัติเหตุถึงขั้นรุนแรง คนในชุมชนจึงต้องการให้มาตรการในการจราจรบริเวณรอบข้างเพื่อความสะดวกสบายในการสัญจรของรถคันอื่น เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

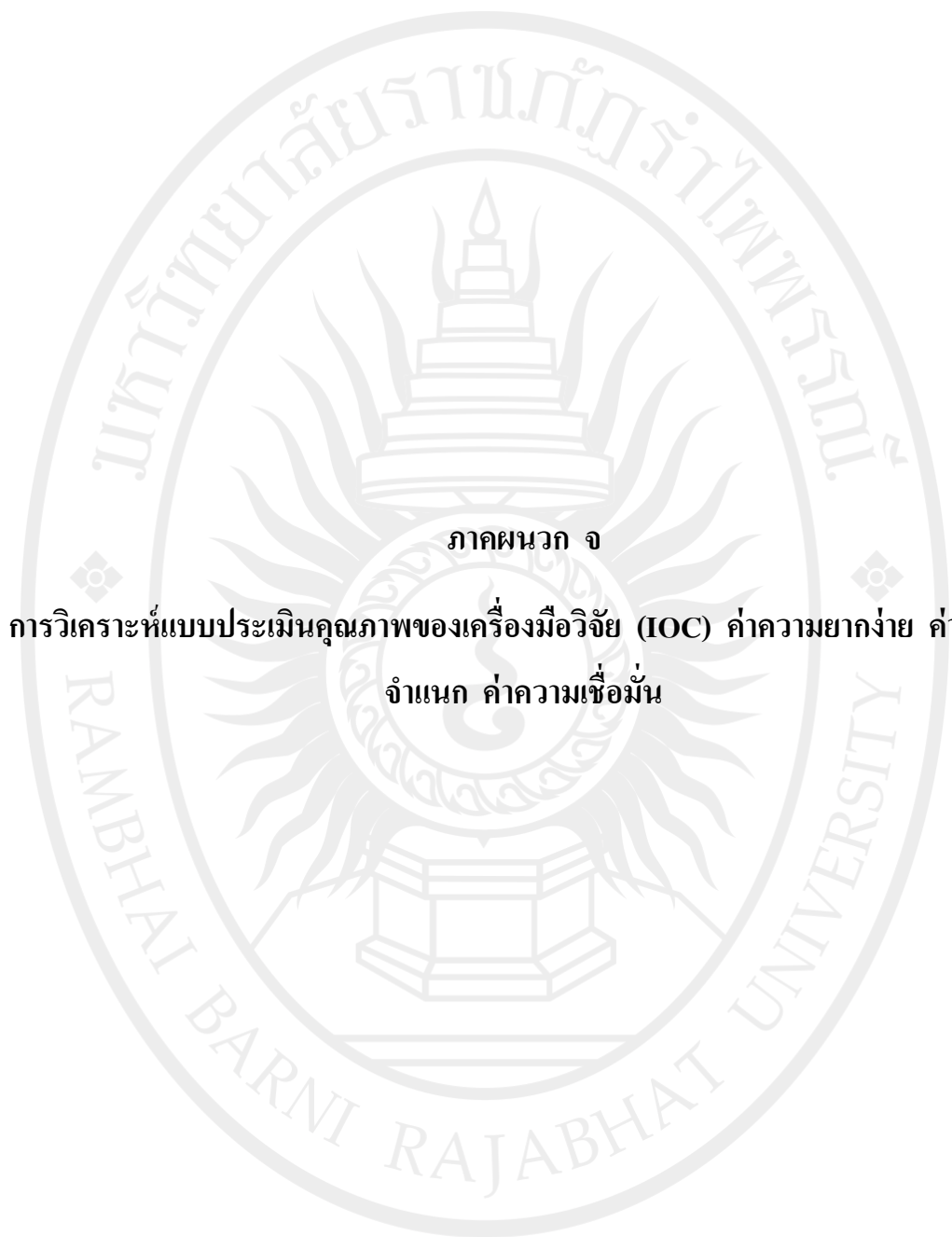
บ้านหลวงราชไมตรี ที่เมื่อก่อนขาดการบูรณะให้เป็นโบราณสถาน จนกระทั่งสถาบันอาศรมศิลป์เข้ามาอนุรักษ์และบูรณะอาคารหลังนี้ให้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่ว ลักษณะของบ้านปัจจุบันชั้นบนได้เปิดเป็นบ้านพักประวัติศาสตร์หลวงราชไมตรี อายุราว 150 ปี แบ่งเป็นห้องต่าง ๆ หลากหลายแบบ เช่น ห้องนายแม่ ห้องวิถีจันทน์ ห้องต้นยาง ห้องลูกยาง เป็นต้น บุคคลภายนอกสามารถเข้าชมและทำการการศึกษาได้

การดำเนินชีวิตโดยทั่วไป มีหลายเชื้อสาย คุณสมบัติก็จะสัญชาติไทย บางคนจะเป็นสัญชาติไทย-ญาน แต่การดำเนินชีวิตจะเหมือนกันทั้งสิ้น แตกต่างกันแค่พิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือเท่านั้น มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ซึ่งในสมัยโบราณมีการใช้แม่น้ำจันทบุรีในการอุปโภค - บริโภค แต่แม่น้ำจันทบุรีในทางกลับกันกับให้โทษกับการใช้ชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจันทบูร คือช่วงหน้าฝนน้ำจะท่วมบริเวณที่แห่งนี้บ่อยมากเพราะมีพื้นที่ที่ต่ำมาก ถ้าจันทบุรีน้ำท่วมเมื่อไร ชุมชนริมน้ำจันทบูรจะท่วมก่อน แต่จะเห็นได้ว่าเป็นเรือนส่วนใหญ่จะยกเป็นบ้านสองชั้น ถ้าน้ำเริ่มจะท่วมเมื่อไร คนในบริเวณนี้จะเตรียมขนข้าวของขึ้นชั้นสองกัน

ปัญหาที่สำคัญที่ต้องแก้ไข คือ คนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้หันไปประกอบอาชีพต่างจังหวัด บ้านที่เคยอยู่ก็ปล่อยทิ้งหรือไม่ก็จะเปิดให้คนนอกชุมชนเช่าเป็นร้านอาหาร จึงทำให้วัฒนธรรมเดิมที่เคยเป็นอยู่แบบพอเพียงเริ่มสูญหายไป หลงเหลือแต่ชุมชนที่มากด้วยร้านค้า

คุณสมศักดิ์บอกว่าอยากให้ผู้เรียนศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนริมน้ำจันทบูร มากที่สุดตั้งแต่ความเป็นมาของการตั้งชื่อตลอดจนรัชกาลที่ 5 ประพาสที่ชุมชนริมน้ำจันทบูรแห่งนี้ เพราะเด็กสมัยนี้มักจะไม่ต้องการศึกษาอะไรที่เป็นความโบราณหรือความล้ำหลัง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพของเครื่องมือวิจัย (IOC) ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจ
จำแนก ค่าความเชื่อมั่น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 15 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐาน ตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัด ประเมินผลในแต่ละแผนของชุดกิจกรรมเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

แผนการ เรียนรู้ที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
2.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00

ตาราง 16 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของส่วนประกอบในชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ชุดกิจกรรม ด้านกิจกรรม และด้านประโยชน์

ชุดฝึก กิจกรรมที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
2.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 17 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ในเรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
2.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
3.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
4.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
5.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
6.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
7.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
8.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
9.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
10.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
11.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
12.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
13.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
14.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
15.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
16.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
17.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
18.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
19.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
20.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
21.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
22.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
23.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
24.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
25.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
26.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
27.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
28.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
29.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
30.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
32.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
33.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
34.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
35.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
36.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
37.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
38.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
39.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
40.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 18 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (b) และค่าความเชื่อมั่น (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนา ความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

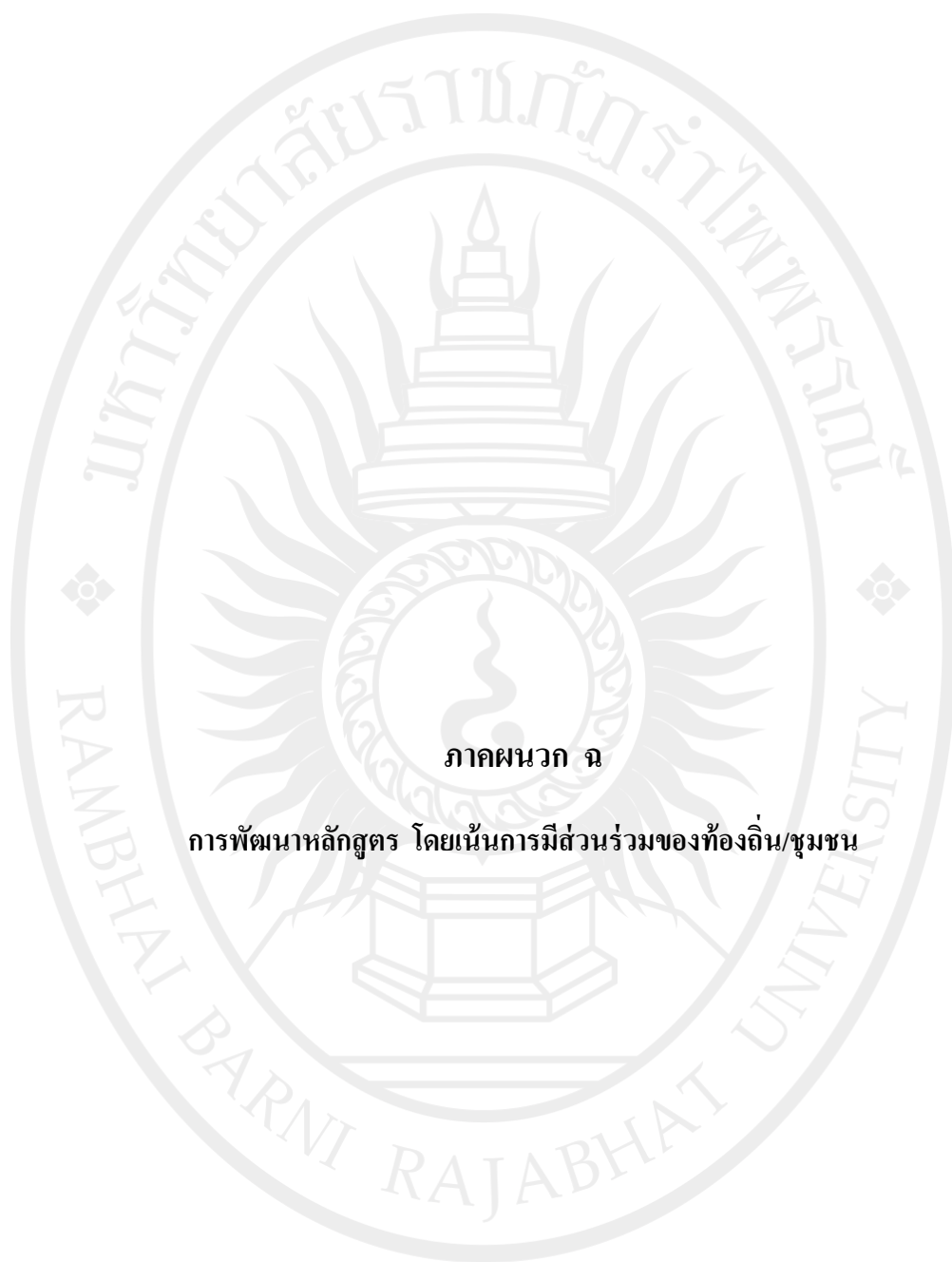
แบบทดสอบข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (b)
1	0.19	0.27
2	0.25	0.55
3	0.13	0.35
4	0.06	0.36
5	0.25	0.44
6	0.25	0.35
7	0.13	0.63
8	0.25	0.55
9	0.25	0.23
10	0.06	0.32
11	0.25	0.28
12	0.25	0.40
13	0.06	0.36
14	0.25	0.63
15	0.13	0.28
16	0.06	0.23
17	0.25	0.44
18	0.25	0.42
19	0.25	0.23
20	0.19	0.36
21	0.25	0.55
22	0.31	0.42
23	0.25	0.40
24	0.13	0.35

ตาราง 18 (ต่อ)

แบบทดสอบข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (b)
25	0.19	0.23
26	0.06	0.32
27	0.25	0.63
28	0.25	0.27
29	0.19	0.35
30	0.06	0.23

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.71

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก น

การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น/ชุมชน

วิสัยทัศน์

หลักสูตรท้องถิ่นชุมชนริมน้ำจันทบุรี มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ภูมิหลัง วิถีการดำรงชีวิต เศรษฐกิจสังคม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและทรัพยากรของชุมชนริมน้ำจันทบุรี เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนจังหวัดจันทบุรี มีความรัก ความภาคภูมิใจในฐานะพลเมืองจังหวัดจันทบุรี และเป็นกำลังสำคัญในการบำรุงรักษาให้ยั่งยืนต่อไป

จุดหมาย

หลักสูตรท้องถิ่นชุมชนริมน้ำจันทบุรี มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ

1. มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ความภาคภูมิใจ และดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชุมชนริมน้ำจันทบุรี
3. มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม
4. มีจิตสำนึกรักแผ่นดินถิ่นเกิดจังหวัดจันทบุรี เป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนและของชาติ ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะ ที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในชุมชนท้องถิ่นและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับ และการส่งและวัฒนธรรม ใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษากลางในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม สร้างความเข้าใจอันดีด้วยการสื่อสารอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ในสังคมท้องถิ่นและสังคมชาติ
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง สังคมท้องถิ่นและสังคมชาติ

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการ นำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรท้องถิ่นชุมชนริมน้ำจันทบูร มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองของจังหวัดจันทบุรี ดังนี้

1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

เป้าหมาย/จุดเน้น

หลักสูตรท้องถิ่นชุมชนริมน้ำจันทบูร เน้นปลูกฝังนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ผู้เรียนทุกคน ได้เรียนรู้เรื่องราวของชุมชนและท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี
3. ผู้เรียนทุกคนมีสำนึกรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น ร่วมกิจกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นชุมชนริมน้ำจันทบุรีสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติจริงให้เกิดผลกับผู้เรียน ตามจุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. หลักการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของกรอบหลักสูตรท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นอย่างยิ่งแก่ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และกระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติจริง กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ และเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สาระการเรียนรู้ชุมชนริมน้ำจันทบุรี

สาระการเรียนรู้ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี ตามศักยภาพของสถานศึกษาโดยแบ่งเป็น 6 เรื่อง ดังนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่นชุมชนนํ้าจันทบูร กับมาตรฐานการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ

โครงสร้างหลักสูตร

เนื้อหา

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ชุมชนนํ้าจันทบูร ฉบับนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่อง ชุมชนนํ้าจันทบูรซึ่งนำมากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้หนึ่งในรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยนำภูมิปัญญาชาวบ้านและปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรชุมชนนํ้าจันทบูร เป็นหลักสูตรเป็นรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดเวลาเรียนทั้งหมด 16 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

1. สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ
 - 1.1 ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนนํ้าจันทบูร
 - 1.2 วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนนํ้าจันทบูร
 - 1.3 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนชุมชนนํ้าจันทบูร
 - 1.4 การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านหลวงราชไมตรี
 - 1.5 คุณค่าทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบ้านหลวงราชไมตรี
 - 1.6 สร้างสรรค์ด้วยผลงาน

2. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

เวลาเรียน

หลักสูตรท้องถิ่นชุมชนริมน้ำจันทบูร ฉบับนี้ ใช้เวลาในการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยแบ่งออกเป็น 6 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมจำนวน 14 ชั่วโมง

แนวการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ แต่ละหน่วย ประกอบด้วย

1. ขั้นนำ เป็นการเร้าความสนใจและนำเข้าสู่บทเรียน โดยบอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย โดยมีสื่อการสอนเพื่อเล่าโลมจิตใจผู้เรียนเข้ามาร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วย ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนความรู้เดิม เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้
2. ขั้นเข้าสู่บทเรียน เป็นการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนรู้ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์ การแบ่งกลุ่มการทำงาน ทักษะการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และการนำเสนอความคิดเห็น และผลงาน
3. ขั้นสรุปและวัดผล เป็นการสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และทำการประเมินผลเมื่อเรียนจบแต่ละหน่วย โดยขั้นตอนสุดท้ายผู้เรียนได้มีโอกาสในการร่วมทำกันนำเสนอผลงานของตนเอง เพื่อเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นของตนเอง อย่างแท้จริงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ รวมถึงการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวัดและการประเมินผลของการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นในครั้งนี้ด้วย

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. สื่ออินเทอร์เน็ต
2. หนังสือสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. สื่อจากของจริง, รูปภาพ, การนำเสนอภาพนิ่ง (Power Point)
4. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น
5. ใบความรู้
6. ชุดกิจกรรม
7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. การวัดและการประเมินผล

ภาคผนวก ช

วิเคราะห์แนวการตีพิมพ์งานวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตารางที่ 19 แสดงสรุปข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ที่สำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ									จำนวน (N=9)	ร้อยละ 100.00
	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
เพศ											
ชาย	✓		✓	✓						3	33.34
หญิง		✓			✓	✓	✓	✓	✓	6	66.67
อายุ (ปี)											
26-40 ปี		✓						✓		2	22.23
41 ปีขึ้นไป	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	7	77.78
ศาสนา											
พุทธ	✓	✓	✓	✓	✓	✓				6	66.67
คริสต์							✓	✓	✓	3	33.34
ระดับการศึกษา											
ประถมศึกษา						✓		✓	✓	3	33.34
มัธยมศึกษาตอนปลาย					✓					1	11.12
อนุปริญญา				✓						1	11.12
ปริญญาตรี	✓	✓	✓							3	33.34
ปริญญาโท							✓			1	11.12
อาชีพ											
นักวิชาการ	✓	✓	✓							3	33.34
ผู้นำชุมชน				✓	✓	✓				3	33.34
สมาชิกในชุมชน							✓	✓	✓	3	33.34
สถานภาพทางครอบครัว											
ครอบครัวเดี่ยว	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	8	88.89
ครอบครัวขยาย						✓				1	11.12
ภูมิลำเนา											
จันทบุรี						✓		✓	✓	3	33.34
ต่างจังหวัด	✓	✓	✓	✓	✓		✓			6	66.67

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ที่สำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ									จำนวน (N=9)	ร้อยละ 100.00	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
4. อุปสรรคในการดำรง รักษาคูณค่าของชุมชน												
4.1 ชาวบ้านท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด				✓						1	11.12	
4.2 บ้านส่วนใหญ่กลายเป็น บ้านเช่า	✓		✓		✓	✓				4	44.45	
4.3 บ้านเช่าขาดการซ่อมแซม ปรับปรุง ทำให้บ้านเกิด การทรุดตัว		✓						✓	✓	✓	4	44.45
5. เงื่อนไขใดส่งผลกระทบต่อการ ดำรงรักษา												
5.1 ความเจริญของสังคมเมือง ทำลายความเป็นวิถีเป็นอยู่ แบบดั้งเดิม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	100.00	
6. ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของ ชุมชน												
6.1 แนวโน้มที่จะทำการฟื้นฟู วิถีชีวิตให้ให้คืนกลับมาสู่ ชุมชน	✓	✓	✓	✓				✓	✓	6	66.67	
6.2 ความสำคัญของพื้นที่ทาง วัฒนธรรมถูกลดบทบาท ลง					✓	✓	✓			3	33.34	

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ที่สำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ									จำนวน (N=9)	ร้อยละ 100.00
	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
7. มาตรการควบคุมและการสร้าง แรงจูงใจ											
7.1 มอบรางวัลเผยแพร่สู่ สาธารณะให้กับอาคาร บ้านเรือนที่มีการอนุรักษ์ ได้ดี	✓		✓	✓	✓	✓				5	55.56
7.2 การบริจาคเงินสนับสนุน ในการปรับปรุงอาคาร บ้านเรือน		✓						✓	✓	✓	9 100.00

ตารางที่ 21 แสดงการพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

การพัฒนาความสามารถในการใช้ ชีวิตแบบพอเพียง	ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ									จำนวน (N=9)	ร้อยละ 100.00
	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1. การใช้ชีวิตแบบพอเพียง											
1.1 การดำเนินชีวิตอย่าง ประมาณตน มีเหตุผล											
- ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	100.00
มองถึงอนาคต ใช้ ทรัพยากรที่มีเพื่อลด ค่าใช้จ่ายบางส่วน											
1.2 เห็นคุณค่าของทรัพยากร ต่างๆ											
- แม่น้ำจันทบุรีที่เคยเป็น แหล่งอุปโภค-บริโภค	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	100.00
1.3 การวางแผนป้องกันความ เสี่ยงและพร้อมรับกับการเปลี่ยน											
- การพัฒนาเครื่องมือ ในการควบคุมอันตรายที่ อาจเกิดกับสิ่งแวดล้อม					✓		✓	✓	✓	4	44.45
- สร้างกระบวนการ เปลี่ยนแปลงความคิด ของมนุษย์	✓	✓	✓	✓		✓				5	55.56

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวกัญฐาภรณ์ พานเงิน
วัน เดือน ปีเกิด	12 มิถุนายน 2531
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	20/2 หมู่ที่ 3 ตำบลปากน้ำ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	20/2 หมู่ที่ 3 ตำบลปากน้ำ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2549	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรียานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2554	ครุศาสตรบัณฑิต ก.บ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2558	ครุศาสตรมหาบัณฑิต ก.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี